

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

144766

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDEKİ FİİLLERİN DURUM
EKLİ TAMLAYICILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Arzu ÖZDEMİR
144766

Tez Danışmanı
Prof. Dr. İsmet CEMİLOĞLU

Ankara - 2004

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne , ait

..... adlı çalışma , jürimiz

tarafından.....

Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(imza)

Başkan.....

Akademik Ünvanı , Adı Soyadı

(imza)

Üye.....

Akademik Ünvanı , Adı Soyadı

(imza)

Üye.....

Akademik Ünvanı , Adı Soyadı

İÇİNDEKİLER

Ön söz	i
Kısaltmalar	iv
1- Giriş	1
1-1 Eski Anadolu Türkçesi Dönemi	1
1-2 Eski Anadolu Türkçesi Grameri	2
1-3 Durum Eklerinin Tanımı	6
1-4 Eski Anadolu Türkçesinde Durum Ekleri	7
2- İnceleme	10
3- Sonuç ve Değerlendirme	199
4- Sözlük	202
5- Kaynakça	211
6- Özet	214

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan fiillerin, cümleler içinde hangi durum eklerini aldığını ortaya koymayı hedef alan bu çalışmada, aynı dönemin önemli eserleri olarak kabul ettiğimiz, Dede Korkut Kitabı, Kısası Yūsuf, Marzubānnāme ve Yūnus Emre Divānı'nda geçen fiiller incelenmiştir. Tespit edilen fiiller Dede Korkut ve Marzubānnāme'den fişlenirken içinde geçtiği cümle veya ibare ile birlikte, Kısası Yūsuf ve Yūnus Emre Divānı'ndan alınırken ise içinde geçtiği mısra ile birlikte ele alınmıştır. Fişlediğimiz bu eserlerin künyesi şöyledir : Erzurumlu Darīr'in Kısası Yūsuf, İnceleme- Metin- Dizin, hazırlayan Leylā Karahan, 1994; Dede Korkut Kitabı I, Giriş- Metin- Faksimile, hazırlayan Muharrem Ergin, 1989; Sadru'd-dīn Şeyhoğlu'nun Marzubānnāme Tercümesi, İnceleme- Metin- Sözlük- Tıpkıbasım, hazırlayan Zeynep Korkmaz, 1973; Yūnus Emre Divānı, İnceleme- Metin- Dizin, hazırlayan Mustafa Tatçı, 1997.

Tezimiz beş bölümden oluşmaktadır. "Giriş"te Eski Anadolu Türkçesinin Türk dili tarihi içindeki yeri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Çalışmamızın ağırlık noktasını oluşturan "İnceleme" bölümünde tespit ettiğimiz fiiller madde başı olarak verilip karşısına anlamı yazılmıştır. Fiillerin hangi durum ekli tamlayıcı veya tamlayıcılarını aldığı örneklerle eklerin altına sıralanmıştır.

Dede Korkut Kitabı'ndan aldığımız örneklerde kitap adını belirten kısaltmadan önce cümle sayısı, aynı kısaltmadan sonra ise Dede Korkut Dresden nüshasının varak sayısı ; Kısası Yūsuf'tan aldığımız örneklerde kitap adını belirten kısaltmadan önce beyit sayısı ; Marzubānnāme'den aldığımız örneklerde kitap adını belirten kısaltmadan önce bölüm ve cümle

sayısı ; Yûnus Emre Divânı'ndan aldığımız örneklerde ise kitap adını belirten kısaltmadan önce beyit sayısı, aynı kısaltmadan sonra şiir numarası verilmiştir. Daha sonra tespit ettiğimiz fiiller alfabetik sıraya göre dizilmiş, anlamları verilmiş ve hangi durum ekli tamlayıcıları aldığı örneklerle gösterilmiştir. Bu örnekler aynı mahiyette ve çok sayıda ise her eserden sadece üçer tane alınmıştır. Çalışmamız sırasında yalın durumu ile ilgi durumu eki kapsam dışı bırakılmıştır. Çünkü yalın durumdaki isimler ve ilgi durumundaki isimler fiillerin tamlayıcıları olamazlar.

İncelememiz sırasında durum eklerinin kalıplaşmasıyla meydana gelmiş olan “niçe, anca, bunca, taşra, ilerü, içre, içerü” gibi sözcükler ve hâlâ edat şeklini koruyan vasıta durumu eki olan “- ile” yle yapılan tamlayıcılar tezimize dâhil edilmemiştir. Kitaplardan derlediğimiz örnek cümle, ibare ve mısraların yazılışında ilgili kitaplardaki imlâ aynen korunmuş ; ancak Dede Korkut Kitabı'ndan aldığımız örneklerde geçen “ ğ ” lar tarafımızdan “ ğ ” ile değiştirilmiştir.

“Sonuç ve Değerlendirme” bölümünde, incelediğimiz dört kitaptan yola çıkarak, aldığı durum eki bakımından bugünkü kullanımına göre farklılık gösteren fiiller tespit edilmiş ve bunlar maddeleştirilmiştir. Bu arada Eski Anadolu Türkçesindeki fiillerin durum eki alma bakımından gösterdiği özellikler toplu olarak değerlendirilmiştir.

“Sözlük” bölümünde, örneklerimizde geçen; fakat günümüzde anlamının bilinemeyeceğini tahmin ettiğimiz, kısmen arkaik sayılabilecek sözcüklerin anlamları verilmiştir. “Kaynakça”da ise çalışmamız sırasında yararlandığımız eserlerin bibliyografik künyeleri sıralanmıştır.

Fiillerin almış olduğu durum ekli tamlayıcılarını inceleyen çalışmaların dilimizin başka dönemleri için de mutlaka yapılması gerektiğı fikrindeyiz. Bu tip çalışmaların ileride yapılacak olan başka çalışmalara da kaynaklık teşkil edeceğini düşünmekteyiz.

Çalışmamız sırasında yol gösterici, aydınlatıcı, düzeltici tutumlarıyla bana daima destek olan sayın hocam Prof. Dr. İsmet Cemiloğlu'na ve çalışmalarım sırasında çıkan tüm aksaklıkları benimle beraber göğüsleyen, tezimi hazırlamam ve yazmamda en büyük yardımcım, değerli eşim Orhan Özdemir'e teşekkürü bir borç bilirim.

KISALTMALAR

...	: Aradan çıkartılan bölüm
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DK	: Dede Korkut Kitabı
DTCF	: Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi
Haz.	: Hazırlayan
MN	: Marzubânnâme
S.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
YE	: Yûnus Emre Divânı
YZ	: Yûsuf u Züleyhâ (Kıssa-i Yûsuf)

1- GİRİŞ

1-1 Eski Anadolu Türkçesi Dönemi

Türkçenin tarihî gelişimi içinde 13. yüzyıldan itibaren Anadolu, Rumeli ve adalarda gelişen yazı diline *Batı Türkçesi* denir. Batı Türkçesi üç döneme ayrılır :

1. Eski Anadolu Türkçesi
2. Osmanlı Türkçesi
3. Türkiye Türkçesi

Batı Türkçesinin Selçuklu devrini de içine alan ve 15. yüzyılın ikinci yarısına kadar devam eden Türkçeye ilk zamanlar “Eski Osmanlıca” adı verilirdi. Daha sonraları genellikle “Eski Anadolu Türkçesi” ifadesi kullanılmaya başlandı. Faruk Kadri Timurtaş¹ ise Eski Anadolu Türkçesi dönemine “Eski Türkiye Türkçesi” adını vermektedir. Ancak biz yaygın kullanımı olan Eski Anadolu Türkçesi tabirini kullanmayı uygun gördük.

Eski Anadolu Türkçesi, Batı Türkçesinin ilk devresidir. Bu dönem zaman zaman Eski Türkçenin özelliklerini devam ettirir, zaman zaman da özellikle kök ve eklerde yeni şekiller ortaya koyar. Eski Anadolu Türkçesi dönemi, Türkçe sözcüklerin kullanımı bakımından en temiz dönemdir. Fakat 15. yüzyılda diğer dillerle etkileşim artmıştır.

¹ Faruk Kadri TİMURTAŞ: Eski Türkiye Türkçesi (İstanbul, 1994),VII-VIII

Eski Anadolu Türkçesi döneminde, dil bakımından dönemin özelliğini yansıtan hem manzum hem mensur pek çok eser yazılmıştır. Bu eserlerden yola çıkarak bu dönemle ilgili ses, şekil ve cümle bilgisi konusunda hemen hemen bilinmesi gereken tüm bilgiler ortaya konmuştur.

1-2 Eski Anadolu Türkçesi Grameri

Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçeden izler taşıyan, bununla beraber yeni gramer özelliklerinin de olduğu bir dönemdir. Bu dönem Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında köprü görevi yapar. Eski Anadolu Türkçesinden sonra gramer şekilleri bakımından Batı Türkçesinde pek fazla değişim yaşanmamıştır. Bu dönemde yeni gramer şekilleri ve yabancı unsurlar dile girmeye başlamıştır. Buna rağmen Eski Anadolu Türkçesi özellikle sözcüklerin kullanımı açısından Batı Türkçesinin en temiz dönemidir. Dönem sonunda Arapça ve Farsça unsurlar dili sarmıştır.

Bu dönemin göze çarpan en belirgin özellikleri i/e meselesi ve aşırı yuvarlaklaşmadır. i/e meselesi oldukça karışıktır. Aynı sözcüğün hem i' li hem e' li şeklinin bulunması bu problemin çözümünü zorlaştırmış ve her iki sesi de üzerinde toplayan bir 'kapalı e' sesi olduğu ortaya atılmıştır.²

Bu dönemi diğer dönemlerden ayıran bir fark da gelecek zaman ekidir. Bu dönemde gelecek zaman eki diğer dönemlerden farklı olarak -ısar, -iser şekliyle kullanılır. Fiil kipleri içinde belirtilmesi gereken bir kip de şimdiki zamandır. Eski Anadolu Türkçesinde bu kip için tasvir fiili kalıbındaki -A durur ve -A yorur birleşik ekleri kullanılır. Bu sıralanan farklar haricinde Eski

² Mecdud MANSUROĞLU: "Eski Osmanlıca" Tarihi Türk Şiveleri (Ankara, 1998), 247-276

Anadolu Türkçesi ile Batı Türkçesi arasında hemen hemen belirgin fark yoktur.³

Eski Anadolu Türkçesi dönemi düzlük – yuvarlaklık uyumu bakımından Türk dilinin hiçbir döneminde görülmediği kadar bozukluk gösterir. Düz ünlü taşıması gereken birçok sözcükte ve ekte yuvarlaklaşma görülür. Bu özellik Eski Anadolu Türkçesi döneminin en belirgin fonetik özelliğidir.

Bu dönemde görülen yuvarlaklaşmanın nedenlerini şöyle sıralayabiliriz⁴:

- a) Eski Türkçede birden fazla heceli sözcüklerin sonundaki –g, –ğ sesi düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırır.
- b) Yapısında dudak ünsüzleri bulunduran sözcüklerde dudak ünsüzünün yanında bulunan düz ünlüler yuvarlak hâle gelir.
- c) Bazı yapım eklerindeki ünlülerin Eski Türkçe devresindeki sadece yuvarlak şekilliliği bu dönemde de korunmaktadır.
- d) Eski Türkçe döneminde yuvarlak olup bu dönemde de yuvarlaklığını koruyan bazı sözcükler, dönemin yuvarlak ünlülü sözcüklerini oluşturur. Bu sözcüklerin yuvarlaklığının nedeni açıklanamamaktadır.

Dönemin sadece yuvarlak şekilleri bulunan eklerini ise kendi arasında ikiye ayırabiliriz.

1- Ünlüsü Eski Türkçe Döneminden Beri Yuvarlak Olan Ekler:

- a) -up, -üp ; -uban, -üben : Zarf fiil eki
- b) -dur, -dür : Ettirgenlik eki

³ Zeynep KORKMAZ: Türkiye Türkçesi Grameri (Ankara, 2003), XCIX

⁴ Faruk Kadri TİMURTAŞ: Eski Türkiye Türkçesi (İstanbul, 1994), 28-36

- c) -ur, -ür : Ettirgenlik eki
- d) -gür : Ettirgenlik eki
- e) -sun, -sün ; -sunlar, -sünler : Emir eki
- f) -dur, -dür : Bildirme eki

2- Ünlüsü Sonradan Yuvarlaklaşan Ekler:

- a) -(u)m, -(ü)m ; -(u)muz, -(ü)müz : 1. şahıs iyelik eki
- b) -(u)ñ, -(ü)ñ ; -(u)ñuz, -(ü)ñüz : 2. şahıs iyelik eki
- c) -uñ, -üñ, -nuñ, -nüñ : İlgı eki
- d) -lu, -lü, -suz, -süz : İsimden isim yapan ek
- e) -du, -dü : Görülen geçmiş zamanın 1. ve 2. şahıs eklerini almış şekli
- f) -uz, -üz : Çokluk 1. şahıs eki
- g) -vuz, -vüz : Şart ve istek kipleri çekiminin çokluk 1. şahıs
- h) -ur, -ür : Geniş zaman eki
- i) -u, -ü : Zarf fiil eki

Bu dönemde bazı ekler ise kökün taşıdığı ünlü ne olursa olsun düz şekillidir. Bu ekleri ise özelliklerine göre altı grupta sınıflandırmak mümkündür :

1- Tek Ünlüden Oluşan Şekiller:

- a) -ı, -i : Yükleme durumu eki
- b) -ı, -i : 3. şahıs iyelik eki

2- Bir Ünsüz Bir Ünlüden Oluşan Ekler:

- a) -dı, -di : Görülen geçmiş zaman 3. şahıs eki
- b) -mı, -mi : Soru eki
- c) -(n)ı, -(n)i : Yükleme durumu eki

- d) -sı, -si : 3. şahıs iyelik eki
- e) -cı, -ci : İsimden isim yapan ek

3- Bir Ünlü Bir Ünsüzden Oluşan Ekler:

- a) -(ı)n, -(i)n : Dönüşlülük eki
- b) -(ı)l, -(i)l : Ettirgenlik eki

4- Ünsüz – Ünlü – Ünsüzden Oluşan Ekler:

- a) -mış, -miş : Öğrenilen geçmiş zaman eki
- b) -sın, -sin : 2. tekil şahıs eki
- c) -sın, -sin : 2. tekil şahıs bildirme eki
- d) -sız, -siz : 2. çoğul şahıs bildirme eki
- e) -ğıl, -gil : 2. tekil şahıs emir eki
- f) -lık, -lik : İsimden isim yapan ek

5- Ünlü – Ünsüz – Ünlüden Oluşan Ek:

- a) -ıcı, -ici : Fiilden isim yapan ek

6- İki Heceli Ek:

- a) -ınca, -ince : Zarf fiil eki

1-3 Durum Eklerinin Tanımı

Durum ekleriyle ilgili olarak çeşitli dil bilgisi kitaplarında şu tanımlar yapılmaktadır :

Muharrem ERGİN⁵; “İsimleri çeşitli münasebetler için çeşitli hâllere, durumlara sokan eklerle *hâl ekleri* adı verilir.”

Zeynep KORKMAZ⁶; “Adlar cümle içinde bağımsız değildir. Cümlelerin ad, edat, fiil gibi öteki öğeleriyle sürekli bir bağlantı içindedirler. Adlar cümlelerin örgüsünü oluşturan bu bağlantıyı kurabilmek için, ilişkinin türüne göre çeşitli durumlara girerler. Adların girdikleri bu hâllere *ad durumları* denir.”

Haydar EDİSKUN⁷; “İsimler, cümle içindeki görevlerine ve -genel olarak- fiillerle olan ilgilerine göre ya yalın hâlde bulunurlar ya da -i, -e, -de, -den çekim eklerinden birini alırlar. Cümledeki görevlerine ve fiillerle olan ilgilerine göre isimlerin bulunabilecekleri bu beş durumdan her birine *ismin hâlleri* denir.”

Vecihe HATİPOĞLU⁸; “Ad soylu sözcüklerin başka bir sözcükle ilgi kurmak üzere aldıkları eklerle *ad durum ekleri* denir.”

Biz bu tanımlar içinde Muharrem Ergin’in tanımını esas aldık. Durum ekleri isimlerin kullanım alanlarını belirler, ayrıca isimlerin fiiller ve edatlarla olan ilişkisini düzenler. İsim bu ilişki sırasında bazen eksizdir; ama çoğu zaman bir takım ekler alır.

İnsan düşüncesinin oluşumunda ve anlatımında isimlerin görev almasını sağlayan en önemli ekler durum ekleridir. Durum ekleri sözcük grubu ve cümle oluşumunda çok etkilidir. Bu ekler isimlere eklenerek cümle

⁵ Muharrem ERGİN: Türk Dil Bilgisi (İstanbul, 1993), 215

⁶ Zeynep KORKMAZ: Türkiye Türkçesi Grameri (Ankara, 2003), 266

⁷ Haydar EDİSKUN: Yeni Türk Dilbilgisi (İstanbul, 1993), 110

⁸ Vecihe HATİPOĞLU: Türkçenin Ekleri, (Ankara, 1981), 52

meydana getirecek her türlü işleklği sağlarlar. Cümle öğeleri arasında çeşitli yönlerden geçici anlam ilişkileri, geçici anlam bağlantıları kurarlar. Yalnız bunu yaparken eklendikleri isimlerin anlamını değiştirip yeni anlamda isimler oluşturmazlar.

Durum ekleri daima yapım eklerinden sonra gelir. Hatta durum ekleri çekim özelliği en geniş ekler olduğundan çokluk ve iyelik eklerinden de sonra yer alır. Kendinden sonra ise aitlik eki olan “-ki” ve soru eki gelir.

1-4 Eski Anadolu Türkçesinde Durum Ekleri

Yükleme Durumu:

Yükleme durumu eki bu dönemde çeşitlilik gösterir.

-(y)ı , -(y)i

Bu ek ünsüzle biten isimlere -ı, -i şeklinde gelir. Ünlüyle biten isimlerde ise araya “-y “ yardımcı sesini alarak kullanılır.

-nı , -ni

Bu ek Eski Anadolu Türkçesi dönemde kullanımdan düşmüştür. Fakat arkaik olarak bir iki örnekte görölmektedir.

Ø

Eksiz durumdaki belirtme durumu, iyelik eki almış isimlerde kullanılır. Bu isimler eksiz oldukları hâlde cümlede belirtili nesne görevindedir.

-n

Bu ek Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece üçüncü şahıs iyelik eklerinden sonra kullanılmaktadır.

Yaklaşma Durumu:

Bu dönemde -(y)a , -(y)e şeklinde kullanılan bu durumun, zaman zaman -ga, -ge , -ka , -ke'li şekline de rastlanmaktadır.

Yaklaşma durumu eki, ünsüzle biten isimlerde -a, -e şeklinde; ünlüyle biten isimlerde araya "-y" yardımcı sesini alarak kullanılır.

Bulunma Durumu:

Bulunma durumu eki, Eski Anadolu Türkçesinde kalıplaşmış olarak -da, -de şeklinde kullanılır. Yani sadece "d"li şekli vardır, "t"li şekli kullanılmaz.

Ayrılma Durumu:

Ayrılma durumu eki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde -dan, -den şeklinde kullanılmış olup t'li şekli yoktur. -dın/ -din şekli ise yalnızca kalıplaşmış olarak belirli isimlerde kullanılmaktadır (öñdin, yañadın, çevredin, erdin vb.).

Vasıta Durumu:

(l)n eki bu durumun en yaygın kullanılan şeklidir. Kök ve gövdede, zamirlerde; dünin, kışın, güzin gibi kalıplaşmış pek çok ifadede bu eke rastlamak mümkündür.

Bu dönemde sık kullanılan bir ek de -la , -le ekidir. Bu ek edatın ekleşmiş durumudur ve vasıta durumu fonksiyonundadır.

Vasıta durumu ekleri içinde birkaç isimde kullanılan -layın , -leyin ve -ılan , -ilen ekleri de vardır. Fakat bu ekler isimlerle kalıplaşmış olarak kullanılır.

Eşitlik Durumu:

Eşitlik durumu eki -ca , -ce ; -ça , -çe'dir. Bu ekin diğer eklerden farklı olarak dört şekli de kullanılmaktadır. Bu durumun kullanım alanı çok geniştir.

Yön Durumu:

Dönem eserlerinde pek yaygın olmamakla birlikte kullanılan bir durumdur. Bu dönemde görülen yön durumu ekleri -aru, -erü, -ra, -re, -ru, -rü'dür. Bu ekler isimlerle çoğu zaman kalıplaşmış olarak kullanılır.

İNCELEME

FİLLER VE ALDIKLARI TAMLAYICILAR

abdest al- : abdest almak

+den

aru şudan abdest aldı(6-7) DK 193

aru şudan abdest aldılar(2) DK 63

'aceb kı- : şaşkınlığa düşmek

+i

anı'aceb kıldı(1859) YZ

'acebe kal- : hayret etmek, şaşmak

+e

sözine 'acebe kaldı(685) YZ

aceble- : hayret etmek, şaşmak

+i

bu işi katı 'acebledi(13b-1) MN

'âciz kal- : çaresiz kalmak, zor duruma düşmek

+den

suâlimden 'âciz kala (20a-7) MN

anuñ suâ'linden 'âciz kalmayam(24a-11) MN

anuñ elinden 'âciz kalmışdı(2a-3) MN

anuñ elinden 'âciz kalmışlardır(43b-2) MN

+de

anuñ vaşında 'âciz kala(8b-10) MN

bu yolda 'âciz kaldı(3) YE 110

aç- : açmak

eksiz yükleme

gözün aç(ba-4) MN

gendü 'aybuñuz açasız(22b-4) MN

gizli marazlarum açar(8) YE 42

+i

gözünü aç(1)YE 22

anı bir gez açar(1525) YZ

demürleri açarlarken(19b-10) MN

ağ alını açdı(4) DK 179

birden fazla durum eki : +i, +e, +n(yükleme) vesveseyile gönlünde açmak(12a-14) MN

+de

Allah 'ışkına kapuyı aç(5) DK 88

yolda gözün açanlara(9) YE 224

râzumı halka açdum(3) YE 196

+n (yükleme)

yüzün açar(1172) YZ

cân kulağın açar(1606) YZ

gök perdelerin açalar(3) YE 138

+e

kimseye açmayalar(53a-7) MN

+den

yüzünden niķāb açdı(1423) YZ

+de

gice h̄alvetde bāşın açub(4a-2) MN

açdur- : açtırmak

birden fazla durum eki : +i, +e

zindançıya kapuyı açdurdı(8) DK 274

açıl- : açılmak

+de

gönlüm fūrkat odında açılmadı(1354) YZ

göñül gūlsitānında açılur(7b-1) MN

lā'l içinde gevher-i k̄ān açılur(310) YZ

+den

yidi yirden kapu açıldı(10) DK 229

ad koy- : ad vermek

+e

oğlana ad koyasınca(1) DK 75

ad ur- : ad vermek

+e

oğlana ad urmışdı(1719) YZ

ağ- : çıkmak, yükselmek

+e

bulud olup göge ağan(13) YE 193

şüreyyāya ağmışdı(34b-8) MN

şāhin pervaza ağdı(6) DK 272

Mī'rāc'a ağduğında(6) YE 86

birden fazla durum eki : +e, +de

za'ifler du'āsı şāh hakkında 'arşa ağa(28b-1) MN

+i

kimi ağmağda(24b-10) MN

ağar- : ağarmak

+den

dulumuñdan ağarsa(1-2) DK 6

ķara ķıldan ağardı(26) YE 416

yirden göge çok ağdum(7) YE 178

āğāz it- : başlamak, başlatmak

+e

söze āğāz idelüm(515) YZ

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

size ma'nā sözün āğāz idelüm(1366) YZ

ağdur- : yükselttirmek

+i

anı ağdursun(3) YE 13

ağıl- : çıkmak, yükselmek

+e

aydıñıyıla göge ağılmaz(22a-7) MN

ağır gel- : ağır gelmek

+e

baña ağır gelür(12a-3) MN

ağırla- : ağırlamak

+i

anı ağırladı(20a-14) MN

ol anı ağırlar(9) DK 7

+n(yükleme)

gendü kavmin ağırlaya(34a-1) MN

Kalın Oğuz biglerin ağırladı(13) DK 200

ağla- : ağlamak

+i

biñ gözile seni ağlamak gerek(15b-8) MN

anı ağlar(1262) YZ

hālını ağlar idi(771) YZ

+e

kendüzine ağlar(1693) YZ

aña ağlamağıl(10) DK 28

aña ağlaruz(2) DK 156

gāh günāhuña ağlasan(1) YE 161

+de

bunda ağlar (1412) YZ

'ışk elinde ağlar idi(321) YZ

kuyu dibinde ağlar(222) YZ

ağlat- : ağlatmak

+i

babamı oğul diyü ağlatduñ(5-6) DK 223

kız kardaşımı ağlatmağıl(11) DK 143

ağna- : yükselmek

birden fazla durum eki : +e, +de

öñinde toprağa ağnardı(8a-1) MN

ağyār ol- : yabancı olmak

+e

baña ağyār oluban(167) YZ

birden fazla durum eki : +e, +den

andan baña yār ağyār ola(409) YZ

+de

arada yārıla ağyār olmaya(1874) YZ

āh eyle- : ah eylemek

+de

yūsuf anda derdile āh eyledi(649) YZ

āh it- : ah etmek

+e

yūsufa ben āh ideyüm(1976) YZ

āh kı- : ah etmek**+e**

bunuñ üzerine āh ü peymān kıldılar(54b-2) MN
özine āh kıldı(289) YZ

+den

içeliden āh kıluram(5) YE 59

aķ- : akmak, meyletmek**+e**

bir yaña aķa(23b-8) MN
suya aķdı(3) DK 89
benden yaña hiç aķmaduñ(1946) YZ
bizüm üstümüze aķub(45b-11) MN
baķduğına aķarisa(2) YE 112
'ıřķıñ nefs iline aķdı(3) YE 394

+den

ellerinden ķān aķar(723) YZ
gözümdeñ aķar(764) YZ

'aķl kılağına oķı- : aklına getirmek**+den**

andan 'aķl kılağına oķı(13a-6) MN

'aķlı gel- : aklı gelmek, akıllanmak**+e**

başına 'aķlı geldi(1993) YZ
özine 'aķlı geldi(1425) YZ

'aķıl ir- : aklı ermek, anlamak**+e**

bu menzile 'aķıl irmez(9) YE 89

aķıt- : akıtmak**+n(yükleme)**

göz yaşıñ aķıdup(4) YE 95
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme) +e,
+den
gözden yaşları aķıda(8) YE 372
bāşıñ yañağına aķıtdı(61a-4) MN

+den

gözlerümden aķıdup(899) YZ
şudan bir oğul aķıtdun-ise(3) DK 25
ķırķından ķān aķıdup(3) YE 185
dereden aķıtdum(5) YE 284

al- : almak**+i**

yumurdayı ala(49a-6) MN
cānumı alduñ(621) YZ
göñlümi alduñ(622) YZ
hazineñi ķāfir almış(2) DK 48
'aķluñı başdan alıcı(3) YE 6

+e

arķasına aldı(8) DK 50
ķanadı altına aldı(2071) YZ
ağızına şeker aluban(3) YE 3
+de
mışır içinde aldılar(910) YZ
bunda minnet-ile almaķdan(7) DK 73

+n(yükleme)

gönlümüz murādın alalum(46a-3) MN

kal'anuñ kilidin alan(9) DK 62

Qazanuñ kızın erikile alan(7) DK 60

mazlüm qanın alasin(49b-1) MN

kızın alivirem(8b-1) MN

evliyānuñ elin aluñ(6) YE 63

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),

eksiz yükleme, +e, +de, +den, +çe

senden göñlini ala(917) YZ

yūnus bu sözleri erenden aldı(13) 279 (4) 290 (7) YE

etmegi kamu başumdan aldılar(831) (1447) (1703) YZ

babasınuñ hātırın ele aldı(1900) YZ

anları eline aldı(1523) (1891) YZ

dīv bu sözleri hātırına alıb(24a-3) (46a-14) (46b-1) MN

oğuzda kimin kızın alı vireyin(13) DK 80

bu cihāndan naşībūm aldum(7a-10) (49b-11) (58b-14) MN

Qara polat öz kılıcum elūme alayınmı(12) 13 (1) 40 (8) 84 (11) 159 DK

İlin elinden alub(44a-2) (54b-3) MN

ğafillçe kara başıñ alup(4) DK 64

gömlegi yehūdā yūsufdan alur(1703) YZ

yigidi çağında alur(2) YE 198

ahır zamanda kimsene almaya(4-5) DK 2

beşr elinde gömlegi ya'kūb alur(1744) YZ

üç günlük yolu bir günde aluram(11) DK 43

+den

maldan al(9) DK 72

pādişāhdan aldılar(1456) YZ

oğuzdan kimūñ kızın alı vireyin(13) DK 80

gömlegi yehūda yūsufdan alur(1703) YZ

çevgānumuzdan topı kim alısar(4) YE 31

senden nişān alımazam(4) YE 189

al eyle- : hile yapmak**+e**

ben bulara şimdi bir al eylerem(1447) YZ

alda- : kandırmak**+i**

babamuzı bir sözile aldadı(107) YZ

ğāfilleri aldemiş(5) YE 69

aldan- : aldanmak**+e**

hōşlıgına aldanduñuz(10a-11) MN

bu hayāle aldanan(6) YE 69

mala davara aldanma(6) YE 22

aldur- : aldırmak**eksiz yükleme**

ussum 'aklum aldurdum(4) YE 256

amān bul- : yardım görmek**+den**

şāhdan amān bulmadı(840) YZ

'amele getür- : uygulamak
eksiz yükleme

bu endîşe' 'amele getürmek gerek(41b-13) MN

añ- : anmak

+i

bizi aña(1611) YZ

sen beni añasın(827) YZ

güheri aındı(27b-9) MN

oğlan kardaşını aındı(9) DK 262

bigler seni aındı(12-13) DK 293

yūsufu aınmağdan(1044) YZ

beni aınmaklığa(1) YE 203

sen şol günü aınmaz mısın(1) YE 6

soñumı aındum(7) DK 125

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de

tañrı te'ālā anı erenler şafında aındı(37a-10) MN

yayı gördüğünde yoldaşların aındı(1) DK 109

yimek içmek arasında dōstlar seni aındı(13) DK 293

gāh boynında güzeller hūsın aındı(11a-4) MN

anda bizi aınmayanlar(7) YE 122

+n(yükleme)

babasıñ añar(272) YZ

güzeller hūsın aındı(11a-4) MN

katırağın aınub(6b-2) MN

ölesi günün aınmaz(2) YE 76

+de

yimek içmek arasında aındı(12-13) DK 293

and iç- : yemin etmek

+e

'ağd üzerine and içeyim(32b-8) MN

ağam başına and içmişem(1-2) DK 262

and vir- : yemin etmek

+e

baña and vir(30b-13) MN

ya'kūb karda and virür(202) YZ

añıl- : anılmak

+de

ne islāmda ne dīnde aınılmaz(4) YE 264

añdur- : andırmak, hatırlatmak

+i

kiçmiş günümi aındurmayasın(5-6) DK 246

yūsufı aındurur(950) YZ

günümi ne aındurursın(10) DK 54

birden fazla durum eki : +i, +e

anlara ya'kūb karda aındurur(130) YZ

añla- : anlamak

+i

bu işi aınlayu(22b-11) MN

söz aslını aınlamayan(1) YE 2

+n(yükleme)

işüñ ewvelin aınlamaya(28b-13) MN

hikāyet remzin aınlañ(9b-10) MN

sen bu sırmı aňlayasın(8) YE 56

eksiz yükleme

ünüm aňla(6) DK 110

derdüň dermānuň aňladum(9a-13) MN

işāretin aňlar(14b-3) MN

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

yūsufuň taḥkīkin andan aňladı(1737) YZ

aňlad- : anlatmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

leşkerüň togrılıgın aňa aňladub(47b-8) MN

apar- : götürmek

+i

çetr-i şāhı aparsam(1862) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

nesneyi aňa armağan aparsavuz(3) DK 73

+e

adaḳlusına aparuň(1) DK 94

‘ār eyle- : utanmak

+e

ṭapmağa ‘ār eyledi(1) YE 356

ara- : aramak

+i

ḳudretile ibn-i yāmin yükini aradılar(1470) YZ

yüklerini aradılar(1469) YZ

yetimi aran(2) YE 108

+den

bir yanadan ararlar(4) YE 297

birden fazla durum eki : +i, +de

niçe cahiller seni gökde arar(7) DK 161

+n(yükleme)

anasınuň dilin aradı(7) DK 257

her kim cismin aradı(5) YE 328

+de

yayda kışda çok aradum(2) YE 222

ārın- : temizlenmek

+den

sizüň murdārıguñuzdan ānna(24a-9) MN

‘ayıbdan ārınmayasın(26b-14) MN

arıt- : temizlemek

+n(yükleme)

içerüsin taşrasın arıtdılar(753) YZ

eksiz yükleme

tağca günāhuñ anta(6) YE 136

artur- : artırmak

eksiz yükleme

āhumuz arturalum(2) YE 251

ḳolumuz ḳanadumuz arturduň(36a-11) MN

+i

erenlerin sohbeti ma’rifeti arturur(5) YE 46

‘arz eyle- : bir büyüğe sunmak, göstermek

+n(yükleme)

ḥālin ‘arz eyledi(28b-12) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

yünus eksüklügüñi Allahuña 'arz eyle(10) YE 117

'arz it- : arz etmek, sunmak

eksiz yükleme

hālüm 'arz itmege geldüm(5) YE 179

birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +e, +de

hisâb vaktında ki her kişinüñ işledügi işi 'arz ideler(42b-9) MN

hālün âhvâlün baña 'arz it(1413) YZ

girçek erün kapusunda hālüm 'arz itmege geldüm(6) YE 179

'arza kı- : saygı ile bildirmek

+i

iştiyâkı 'arza kıldı(49a-12) MN

kendüzini 'arza kıldı(2062) YZ

şamusını 'arza kıluñ(1274) YZ

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

gendü hâlin ol bîniyâz hâzretine 'arza kıldı(12b-11) MN

aş- : asmak

+e

bâşına aşdı(8a-2) MN

çengele aşuñ(1) DK 51

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

+de, +den, +le

nefsün boğazından aş(3) YE 119

kanâ'at dârında ... boğazından aş(3) YE 119

yarın seni boğazuñdan aşarlar(833) YZ

meni saña aşarlar(1-2) DK 56

ğara başuñ terkiye aşayın-mı(9) DK 196

gendüzin gendü eliyle ғazâ çengâline aşmaya(7a-10) (49a-8) MN

gendüzümi belâ çengâline aşmaya(56a-9) MN

döst zülfi beni 'ışğ dârına 'uryân aşmışdı(3) YE 260

+de

burcda aşarlar(3) DK 175

eli yukarıda aşılı ғaldı(11-12) DK 84

ğara dere boynında aşılı(10) DK 38

+den

boğazından urğan-ile aşun(12-13) DK 52

aşıl- : asılmak

+e

Hallâc-ı Mansûrıla dâra aşılan(7) YE 185

+de

burcda aşılmış-idi(9) DK 173

'âşi ol- : asi olmak

+e

oğuzâ âşi oldum(2) DK 240

ğazana 'âşi olduk(5-6) DK 296

assı kı- : fayda sağlamak**+e**

mahlûkata öğüt assı kılmaz(8) YE 6

saña assı kılmaz(5) YE 6

aş- : aşmak, geçmek, üstüne çıkmak**+i**

kara tağları aşdum(12) DK 206

visâlûñ yarını aşdum(5) YE 213

kara tağunı aşmağa(5-6) DK 179

eksiz yükleme

kara tağunı aşmağa(8-9) DK 83

birden fazla durum eki : +i, +den, +n

Ala Tağdan dünin aşduñ(2) DK 239

Ala Tağı dünin aşduñ(8) 186 (12) 244 DK

Hamzayı Kâfdan aşuran(12) YE 193

+den

tağlardan aşar olsa(6-7) DK 75

yol anuñ üstinden aşar(6) YE 80

'ışk başından aşıcagaz(6) YE 139

kara tağdan aşup(4) DK 104

+e

kışrağa aşmamış(9) DK 85

aşan- : yükselmek**+e**

ala şavgan gök yüzine aşanmış-idi(11-12) DK 122

gök yüzine aşanmışidi(1) 67 (2-3) 10 DK

'âşık ol- : aşık olmak**+e**

cânıla saña 'âşık oldı(2023) YZ

aña 'âşık oldum(327) YZ

âdem hâşına 'âşık olmuş(330) YZ

birden fazla durum eki : +e, +den

cân u gönülden saña 'âşık olsun(568) YZ

'âşıkla- : aşık olmak**+i**

kız Beyregi 'âşıklamışidi(6) DK 98

âşikâr kı- : belli etmek, ortaya koymak**+n(yükleme)**

kendüzin âşikâr kılmak(455) YZ

aşur- : geçirmek**birden fazla durum eki : +i, +den**

Hamza'yı Kaf'dan aşuran(12) YE 193

at- : atmak**+i**

anı atduñ(5) YE 18

+n(yükleme)

oñın atdı(6) DK 89

+e

Tamuya ata(3) YE 9

boynına atar-idi(12) DK 237

geyige atarken(8) DK 22

eksiz yükleme

şāhinüñ atmazmısın(8) DK 187

+de

dügünde güyegü oñ atar(9-10) DK 107

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e ardumca taşlar atana(3) YE 13
+den

gürzin göge atar(8) DK 177

çoban kepenegini üzerine atdı(4) 215 (9-10) 107 DK

hātırın oğların zamir terkeşinden atdı(6b-12) MN

Ƙaf Tağından bir taşı baña şöyle atdılar(8) YE 407

küfrümi suya atdum(8) YE 71

cānumı 'ışka atmışam(2) 192 (4) 199 (8) 294 YE

aña atavuz(19a-14) MN

Nemrud göge oñ atdı(4) DK 210

ƙızlaruñ üstine atı virdi(5) DK 107

+çe

ava çık- : ava çıkmak

+e

ƙaba tağlar öñine ava çıkduñ(5) DK 136

āväre ƙıl- : boş gezen, avare kılmak

+i

beni āväre ƙılan(449) YZ

avla- : avlamak

+i

Ala Tağı avlaridüm(2-3) DK 200

'ışƙı niçe avlarlar(5) YE 330

Ala Tağı avlayuban(8) DK 245

ayaƙ ƙayın- : ayak diremek

+de

vaktlarda ayaƙ ƙayınmaƙda(33b-11) MN

'ayb ƙıl- : ayıplamak

+i

hālümü 'ayb ƙılmañ(741) YZ

'ayıb ol- : ayıp olmak

+de

bizüm ilde 'ayıb olur(6) DK 196

'ayıbla- : ayıplamak

+i

ol 'aybıla kimsei' ayıblamaya(26b-6) MN

iy beni 'ayıblayan(1) YE 26

āyıl- : ayılmak, akli başına gelmek

+de

ol yirde āyıldı(2a-6) MN

ayır- : ayırmak

birden fazla durum eki : +i, +de, +den

anı gendüzümden ayırdığım(6a-9) MN

beni senden ayırma(5) 256 (19) 184 YE

başını derinden ayırmadı(11-12) 227 (4) 231 (3) 233 DK

ecel geldüğünde aru imandan ayırmassun(6-7) 201 (2) 235 DK

anasından anı ayırıp(1406) (1407) (1716) YZ

ayırtla- : ayırmak, ayıklamak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

derisin etin süñükünden ayırtladılar(51a-6) MN

ayla- : gezdirmek, dolaştırmak

eksiz yükleme

göñlüm aylaram(1567) YZ

ayrıl- : ayrılmak

+den

yūsufumdan ayrılalı(1356) YZ

biginden ayrıldı(13) DK 63

nöker bigden ayrıldı(6) DK 152

babamdan ayrıldum(172) YZ

helālūñden ayrıldıñısa(10a-8) MN

yurdından ayrılmak(22a-1) MN

cân gövdeden ayrılacak(5) YE 112

ma'sūkdan ayrılmadılar(4) YE 40

birden fazla durum eki : +de, +den

her hâlde birbirñüzden ayrılmân(8a-7) MN

ayt- : söylemek

+e

ķayın anama aydayım(3) DK 262

bazırganlara aydur(6) DK 74

ķocalara ayıtdı(12) DK 225

az- : azmak, yoldan çıkmak

+den

ķarubāndan azub(52a-6) MN

senūñ ucuñdan azub(35a-3) MN

begler yolından azdı(4) YE 76

+de

yolda azmışlar(63b-6) MN

āzād eyle- : serbest bırakmak**+i**

sizi āzād eyledüm(1543) YZ

anı āzād eylegil(1005) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de

şāh öñinde yūsufı āzād eyle(1006) YZ

+e

başına āzād eyledi(7-8) DK 65

āzād ol- : serbest olmak**+den**

kaygudan āzād oldılar(1438) YZ

tamudan āzād olasın(4) YE 136

kamuñuz benden āzād oluñ(1154) YZ

cümle işden āzād olur(4) YE 17

birden fazla durum eki :

tañrı 'ışķına ... benden āzād oluñ(1154) YZ

azat- : azaltmak**+i**

şerri azatmak gerekdür(21) YE 417

azdur- : yoldan çıkarmak**+i**

kuzıcağunı azdurup(471) YZ

halkı azdururlandı(19a-2) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

anı yoldan azduralar(1771) YZ

+n(yükleme)

ehlin azdurmak(23b-14) MN

'aziz kııl- : değerli kılmak**birden fazla durum eki : +i, +den**

ben seni kamulardan 'aziz kııldum(661) YZ

'azizle- : ağırlamak**+i**

ol anı 'azizler(9) DK 7

'azmeyle- : azmetmek**+e**

yürimege 'azmeyledüm(6) YE 152

bağışla- : bağışlamak**+i**

hüsnuñı bağışladı(2025) YZ

günahuñuzı ... bağışlasun(7) DK 122

günahuñuzı bağışlasun(12) DK 154

+den

sa'adet kisesinden bağışlaya(25b-13) MN

birden fazla durum eki: +i, +e, +den

cānuñuzı sizlere bağışladum(1453) (1543) YZ

+n(yükleme)

yazuğın bağışlaya(1656) YZ

+e

aña bağışlandı(1940) YZ

buna bir kömlek bağışlamış-idi(8) DK 93

yüzi şuyına bağışlasun(7) DK 122

adı görklü Muhammede bağışlasun(12) DK 154

baña bu haberden cân bağışladuñ(1811) YZ
 günahuñuzı ... yüzi şuyuna bağışlasun(10) 66 (7) 122 DK
 benüm suçum bunı günāha bağışlaya(60b-2) MN

bağla- : bağlamak

eksiz yükleme

gaflet gözüñ bağlamış(2) YE 105

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e elin ayağın bağlayam(64a-5) MN

+de, +den, +le

çobanı bir ağaca... bağladı(3-4) DK 50

kılıcın biline bağladı(12) 29 (1) 30 (7) DK 236

anı itler dāi'resinde bağladı(37a-11) MN

İki elin ardına bağladılar(137) (316) YZ

bir ucın taht ayağında bağlamışdı(38a-14) MN

devenüñ ağzın yidi yirden bağlañ(12) 185 (6) 243 DK

anuñla göñlini bağlar(6) YE 55

kullık kuşağın billerine bağlayub(36a-12) (38a-14) (50b-4) MN

+n(yükleme)

ağ ellerin bağladılar(3) DK 134

+e

+e

kanat kanada bağlamışlar(3) DK 215

göñül ma'sükına bağlar(5) YE 55

bağlan- : bağlanmak, tâbi olmak

+e

dünyāya bağlanasın(18b-6) MN

'ışka mesel bağlanmaz(6) YE 264

birden fazla durum eki : +n(yükleme), eksiz yükleme, +e

kuşağın cânları biline bağlanub(50b-5) MN

ağ ellerüm arduma bağlanduğın(13) DK 142

bağlat- : bağlatmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

ağ ellerin karusından bağlatduğımı(10) DK 136

bağşış it- : bağışlamak

+e

her birine bir deve bağşış itdi(1280) YZ

bahā vir- : değer vermek

+e

kim baña bahā vire(252) YZ

bahā yitür- : değer kaybetmek

+e

baña bahā yitürmedi(500) YZ

bahş it- : söz etmek

+de

esrār-ı 'ulūmda anuñıla bahş idesiz(22b-13) MN

+den

esrār-ı 'ulūmdan senūñile bahş idem(24a-3) MN

bağış it- : bağışlamak**+e**

ken'ân iline bağış idesiz(1796) YZ

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

bâkisin gâzilere bağış itdiler(10) DK 212

bağış kıl- : bağış vermek**+e**

her birine bağış kıldı(1452) YZ

ol gün anlara anca bağış kıldı(1932) YZ

bulara bağış kıldılar(1915) YZ

bak- : bakmak**+den**

ardından bağa kaldılar(9) DK 73

kız köşkten bakar-idi(3) DK 180

otağdan bakar-idi(11-12) DK 76

çartakdan bakdı(4) DK 95

birden fazla durum eki : +e, +de, +den

sözden söze bak(805) YZ

ol tañrıya bak(599) YZ

siyâset meydânında galabadan başkan(6) YE302 ağ meydanuñ ortasında bakdı(6) DK 16

öküz ardında şarvanlar saña bakar(4) DK 113

andan güneşe bağıl(2) YE 341

bu işde kuvvetüñe bakma(43a-4) MN

+e

bizüm za'îflıgumuza bağa(63b-7) MN

Hağ kendü yazuya bakar(5) YE 44

gövdeñ büyükligine bakub(50a-11) MN

dört yayına bakdurdun-mı(11) DK 136

yüzüme bağıl(12) DK 148

bu sürete bakma(6) YE 33

+de

gözlerüm ayruk cihânda bakmasun(1960) YZ

bâkî kal- : ebedî kalmak**+e**

anlara bu hüsn bâkî kalmadı(2107) YZ

bâkî ol- : ebedî, sonsuz olmak**+e**

'âşıka ol 'ömr bâkî olmasun(1958) YZ

balkı- : parlamak, ışıdamak**+den**

Muhammed nûrı içümüzden balkıdı(6) YE 233

ban- : batırmak, bulaştırmak**+e**

niçe bir ağuya parmak banasın(4) YE 279

zâhir suya banmaduñ(3) YE 116

dünyâ ballarına banmaz(7) YE 345

bañla- : ezan okumak, bağırarak

+de

minarada bañlayanda(11) DK 6

barış- : barışmak

+le

'ışk anuñla barışa(2) YE 68

barışdur- : barıştırmak

+i

bizi K̄azanile barışdursun(8) DK 29

baş- : basmak, vurmak

+i

üç canavarı başa(1-2) DK 174

elümi men başaram(7) DK 124

meni başar-isen(13) DK 78

k̄āfiri başarsun(11) DK 50

çeriye başdılar(50b-10) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),

eksiz yükleme, +e, +de, +çe

hasret t̄āğın alnına başalar(42b-9) MN

altun h̄oça elümi men başaram(7)124 (2)227 DK

destursuzça Bayındır H̄anuñ yağısın başan(13) DK 60

dibsüz deñize ayağum başmayam(31b-1) MN

güreşde men seni başmadummi(10-11) DK 116

+e

yūsuf bargına başdı(1868) YZ

yarasına başdı(7) DK 42

bu kıza başılacak olur-isem(9-10) DK 79

Depegözün gözine eyle başdı(2) DK 227

kadem bir taşā başdı(5) YE 134

+n(yükleme)

birin başınca(51a-6) MN

dizin başup(12) DK 6

basıl- : basılmak

+de

oğlıla fışk içinde hadde basılan(8) YE 185

basır kıl- : kalp gözüyle gören kişi haline getirmek

+i

bizi bu vechile basır kıldı(2) YE 53

basit̄ kıl- : yaymak

birden fazla durum eki : +i, +de

şu yüzinde yirleri basit̄ kıldı(1559) YZ

baş k̄aldur- : baş göstermek

+den

içinden h̄ased baş k̄aldurdı(33a-5) MN

andan baş k̄aldurub(9a-12) MN

baş yit- : başını kaybetmek

+den

hasedden baş yiter(38) YZ

başar- : başarmak

+i

pāzīşāhlığı başarmadı(12a-8) MN

ol işi başarmaya(49a-9) MN

bu işi başarı-bilürseñ(22a-9) MN

ol beni başara(4) YE 176

+n(yükleme)

döst kullığın başarmadum(4) YE 174

birden fazla durum eki : +i, +de

huşümet vaqtında anı başarmak(23a-1) MN

başla- : başlamak

+e

hile kılmağa başladı(14a-8) MN

'ışk-bāza başladı(603) YZ

cege başladı(2-3) DK 203

münācāta başladı(12b-10) MN

şuāle başladı(24b-5) MN

+de

güninde başladum(2100) YZ

bat- : batmak

+e

saña oğ batmasun(12) DK 217

balçığa batdı(52a-2) MN

ayaqlarıyla mekir batağına batdılar(51a-5) MN

Muhammed nūnna batan(1) YE 99

oğ cāna batar(3) YE 50

batıl- : batılmak

+e

göñüle batılır(4) YE 92

batur- : batırmak

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +den

köñlegi kāna kuna baturdı(9) DK 93

Alplar içinde bizi kuskunumuzdan balçığa baturduñ(7) DK 238

bāz kı- : açık duruma getirmek

+le

göl şuyıyla misk-i hālis bāz kıldı(710) YZ

bāz ol- : açık olmak

+e

kamulara bāz oldı(855) YZ

bāzār it- : pazarlık yapmak

+n(yükleme)

kendü derdin dā'imā bāzār ider(562) YZ

bednām ıal- : kötü tanınmak

+de

cihānda bednām ıalasız(43a-8) MN

bednām ııl- : adı kötüye çıkmak

+de

il dilinde bednām ııla(61b-4) MN

begen- : beğenmek

+i

ıoçları begendi(11) DK 87

üçini begendi(11) DK 72

seni begenmegi(6) YE 131

yüzini begenmezsin(730) YZ

eksiz yükleme

süñüm ne begenmezsin(10) DK 248

+n(yükleme)

şakalum ağardüğün ne begenmezsin(5) DK 158

+de

develeri gördüğünde begendi(10) DK 87

behāne it- : bahane etmek

+i

anı behāne idüb(41b-4) MN

bekle- : beklemek

+i

sinlerini bekler(6) YE 82

+de

döst ıapusunda ıoğrılık bekleyen(10) YE 20

belāya ıoy- : bela içinde bırakmak

+n(yükleme)

döstın belāya ıoyub(13a-9) MN

belā gel- : kötülük, bela gelmek

birden fazla duurm eki : +e, +den

kārbāna ıaıñrıdan belā geldi(292) YZ

bele- : kundaklamak, kundağa sarmak

+de

altun beşikde beledüğüm(11) DK 52

ıolma bişiklerde beledüğüm(1) DK 165

bellü it- : belli etmek

+e

bize bellü idüñ(1641) YZ

belürt- : belirtmek

+n(yükleme)

başduğın belürtmeyen(7) DK 210

bekle- : beklemek

+i

zūleyḥāyı bekledi(419) YZ

bend ur- : bağlamak

+de

kendünün ṭonında yidi bend urur(602) YZ

beñze- : benzemek

+e

kamusına beñzemedi(3) DK 7

açuk göze beñzer(60a-9) MN

bir uçmağa beñzer(68a-9) MN

güneşe beñzer(352) YZ

yüzi aya beñzer(953) YZ

güler yüzün güle beñzer(2) YE 55

kaya yankusına beñzer(3) YE 65

velī dahı 'ışkıla evvel bahāra beñzer(9) YE 69

beñzet- : benzetmek

+i

şükr anı beñzedene(3) YE 313

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

bunı Beyrege beñzetdi(3) 106 (7) 104 DK

köşki tamām cennete beñzetdiler(1827) YZ

işin halka beñzetmeye(3) 111 (3) 388 YE

çarḥı çarḥa beñzetmiş(3) YE 313

berī ol- : uzak olmak, kurtulmak

+den

benden berī olgıl(1041) YZ

berki- : güçlenmek

+de

yirün ka'ında berkiyen(3) YE 194

anuñ arasında döstlik berkiyüb(32a-13) MN

berkit- : pekiştirmek, kuvvetlendirmek

+i

ol döstlığı berkidem(32b-1) MN

yünus cânuñı berkit(8) YE 110

bu 'ahdi berkitdiler(24b-5) MN

+n(yükleme)

'adl bünyāzın berkidüb(38b-9) MN

ağıluñ kapısını berkitdi(13) DK 39

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de
döst sevgüsin göñülde cānıla berkitmeyen(3) YE 36
varacağı yire göñlini berkitse gerek(3) YE 139

besle- : beslemek

+i

yūsufı besler(542) YZ

bu teni ne beslersin(1) YE 35

beşāret kıı- : müjde vermek

+den

bir gezden beşāret kııldılar(1782) YZ

beşāret ol- : müjde olmak

birden fazla durum eki : +e, +den
seni seveliden cānına beşāret oldı(13) YE 3

beyān eyle- : belirtmek, bildirmek

eksiz yükleme

sözüñ beyān eyle(565) YZ

beyān it- : ortaya koymak, belirtmek

+i

boyı beyān ider(8-9) DK 122

Bugaç Han boyını beyān ider(13) DK 9

+n(yükleme)

sözün beyān idelüm(303) YZ

+de

şāh-ı tefsīrde beyān ider(68) YZ

beyān kıı- : bildirmek, belirtmek

+i

didüğümi beyān kııladı(1743) YZ

+n(yükleme)

sīretin ve meḥāsin-i aḥlākın beyān kıılıb(39a-11)MN

+de

ḳur'ānda beyān kııldı(89) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

bu ḥıḳāyeti size beyān kııldıḳ(336) YZ

beyān ol- : ortaya çıkmak

+de

yarın mahşer güninde işi beyān olısar(6)YE 60

bez- : yılmak

+den

ölüm ḥayır işden bezer(4) YE 198

bu 'amelden bezerem(11) YE 171

beze- : süslemek**+n(yükleme)**

yir yüzün bezemişdi(51b-4) MN

dükkân yüzün bezer oldum(3) YE 222

+i

'alemi bezedi(25b-11) MN

bezen- : süslenmek**+n**

bunlar yazın bezenüben(2) YE 26

bıçak çal- : bıçaklamak**+e**

cânavara bıçak çalarlar(11a-4) MN

İsmâ'ile bıçak çaldum(8) YE 168

bırağ- : bırakmak**+e**

zağmete birağalar(31b-1) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

kâfirleri it ardına birağub(7) DK 62

kâtuñda baş aşağı birağub(33b-5) MN

'âşik boynına urganını kendü birağur(2) YE 398

+de

altı yoluñ ayırında birağayın(1-2) DK 135

bırağ- : bırakmak**+e**

belâ kapısına birağa(61b-4) MN

sağa şola birağdılar(1908) YZ

kuyuya birağurlar(761) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

dünyâyı elden birağ(2) 39 (1) 132 (7) 135 YE

kendüyü delülige birağdı(8) 107 (10) 246 (9) 270 DK

beni yabana birağdı(3) 104 (6) 288 YE

bir altunı ev ortasında birağdı(49b-7) MN

Tomanuñ Ka'asında bir kuyuya birağdılar(4) DK 274

biz anı kuyuya birağalum(111) (750) YZ

anuñ göñline dünyâ sevgüsün birağasın(20a-2) MN

yayın karusına birağdı(6) DK 225

nazaruñ nün çevresinde gölge âfâka birağmışdı(7a-7) MN

+de

kapu işigi üzerinde ... birağmışlar-idi(1) DK 142

bırakdur- : bıraktırmak**+den**

elden iş bırakdurdı(8) YE 264

biç- : biçmek**+n(yükleme)**

melâmet gömlegin biçdüm(2) YE 230

hasenât ekinin biçecek(7a-12) MN

bî-ķarâr kııl- : kararsız bırakmak
+i

beni bî-ķarâr kıılan(1029) YZ

bî-ķarâr ol- : kararsız olmak
+de

yūsuf anda bî-ķarâr olmışıdı(1412) YZ

bil bağla- : güvenmek
+e

ķullıķda olmağa bil bağladum(36a-7) MN

anuñ ķullıģına bil bağlarlar(10a-2) MN

anuñ düşmenliğine bil bağlayub(23b-4) MN

bizüm vefâmuza bil bağlayasız(39a-7) MN

bil- : bilmek
+i

hâlinüñ nitesini bildi(138) YZ

ol işi bildi(1048) YZ

men seni böyle bilmez idüm(5) DK 160

hiç nesneyi bilmez olur(5) YE 49

öldüğümü ol vaķt bilsün(9) DK 144

aygırı bilürüz(4) DK 249

+den

andan bileyim(9) DK 118

kadîmden bileydük(4) YE 33

yoksul hâlınden bilmez(4) YE 76

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +de, +den

ya'ķüb sen anı tañrıdan bil(1923) YZ

ol siyâset meydânında bu tertîbleri bil gerek(4) YE 138

ya'ķüb anda yūsuf işini bildi(100) YZ

benüm tutsak olduğum nirede bildüñ(12) DK 142

'afv kıılmağı gendüye vâcib bile(26a-1) MN

işi Hâķdan bilenler(8) YE 57

oğlum idüģin andan bileyim(9) DK 118

yazugumuzu bize bilmek gerek(1659) MN

gendü aşşısın pâzışâh ziyânında bilmeye(27a-5) (43b-8) MN

bu 'ışķ ķandalıģın kimesne bilmez(4) YE 90

benüm meķānumı kimsene bilmez(4) YE 389

+n(yükleme)

aḥvâlin bildi(14b-4) MN

andan olduğın bildi(11b-14) MN

ķadrin bile(51a-8) MN

hakikatüñ ma'nîsin şerhile bilmediler(1)YE 38

'âşık dilin bilmeyen(9)YE 12

ķamunuñ sımın bilürsin(847) YZ

eksiz yükleme

hâlûñ bilmez ola(4) YE 6

+de

nirede bildüñ(12-13) DK 142

bildür- : bildirmek**+i**

kendüyi bildürmedi(7) DK 287

nesneleri bildürür(26a-6) MN

eksiz yükleme

kendi özüñ bildür(1631) YZ

toğruluğum bildürmeyem(1009) YZ

birden fazla durum eki: +i, +n(yükleme), +e, +de

birliğin bize bildürdi(7) YE 118

can tatlusın saña bildüreyin-mi(13) DK 13

anuñıla ahvâlümü 'âlemlere bildüreyin(3) YE 205

nitdügüñi saña bildürmek gerek(136) (148) (967) YZ

bunı pāzişāha bildürmekde(11b-8) MN

bu yolda eksüklüğün bildürür(10) YE 12

her vaqt garažın Nevbağara bildürürdi(11b-7) (16a-6) (20a-7) MN

+n(yükleme)

geldüklerin bildürdi(39a-13) MN

hılesin bildürdiler(12a-2) MN

+e

aña bildürdi(52a-1) MN

kardaşuma bildürem(12a-9) MN

bile al- : yanında götürmek**+i**

ol şāhzādei' bile aldı(12b-5) MN

birden fazla durum eki: +i, +e

bunı āva bile alub(46a-14) MN

bileş- : tanıdık, aşına olmak**+le**

senüñ 'ışkuñla bileşen(4) YE 4

+de

bunda döstıla bileşüp(5) 179 (6) 308 YE

bin- : binmek**+i**

birisini binem(7-8) DK 82

şahbaz atlarını bindiler(6) DK 38

birer atı binmişler(3) YE 60

+n(yükleme)

birin bindi(10) DK 82

buğun bindi(7) DK 37

eksiz yükleme

kara kazılık atıñ binmedüñmi(7) DK 181

atlarıñ kâfir binmiş(1) DK 48

+e

tız ata bin(2) YE 83

atına bindi(746) YZ

buda bindi(9) DK 236

halvetçe ava binelüm(4) DK 272

kazılık ata nāmert yigit bine bilmez(4-5) DK 4

ata binemezdi(69a-2) MN

'ışk tahtına binenümüz(4) YE 118

neye binersin(11) DK 274

bindür- : bindirmek**+i**

beyregi dağı bindürdiler(1) DK 298

Delü Kağarı bindürdiler(2) DK 84

yūsufı bindürdiler(1059) YZ

birden fazla durum eki: +i, +e, +de

aygıra meni bindürdi(2) 250 (4) 29 DK

bir deveye yūsufı bindürdiler(269) YZ

tūfānda gemiye bindürmeye(4) YE 326

+e

bir palāniye bindürüb(9b-8) MN

ağaç ata bindüreler(14) YE 152

ata bindüreler(6) YE 6

birlik eyle- : birlik eylemek

+e

yatına birlik eyle(1450) YZ

bir birine kat- : karıştırmak

+i

köpek ivini bir birine katmış(10) DK 8

biryân it- : kebab gibi pişirmek, yakmak

+i

cigerini biryân ider(9) YE 372

biryân ol- : kebab gibi pişmek, yanmak

+den

'ışk elinden biryân olupdur(1) YE 245

bisle- : beslemek

+i

oğlanı bisler(20b-10) MN

eksiz yükleme

yavricağlarımız bisleyüb(62a-3) MN

bislen- : beslenmek

+de

şaltanat tahtında nâzile bislenmiş(60a-3) MN

biş- : pişmek

+i

gurbetile bağıri bişen(3) YE 240

bişür- : pişirmek

eksiz yükleme

kelecilerün bişürgil(3) YE 102

bit- : bitmek

+de

otlar anda bitüb(61b-11) MN

gönlünde bitdi(1091) YZ

anda biter(117) YZ

ma'şūk burcında biter(10) YE 26

koğından eyü gül bostân içinde bitmeye(6) YE 3

+den

ayağından neler biter(4) YE 157

gönlinden Hâk 'ışkı biter(5) YE 108

bitür- : bitirmek

eksiz yükleme

bir zarbıla işün bitürevüm(49b-4) MN

işün bitürürdi(38b-1) MN

+i

işüñi bitüreler(7) YE 6

bitriş- : hesaplaşmak, anlaşmak

+de

emānet issiyıla anda bitrişüp geldüm(9) YE 180

bize- : sūslemek

+i

şehirleri bizedi(1821) YZ

şehirri bizemiş(1895) YZ

boğ- : boğmak

+i

beni boğar(6) YE 77

yavruñı ikiñüzi boğardı(29a-3) MN

boğazla- : boğazlamak

+i

Başat ıoçı boğazladı(11) DK 227

ıazumı boğazladıñ(10) YE 407

+den

iki yirden boğazladı(61) DK 189

boğazlat- : boğazlatmak

+n(yükleme)

dükelin boğazladursam(27b-12) MN

boğrad- : yara açmak, gedik açmak

+de

ıaba ıomak altında boğradayım(11-12) DK 129

boşa- : boşamak

eksiz yükleme

'avretüñ boşa(5) YE 250

boşan- : boşanmak

+den

bileginden boşandı(5) DK 265

boyan : boyamak, bürümek

+e

'ışk rengine boyan(7) YE 236

rengüñe boyandım(5) YE 129

boyan- : bulaşmak, bürünmek

+e

bu cevre boyanmışuz(62a-10) MN

gaflet uykusına boyanub(22a-10) MN

boynı burl- : boyun eğmek, tabi olmak

+e

kullığa boynı burlmaz(9) YE 107

boyun bur- : bükme, boynu omuza düşmek

+de

bunda boyun buran(2) YE 44

boyun dut- : el atmak, uzatmak

birden fazla durum eki : +e, +de

aramızda sâzikârlıkça boyun dutma(14b-4) MN

boyun vir- : boyun eğmek

+e

bu belâya boyun virdüñ(47a-4) MN

tağdîre boyun virem(56a-10) MN

anuñ tã'atına boyun virmişlerdür(40b-13) MN

arslan çevresine boyun virürler(43b-8) MN

+de

bunuñ kulluğında boyun virübdür(55b-13) MN

boz- : bozmak

+i

yüksek ve giñg sarâyları bozar(18a-5) MN

bendlerini bozar oldum(9) YE 222

hırs evini bile bozduñ(8) YE 121

avını bozma(10) DK 43

bögürd- : böğürtmek, bağıra bağıra ağlatmak

+i

Şöklî Melikî böğürdübeni(6-7) DK 120

Şöklî Melikî böğürdübeni(3-4) DK 64

+de

gönderinüñ uçında er böğürden(5) DK 150

sünü uçında er böğürden(7-8) DK 205

böyü- : büyümek

+çe

depeçe böyümişsin(10) DK 126

deveçe böyümişsin(9) DK 125

bul- : bulmak

+i

beni yalınız bulalar(4) YE 16

anı bulalum(3) YE 34

furşatını buldılar(780) YZ

yūsufî bulduñ(1729) YZ

ķamu ķalmışları bulduran(1349) YZ

ķan Turalıyî bulımadı(5) DK 194

bu dünyayı erenler 'aķlıle bulmışlardur(8) DK182

üçini bulur-isem(2) DK 87

+de

ķanda bulam(14a-5) MN

sūret söz ķanda buldı(3) YE 25

dünde bulduğum(6) DK 24

ķoduğı yirde bulımadı(9) DK 134

+den

birbirinden buldı(2074) YZ

+n(yükleme)

birin dağı bulmazam(20b-5) MN

+e

canı yirine can bulsun(4) DK 162

hatırına yol bulur(2083) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

pâdişâhı sende bul(6) 151 (4) 133 (8) 171 YE

ben anı kanda bulam(14a-5) (14b-10) MN

yūsufı girü benden bulaydı(217) YZ

murâdın anda buldı(851) (908) YZ

göñülde sevdügin buldı(6) 55 (3) 303 YE

anı anda buldılar(1470) (1661) YZ

biz bunı yükümüz içinde bulduk(1389) (1470) YZ

oğlanı kodoğu yirde bulımadı(9) DK 134

bunuñ gibi günde saña bulına(16b-10) MN

leş arasında oğlançuğı leşin bulmadı(8) DK 141

bula- : bulamak**birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e**

yūsufuñ gömlegin anuñ kânına buladılar(189) YZ

bulaş- : bulaşmak

+e

kara kâna bulaşdı(12) DK 297

bir tona bulaşıcak(2) YE 24

toza bulaşmış(8) YE 313

kâna bulaşmış(3) DK 27

bulın- : bulunmak

+e

sizüñ gibi döstlara bulına(20b-1) MN

birbirimize bulınavuz(33b-12) MN

giçmege yol bulınmaz(630) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

hâcet vaktında saña bulına(15a-2) MN

itdügin bulmayınca(33b-12) MN

ma'sûkın bulmayınca(7) YE 66

onın eksük bulsam(5-6) DK 100

+de

bilgülü kanda bulına(55a-9) MN

bir işde bulınub(36a-4) MN

sizde bulınursa(1466) YZ

âhiretde bulunmaya(12) YE 3

bulış- : buluşmak

+e

bir birine bulışdılar(5) DK 212

kardaş ugrına Depegöz-ile bulışuram(6) DK 224

birden fazla durum eki : +e, +de

geldüğünde kiçdüğünde Beyrek adlı bir yigide bulışmaduñmı(7) DK 104

bususun aç- : pusu kurmak

+den

çevreden belâ bususun açub(31a-14) MN

buş- : öfkelenmek, kızmak

+e

baña buşar(7) YE 104

birine buşup geldüm(4) YE 181

buyruk eyle- : emir vermek

+e

'Azrā'ile buyruk eyledi(1) DK 157

buyruk ol- : emir olmak

+den

Allah Ta'āladan buyruk oldu(4) DK 156

birden fazla durum eki : +e, +den

Ḳazan bigden maña buyruk oldu(6-7) DK 112

buyur- : buyurmak, emir vermek

+e

ḳullaruma buyurayidüm(3) DK 56

baña buyurduñ(927) YZ

İsrāfil'e buyurdı(2) YE 85

pāle buyurdılar(48a-8) MN

oda buyurur(7) YE 83

birden fazla durum eki : +i, +e

ol dem ḫil'āti anlara buyurdı(1788) YZ

+den

el altından buyurdı(4) DK 141

+de

ḳur'ānda buyurur(18b-9) MN

+i

ol dāsitānı buyuruñ(8a-12) MN

buzla- : feryad etmek, bağıra bağıra ağlamak

+den

bundan buzlayup(7) DK 139

buzlat- : feryat ettirmek, bağırarak ağlatmak

+i

anañı buzlatmağıl(13) DK 224

+n(yükleme)

ḳaytabanın buzlatdı(6) DK 190

eksiz yükleme

develerüm buzlatdılar(2) DK 293

bühtān ḳıl- : yalan söylemek

+e

ḳurda bunlar ol sā'at bühtān ḳılır(130) YZ

bühtān ol- : yalan olmak

+e

baña bühtān oldı(206) YZ

bük- : bükme, eğme

+i

ecel belümüzi bük(2) YE 231

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de
aşlan geldüğünde bilini бүkdüñ(10-11) 186 (2) 187 DK
bilin Ҳаққа бүкүп(2) YE 364

bükil- : бүкүlmek, eğilmek

+den

'ışk elinden vücūdı iki бүkildi(6) YE 376
bu 'ışk elinden бүkildi (9) YE 262

+de

dizi üzerinde бүkilüb(32b-14) MN

bünyād eyle- : esas eylemek

+i

bu қысşayı бүnyād eyledük(799) YZ

+de

anuñ şerhinde бүnyād eyledük(773) YZ

bürhān ol- : tanık olmak

+e

aña бүrhān olısar(1335) YZ
yüzine бүrhān olur(1695) YZ
bu mülke бүnyad olmaduñ(2) YE 172

bünyād ur- : kurulmak, yapılmak

+e

yire бүnyād urulmaduñ(2) YE 169
'ışka бүnyād uran(3) YE 193

büri- : бүрүmek

+i

yüzini қān бүrimiş(7-8) DK 195
yüce тағları бүriyem(5) YE 291

birden fazla durum eki : +i, +e
cübbesin üzerine бүridi(5) DK 242

büzil- : бүзүlmek

+de

түрдігі yirde бүzildi(33b-7) MN

cān u göñül қар- : doğru bulmak

+n(yükleme)

hiқmet kelimelerin cān u göñül қарub (18b-11) MN

cān-bāş oyna- : canını ve başını feda etmeyi göze almak

+de

öñümde cān-bāş oynayub(48a-1) MN

cānı қулағına оқу- : dikkatle dinlemek

+n(yükleme)

nidasın cānı қулағına оқудı(12b-8) MN

cānlan- : canlanmak

+den

andan cānlana(9b-13) MN

cān vir- : can vermek

+e

yavrucağūñ tañrısına cān viridi(896) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

anda baña cān viridi(6) YE 12

cāsusla- : haber vermek

+i

bunları cāsusladı(12) DK 70

cefā kıl- : sıkıntı vermek

+e

cānuma cefā kıldum(9) YE 191

baña yüz bin cefā kılsan(1) YE 219

cehd it- : fazla güç kuvvet sarf etmek

+i

bugünümü cehd ideyim(7) YE 174

cem' eyle- : toplamak

+i

ben beni cem' eyledüm(5) YE 170

cem' it- : toplamak

+i

ölülerümüzi cem' iderimiş(7) DK 275

cem' kı- : toplamak

+i

dünyā mālını cem' kıldı(2119) YZ

cem' ol- : toplanmak

+e

dindār bir yire cem' oldılar(24b-3) MN

bir yire cem' oldılar(2091) YZ

cenk it- : savaşmak

+le

bunlaruñla ceng idem(24) YE 201

cerāḥat eyle- : irin, yara haline getirmek

birden fazla durum eki : +i, +e

fūrkatı cāna cerāḥat eyledi(924) YZ

cevâb kı- : cevap vermek

+e

baña cevâb kılmaz(144) YZ

cevâb eyt- : cevap vermek

+e

aña cevâb eydür(204) YZ

cevâb vir- : cevap vermek

+e

bunlara cevâb vireydi(141) YZ

babasına ne cevâb virdüñüz(912) YZ

peygembere cevâb virdi(1887) YZ

Dirse Han Hatunına cevap virmedi(12) DK 25

cevr ü cefâ gör- : eziyet görmek

+de

derd elinde cevr ü cefâ görürem(1406) YZ

cezâ it- : ceza vermek

+e

oğlana cezâ itmek gerek(667) YZ

cezâ kı- : cezalandırmak

+e

saña cezâ kıldum(238) YZ

cünbiş eyle- : eğlence haline getirmek

birden fazla durum eki : +i, +de

erenler mahfilinde 'ışkı cünbiş eyledi(8) YE 362

cûşa gel- : çoşmak, kaynamak

+den

'ışk elinden cûşa geldi(6) YE 262

çağır- : çağırarak

+i

seni çağıra(10) DK 19

biglerini çağırdı(2) DK 75

Dedem Korkutı çağırdılar(7) DK 219

+n(yükleme)

Allah adın çağırur(2) YE 315

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +de
topragum anda çağıra(5) YE 381

+e

sıçana çağırdı(10b-7) MN

Kazan kâfire çağırur(8) DK 57

konşularına çağırur(11) DK 8

Sübhânuma çağırdum(9) YE 191

+de

baykuş virânda çağırur(4) YE 44

+den

Mansûr dilinden çağırur(8) YE 90

çağla- : akmak

birden fazla durum eki : +de, +den
od içinde yaş gözünden çağlayu(286) YZ

+leyin

akar sulayın çağlaram(7) YE 404

çağ- : iyice anlatmak, bildirmek, tanıtmak

birden fazla durum eki : +i,eksiz yükleme,+e +e

sırrum 'äleme çağdum(9) YE 185

kendü kendiye çağar(4) YE 302

uş sırrumı halka çağdum(4) YE 121

çāk it- : yırtmak, parçalamak

+n(yükleme)

vücūduñ cūbbesin 'ışkıla çāk it(12) YE 90

çal- : çalmak, vurmak

+i

timini kim çala(1468) YZ

çevganı çalalar(9) YE 113

Kazanı çaldı(6) DK 287

kızlarını çalup(11) DK 62

**birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),
eksiz yükleme, +e**

acı tımağ ağ yüzüne çaldı(7-8) 91 (3) 139 DK

Delü Dumrul elin eline çaldı(7) 159 (11) 123 DK

ol kırkdan birisine neşteri çaldumıdı(3) 185 (2) 376 YE

+e

eñsesine eyle çaldı(4) DK 211

Beyregüñ sağ uyluğına çaldı(11-12) DK 297

gül yüzine bir tabanca çaldı(289) YZ

oğlan yumruğıyle buğanuñ alnına çaldı(8)DK 16

+de

ileyüñüzde çalup(9) DK 5

çap- : koşmak, koşturmak, at sürmek

+i

ivini çapdurdı(4) DK 303

ordusını çapuñ(9-10) DK 244

+e

kanlu kâfir iline akın çapayım(10) DK 174

birden fazla durum eki : +e, +den

alçağdan yüce yirlere çapup(6) DK 26

+n(yükleme)

ivlerin kâfirler çapdılar(5) DK 38

ilin günün çapuñ(7) DK 243

çara id- : çare etmek

+e

başuñuza çara idüñ(1) DK 44

çäre bul- : çare bulmak

+den

bulardan çäre bulmadı(147) YZ

çäre eyle- : çare bulmak

+e

bu derde çäre eylemek gerekdür(47a-5) MN

çäre kııl- : çözüm bulmak

+e

buña ne çäre kııla(3a-5) MN

çäre saliver- : yol göstermek

+e

ben saña çäre salivereyin(47a-5) MN

çarpişdur- : yağma ettirmek, çarpıştırmak

+e

bu uçından ol uçına çarpışdurdı(8) DK 8

çat- : tutturmak, birbirine bağlamak

+i

taht üzre kubbeyi çatar(1832) YZ

+n(yükleme)

Mısr me'tâ'in çatdum(4) YE 221

çatla- : çatlamak

+de

ol günde gök çatlayısar(3) YE 272

çav ol- : haber, şöhret olmak

+e

halka çav oldu(703) YZ

çek- : çekmek

+i

yayımı çek(8) DK 108

tığı çekdi(682) YZ

arabayı çekdiler(11) DK 273

tabî'atı çeküb(63a-13) MN

+de

bâşında çeker(63b-6) MN

+den

ne sebebden çekmişem(1010) YZ

etümden çeksünler(12) DK 53

ağ etinden çeküñ(2) DK 52

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),eksiz yükleme, +e, +den

hâtünü kenâra çekdi(60a-7) MN

ellerin yifine çekdi(11) DK 114

kân dökmekden elüm çekdüm(57a-12) (60b-10) MN

yumurdaî' inine çeker(49a-3) (57b-9) MN

züleyhâ kendüzin bir yaña çeker(2085) YZ

elini şerden çekmiş(4) 60 (4) 140 (6) 387 YE

aşı ellerinden çeküp(8) DK 275

+n(yükleme)

miñnetin çekdi(1649) YZ

pişkeşin çekdi(2) DK 237

'ışkuñ yükin çeker(5) YE 55

kişinüñ kahrın çekince(2) YE 263

'azamet uyanın çeküb(52b-3) MN

ikisin dañı çeküb(35b-12) MN

kılıcın kim çeküp(7) DK 237

+e

toğru yola çeke(25b-12) MN

sizüñ 'ışkuñuza çekeyim(6) DK 109

çekdür- : çektirmek**+n(yükleme)**

ağ bidevisin çekdürdi(9) DK 37

atın çekdürdi(6-7) DK 37

boz aygırın çekdürdi(1) DK 76

+i

aygırın çekdürdi(9) DK 336

çekin- : çekinmek**+den**

hacâletden çekindi(60a-9) MN

çekiş- : çekişmek**+i**

bir kızanı çekişür(10) DK 256

çeküci ol- : çekip götürmek**+e**

kîne çeküci ola(44b-10) MN

çevre al- : çevrelemek**+i**

anları leşker kamu çevre aldı(1215) YZ

çevür- : çevirmek**+i**

Kazanları çevürdi(8) DK 111

birden fazla durum eki : +i, +e

munı maña çevüresiz(7) DK 226

+n(yükleme)

sağın solın çevürdiler(1) DK 134

+de

'arş yüzinde çevürdüm(8) DK 224

çığıış- : bağrıışmak**+i**

kızı gelini çığıışdurdılar(6) DK 38

+de

şu dibinde çığıışur(3) DK 279

çık- : çıkmak**+i**

ol tonı çıkarsun(5) YE 11

+n(yükleme)

tañla ikisin çıkdılar(838) YZ

+den

tengri mülkünden çık(51a-9) MN

halk gönlinden çıka(20a-4) MN

kayalardan çıkan(3) DK 45

bu şârdan üç yol çıkar(7) YE 69

zindândan çıkasın(825) YZ

kuyudan çıkdı(232) YZ

rahmet gölinden çıkdı(4) YE 76

+e

yazuya yūsuf çıkar(1172) YZ

dize çıkar(2b-11) MN

bir dem 'arş üzere çıkar(4) YE 49

yola çıkasın(1707) YZ

āva çıkayın(2b-4) MN

tahta çıkdı(9) DK 18

yüksek yire çıkdı(12) DK 191

birden fazla durum eki : +e, +de, +den, +le

acığı tutanda bıyıklarından kân çıkan(5)DK 62

MūsāylaTūra çıkdum(11) YE 191

çıka gel- : ansızın gelmek**+e**

āyu öfine çıka geldi(51b-6) MN
oğlanuñ üstüne çıka geldi(2) DK 27

+den

nagāhandan 'Azrā'il çıka geldi(4) DK 157

+de

ol mahalda ... çıka geldi(5-6) DK 194
merd elinde çıka geldi(56b-6) MN

çıkar- : çıkarmak**+i**

ağ kaftanını çıkardı(2) DK 92
çoban tağarcuğı çıkardı(13) DK 49
aşlanı çıkardılar(7) DK 183
yundları taşra çıkardılar(8) DK 270

+n(yükleme)

iki gözün çıkardı(12b-6) MN
oñuñ demrenin çıkardı(1) DK 199
ayağın çıkarub(51a-6) MN

eksiz yükleme

kömlegüm çıkardum(13) DK 206

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

Dinüñ 'ışkına ol eri kuyudan çıkar(9) DK 275
ziyānı bahāsından çıkaram(29a-11) (33a-6) (12b-4) MN
kafasında bunuñ mühresin çıkarayım(56a-5) MN
hıyāneti göñlüñden çıkarasın(55a-14) MN
parmağından altun yüzüğü çıkardı(4) 80 (11) 237 (13) 265 DK
yazın buğayı saraydan çıkardılar(13) DK 15
şekāvet penbesin hergiz kulağıñdan çıkarmazsın(2) YE 235
İlan bir delükden başın çıkarmış(54a-12) MN
Uruzı habisden çıkaruñ(12) DK 52

+e

meydanuñ başına çıkardı(11) DK 16
kāfir serhaddına çıkarduñ(12) DK 125
'arşa çıkarur(12) YE 95

+de

arkasında iki kayış çıkardı(7) DK 189

+den

elden çıkar(41a-12) MN
bilüginden bir tutam oñ çıkardı(4-5) DK 225
elin çıkardı(6) DK 115

çırp- : çırpma, vurma**+i**

bunı çırpa(1) DK 268

çırpın- : çırpınmak**+e**

şağa şola çırpındı(2) DK 279

çılhar- : çıkarmak**+n(yükleme)**

kendü kılıcın çılhardı(6) DK 230

çoban kıll- : çoban yapmak

birden fazla durum eki : +i, +e

seni ra'yyete çoban kıldı(18b-8) MN

çolğa- : sarmak, bohçalamak

+e

göne çolğaduñ(8) DK 251

çök- : çökmek

+e

dizinüñ üzerine çökdi(11) DK 67

su ortasına çökdi(47a-10) MN

üzerine çökdi(10) DK 36

öñine çökdüm(3b-2) MN

eşek balçığa çöke(24a-7) MN

suya çökesi(47a-13) MN

+i

buğa dizin çökdi(9) DK 180

dizin çökdi(1-2) DK 93

+de

halvetlerde diz çöküp(4) YE 36

çöker- : çökertmek

birden fazla durum eki : +i, +e

buğayı göti üzerine çökerdi(4) DK 182

Depegözi dizi üzerine çökerdi(1) DK 234

çöz- : çözmek

+i

ivini çözdü(6) 190 (10) 336 DK

birden fazla durum eki : +i, +de

kızlaruñ sarı saçını teneşirde çözer(6) YE 198

+n(yükleme)

çobanuñ ellerin çözdü(1) DK 51

elin çözdiler(10) DK 142

dad- : tatmak

+n(yükleme)

mihnet dadın dadaram(4) YE 220

dād bul- : lezzet bulmak

+den

birbirinden dād buldı(2074) YZ

dād eyle- : adaletli davranmak

+e

sen aña dād eylegil(105) YZ

dağıl- : dağılmak

+e

degme yola dağılduğ(8) YE 358

dağılış- : dağılmak

birden fazla durum eki : +e, +de

mağaralara ve yir altında dağılışdılar(26a-3) MN

dağ- : takmak, koymak

+i

+e

adımı yünus dağdum(9) YE 185

altun çınrağular aña dağmışdı(38a-14) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +din, +le

ta'atun tavkın boynuma dağam(10b-10) (45b-11) (9a-6) MN

anun boynına dâr urganun dağan(9) YE 187

'âşıklar hânmanını buşla boynuma dağdum(3) YE 221

gendü elümüzile ölüm kemendin boynumuza dağmış olavuz(45b-11) MN

dağın- : takınmak

+n(yükleme)

şeyhlik adın dağındum(8) YE 41

dal- : dalmak

+e

söz defizine dalup(14) YZ

daldur- : daldırmak

birden fazla durum eki : +i, +e

ellerünü suya daldur(2) YE 136

daniş- : danışmak, toplanmak

+e

bir araya danışdılar(184) YZ

dart- : tartmak

eksiz yükleme

emegün dartınma(63b-1) MN

dat- : tatmak, tadına bakmak

+n(yükleme)

rüzigârın acısın datlusın datdum(7a-11) MN

cihânun acısın datlusın datmış(33a-4) MN

dav'et it- : davet etmek

+e

'âşıklara dav'et it(5) YE 85

da'vet kıl- : davet etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

Mi'râc'a Muhammed'i da'vet kılınca(3) YE 81

deg- : değmek, ulaşmak

+e

'ışık bize yinile degdi(7) YE 65

bu nüzûl kime degdi(5) YE 151

nevbet kâfire degdi(6-7) DK 203
 sayrılığına degdi(7a-13) MN
 çanağa ve bardağa degecek oluriseñ(30a-6) MN
 tağlara gün degende(6) DK 11
 size yavuz nazar degmesin(1371) YZ
 kime degse(1329) YZ
birden fazla durum eki : +e, +den
 bunuñ gibi luţuflar senden baña degdi(47a-6) MN
 aşaklıkdan ululuğa degesin(30a-8) MN

değiş- : değışmek

birden fazla durum eki : +i, +e
 fuzüllüğü ħulķa değış(4) YE 111

+de

anda değışüp geldüm(11) YE 181

değşür- : değıştirmek

+i
 ħalkuñ sıreti değşürilsün(858) YZ
+n(yükleme)
 adın değşürmeyenler(6) YE 38

birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +e

varlıguñ yokluğa değşür(8) 44 (4) 119YE
 yūsuf 'ışķını řā'ata değşürdi(2084) YZ
 bu dünyāyı āhirete değşüresin(3) YE 159

degür- : ulaştırmak

+e
 ħalka degürdiler(38b-9) MN
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),
eksiz yükleme, +e, +din
 benüm ħaberüm ol balıķlara degür(63a-14) MN
 bu mācerāyı Dāzimeye degürdi(27b-1) MN
 'akreb āğulu dikenin altundan öñdin kethuzāya degürdi(49b-11) MN
 bu āyeti ħulağına degürürler(10a-5) MN

+i

bu peygāmı degürdi(48a-6) MN
 vahyi degürdi(69a-10) MN
+n(yükleme)
 salāvātın 'ışķıla degürse gerek(11) YE 136

dek şur- : uslu durmak

+den
 anlaruñ işinden dek şurmak olmaz(19b-4) MN

del- : delmek

+n(yükleme)
 feşāĥat incülerin 'ibāret elmasıyla deldi(61a-14)MN
 niçeleruñ bağrın deler(3) YE 74
 ħulağın deleridi(13) DK 237
 avuñ tamarın delüben(2) DK 184
birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de
 şadaķda oĥum kişin deler(12) DK 248

+i

deñizi deldüm(1) DK 207
eksiz yükleme
 benüm bağrum delen(6) YE 216
 göksüñ delüp(10) DK 248

delâlet eyle- : yol gösterici yapmak, görevlendirmek

+i

'ışkıla beni tañrı delâlet eyledi(5) YE 392

dep- : tepmek, at tepmek, tekmelemek
eksiz yükleme

ķulunçuğūñ depermi olur(13) DK 196

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

bir sā'atda ķāfire üç kere at depdi(3) DK 148

ağ yüzüñi ķara yire depeydüm(10) DK 53

+i

bunı depdi(7) DK 216

Ṭundarı depere(5) DK 209

+e

ķāfire at deperem(10) DK 210

ķara yire depilmedüñ(7) DK 192

depred- : kıpırdatmak

+n(yükleme)

niyāz dilin depredüb(12b-10) MN

depren- : kıpırdanmak

+den

bunuñ korkusından deprenimeyem(32a-11) MN

depele- : tepelemek, tekmelemek

+i

Depe gözi depeledi(7) DK 234

+de

öñümde depelesün(1) DK 22

derc eyle- : derleyip toplamak

+i

nāmeyi derc eyledi(1573) YZ

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +de

du'ā içinde gendü ħālüm derc eyleyüb(64b-10) MN

deril- : toplanmak

+e

bir yire derilüb(36b-7) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

çevreden periler ķatına derilüb(12b-13) MN

dermān eyle- : derman vermek

+e

derdine dermān eyledi(1122) YZ

biñ derde dermān eyleye(994) YZ

dermān it- : derman etmek

+e

saña dermān ideyüm(325) YZ

dermān kııl- : derman bulmak

+e

derdime dermān kııluñ(453) YZ

dermān ol- : derman olmak

+e

derde dermān ola(410) YZ

derdüme dermān olmadı(553) YZ

bu derd baña derman oldu(2) YE 10

destūr dile- : izin istemek

+den

yūsuf andan destūr diler(124) YZ

destūr ol- : izin vermek, izin çıkmak

+den

pādişāḥımdan eger destūr ola(958) YZ

pādişāḥdan destūr oldu(8) YE 169

birden fazla durum eki : +e, +den

Ḥaḳdan bize destūr oldu(1) YE 152

destur vir- : izin vermek

+e

ḥalaluma destur virsün(10) DK 144

deş- :deşmek

+n(yükleme)

deñizler bendin deşdüm(7) YE 181

devr it- : devretmek, dönmek

+de

devrān içinde devr ider(8) YE 332

dın- : önem vermek

+e

ḥamāḳat esrügine dınmaḳ(48a-10) MN

di- : demek

+e

saña didi(11) DK 25

seyyide didi(75) YZ

yūsuf aḳlara didi(428) YZ

za'īflere didüñüz(41b-9) MN

baña ben dimeyem(3)YE 7

babamuza ne diyelüm(184) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

oğul ḥaberin maña digil(1) DK 25

kişünün yatlı sözün kimseye dime(5) 109 (2) 126 (9) 235 YE

ayağınıñ şındığını kimseye dimedi(8) DK 242

pādişāḥ rāzın kimseye dimeyeler(27a-3) MN

ḥalalına sırtın dimez-mi olur(11) 242 (5) 109 DK

+de

aşlanuñ kıynagında didilem(1) DK 177

aşlanuñ kıynagında didiler(11) DK 173

evvelki demde kālū belī didük(9) YE 20

+i

ya'ḳūbuñ aḥvālini didük(220) YZ

bu ḥikāyeti didüm(29a-5) MN

anı er dirisen(7) YE 19

anı aña dirsün(6)YE 25

bu işi kardaşlarına diyem(54a-1) MN

dik- : dikmek

+e

başuma hece dikeler(5) YE 241

altı yol ayırına çadır dikem(10) DK 261

+de

umîz yazısında dikseñ gerek(42b-4) MN

+i

Muhammedüñ tonını ... dikmemiş(4) YE 145

eksiz yükleme

kefen tonum dikdiler(5) YE 184

+n(yükleme)

altun günlüğün dikmiş-idi(12) DK 292

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

otağların düze dikdi(6-7) DK 294

altun tahtında yine ivini dikdi(5) DK 65

kuyruğın eñsesine diküb(29a-11) MN

dikdür- : diktirmek

+e

bir yire kara otağ dikdürmiş(13) DK 12

üzerine dikdürmüş-idi(3) DK 36

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

Şāmî günlüğü yir yüzine dikdürmüşidi(2) 10 (5)14 DK

ban ivlerin kara yirüñ üzerine dikdürmüşidi(3) 36 (1) 67 (7) 89 DK

+de

kırk yirde otağ dikdürdi(11) DK 189

dikil- : dikilmek

+e

buğa buynuzı üzerine dikildi(12) DK 182

+de

iv yanında dikilse(2) DK 7

dil vir- : gönül vermek

+e

oğlana dil virdi(645) YZ

dil-dâr ol- : sevgili olmak

+e

aña dil-dâr olmaya(1958) YZ

dile- : dilemek, istemek

+i

bu kızı ... diledi(39a-2) MN

anı diler(8) YE 89

+n(yükleme)

şuçların dilediler(2) DK 303

+de

göñlüñüz kanda diler ise(848) YZ

her kanda dileseñ(48b-1) MN

+e

size maşsūdumuz dileyü geldük(965) YZ

adına Yigenek dirler-idi(4-5) DK 204

nireye diler-iseñ(7) DK 202

+den

anasından diledi(34a-6) MN

Bayındır Hıandan aqın diledi(6) DK 202

kaplan hırşlarından dilediler(52a-7) MN

şākiden dilemişdi(949) YZ

baba senden can dilerem(1-2) DK 163

birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +e, +de, +den

hâcetün andan dile(4) YE 408
 seni bizden diledi(34a-9) MN
 benden anı dilediler(354) (701) (817) YZ
 Banu Çiçegi Bamsı Beyrege dilemege(12) DK83
 yanumda yigitlerüm şavaş diler(12) DK 248
 anları Hâkdan dilerüz(3) YE 265
 anamı kâfirden dileyeyim(6) DK 57

dildür- : dilimlemek

+i

biçguyıla anı iki dildürdün(6) YE 379

dilenü gel- : dilenmek

+e

kapuña dilenü geldüm(626) YZ

diñle- : dinlemek

+i

bu sözi diñledi(1319) YZ
 fâydalu sözleri diñlemezsin(40a-4) MN
 anı 'ışkıla diñleyesin(262) YZ
+de
 bir yolda diñle(1711) YZ

+n(yükleme)

sözüm ma'nîsin dinle(5) YE 23
 yûsuf ünin diñledi(921) YZ

eksiz yükleme

sözüm diñle(241) YZ

dir- : dermek, toplamak

+i

bu dükkânı dir(4) YE 35
 'aqluñı dir(1431) YZ
 haman çerisini dirdi(5) DK 273
 karındaşlarınuñ göñlini dirdi(1901) YZ
+n(yükleme)

+de

çevresinde dirdi(1832) YZ
 iy şehen-şâ hazretünde direm(956) YZ
+e
 göñlüñe dürr direnisen(1606) YZ
 baña leşker dirüb(41a-6) MN

'aqlın dire(1428) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

'âlemi üstüme direm(3) YE 205

dindir- : durdurmak, azaltmak, hafifletmek

birden fazla durum eki : +i, +de

üç yüz yılda yaşıñı dindürmeye(3) YE 326

dirgür- : diriltmek, yaşatmak

+i

yeñiden toğanuñı dirgürmeyeler(2) DK 281

dirîğ eyle- : esirgemek

birden fazla durum eki : +i, +den

ihsānuñı benden dirîğ eyleme(626) YZ

diril- : canlanmak, toplanmak

+i

erenler bu dirliği riya dirilmediler(1) YE 38

+e

oğuz bigleri şöhbete dirilmiş-idi(3) DK 202

il namāzuma dirilür(6) YE 184

+den

âdem oğlından dirildiler(24b-3) MN

+de

anlaruñ himāyetinde dirildiler(40b-3) MN

şāyesi altında dirildüm(44a-14) MN

dünyede tatlı dirilsin(4) YE 13

derenüñ içinde tozgah dirilür(5) DK 195

benüm şāyemde dirilürsin(29a-1) MN

dirilt- : canlandırmak

+i

gönlümüzi diriltüñ(10a-13) MN

birden fazla durum eki : +i, +de

İsā deminde ölüyi diriltür(7) YE 90

dirlik it- : vakit geçirmek

+e

bu düzene dirlik itdiler(33a-2) MN

+den

anuñ ucından dirlik idineyim(56a-5) MN

dirşür- : toplamak

+i

anları dirşürüb(19a-11) MN

dīvleri dirşürüb(23b-12) MN

eksiz yükleme

uşşuñ dirşür(6a-4) MN

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e, +den

‘aqlın başına dirşürüb(10a-2) MN

gündüz nūrın etrāf-ı ‘ālemden dirşürüb(12b-9) MN

+n(yükleme)

oğlanların dirşürdi(7a-10) MN

cihānuñ eczāsın dirşürüb(17b-13) MN

dāniş ehlin dirşürüb(24a-2) MN

mu’abbirlerin dirşürüb(54a-3) MN

ditre- : titremek

+i

sıçanı ditremek dutdı(33b-8) MN

+de

anuñ ayağı üninde ditrer(44b-3) MN

Haq korkusunda Tamuda ditreyüben(4) YE 9

ditreş- : titreşmek

+den

korkuñdan ditreşeler(30b-7) MN

dīvī eyle- : dava eylemek

+le

anuñla dīvī eyleye(417) YZ

divşür- : devşirmek, toplamak

+i

bu murdân divşürenler(4) YE 24

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e

'aklum başuma divşürdi(3) YE 208

+n(yükleme)

ögin divşürmedi(945) YZ

çerisin divşürüp(8) DK 285

diz- : dizmek

+e

başına akça dizerler(5) YE 152

doğ- : doğmak

+den

döst içünden doğa(14) YE 135

doğın- : dokunmak

+e

gendü ayaklarına dokına(44b-6) MN

at başına dokındı(46b-3) MN

husrev yüzine dokındı(60a-10) MN

'ışkuñ okı demreni yüregüme dokınur(8) YE 165

döst ol- : arkadaş, dost olmak

+e

gül yüzine döst olur(729) YZ

döstlik it- : arkadaşlık etmek

+e

saña ıhlâş birle döstlik idüb(64a-7) MN

dög- : dövmek, vurmak

+i

Depe gözi dögdı(10) DK 217

sözile yüzini dögdük(3) YE 80

+n(yükleme)

topuçanın döger digil(5) DK 144

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

ayağın yire dögeridi(11) DK 246

dök- : dökmek

+i

ķānumı dökərsin(621) YZ

bu yükleri bu yapıları döküp(2) YE 30

+den

gözinden gül-āb dökdi(139) YZ

bir dem dilinden dūr doker(3) YE 49

her bir nergisinden doker(1578) YZ

gözlerinden ķān doker(173) YZ

+n(yükleme)

lāle rengin dökdi(563) YZ

ķayātın... dökdüñ(10a-14) MN

düşmen ķānın dōkelüm(44a-2) MN

+de

şun'ıla bir taş içinde doker(1340) YZ

la'l içinde doker idi(868) YZ

yüreginde ķān dokerdi(1411) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

bağışışın öfine dökdi(8) 238 (4) 139 DK
 bağı başına göz yaşını dökdi(1993) YZ
 dūr-dānesin gözlerinden dökdi(162) (474) YZ
 şadağından toğsan oğın yire dökdi(13) 198 (12) 136 DK
 dūtūni göksinde hevāya dökdi(21b-10) MN
 naşayih incilerin rāyigān etegūme dōkdūñ(6b-12) MN
 ala gözden acı yaşın doker olur(10) 259 (10) 115 DK
 alça k̄ānuñ yir yüzine dōkeyinmi(13) DK 13
 andan k̄ānın dōkem(20a-7) MN
 anuñ ucından nāḥak yire k̄ānlar dōkile(4a-6) MN

dōkil- : dōkūlmek

+e

k̄ānuñ yir yüzine dōkilmedin(8) DK 192
 yire dōkilür(42b-8) MN
 toprağa dōkilür(5) YE 28

dōn- : dōnmek, vazgeçmek

+e

rāḥata dōndi(2a-12) MN
 yūsuf şehre girü dōndi(1222) YZ
 yine saña dōndüm(1) YE 16
 bir dem Cebrāile dōner(13) YE 49
 zūleyhā yüzine hīç dōnmedi(540) YZ
 taşa dōnsün(10) DK 27

birden fazla durum eki : +e, +den

andan k̄āna dōndi(9b-11) MN
 kız 'ışkına bir aşılandan dōneyimmi(12) DK 183

+de

su'āl sorduğda dilüm dōnemi(5) YE 15
+den
 ol işden dōndi(37b-3) MN
 torumından dōnermi olur(12) DK 196
 karımından dōnmese(7) DK 208
 bu kavlden dōnmeyesin(63b-2) MN

dōndür- : dōndürmek, çevirmek

+i

ḥalkı dōndürdi(1149) YZ
 k̄ārbānı dōndüre(1461) YZ
+n(yükleme)
 atın dōndürdi(6) DK 209
 atınuñ cılavısın dōndürdi(4-5) DK 23

birden fazla durum eki : +n(yükleme), eksiz yüklem, +e, +den

anuñ devleti argın gendü dilegūme dōndürem(23b-9) MN
 senden yüzüm dōndürmezem(1) YE 219
 yönin aḥaru sağrısın erine dōndürür(9-10) DK 9

+e

bir yaña dōndürmeyince(23b-8) MN

+de

'arşda na'lin dōnderdi(2) YE 149
 'arşda na'lin dōndürdi(12) YE 134
 kırdā dōndürdügüm(12) DK 279

+n(yükleme)

dōşegin dōşediler(12b-9) MN

dōşe- : dōşemek, yaymak, sermek

+e

altına dōşediler(10) DK 11

köşkün içine döşediler(1825) YZ
kara kiçe altına döşeñ(8-9) DK 10
anuç balçığına kumlar döşeyem(7-8) DK 176

+den

kudretinden han döşeyüp(3) YE 193
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e
bizleri yir yüzine döşediler(380) YZ
kerem-i kanadın bize döşeye(63b-8) MN

kerem-i kanadın bize döşeye(63b-8) MN
+de
toksan yirde ala kalı ipek döşemiş-idi(4) DK 36
biñ yirde ipek halıçası döşenmiş-idi(3) DK 10

döy- : dayanmak

+e

bu ada döye(487) YZ
özüm 'ışka döyemedi(8) YE 4
bu halk aña döymeye(486) YZ
bu sohbe döymeyen(7) YE 58
birden fazla durum eki : +e, +çe
'Azrâil pençesine bir yoksulca döyemez(4) YE 105

du'â kıl- : dua etmek

+e

züleyhâya du'â kılasın(2012) YZ
size du'â kıldı(1219) YZ
yūsufa du'â kıldı(1097) YZ
sen Tapduka du'âlar kılığıl(7) YE 50
anuç yatına du'â kılisar(2014) YZ
'ibâretile tavşana du'â kılisar(65b-11) MN

+de

ağ alnuñda biş kelime du'â kıldı(10) DK 154
birden fazla durum eki : +e, +den
kamu bir gezden aña du'â kıldı(1155) YZ

du'â oku- : dua okumak

+e

züleyhâya du'â okumış(2037) YZ

dur- : durmak, kalkmak

+e

anuç hâzretine duruñ(1610) YZ
birden fazla durum eki : +e, +çe
gendü 'âdetince busuya durdı(37a-14) MN

+de

zindânda durur(59b-9) MN

durud- : durdurmak, durdurmaya çalışmak

+j

'Arş'ı Kürsi durudan(10) YE 211

dut- : tutmak, elde etmek

+i

elini dut(10b-3) MN
dünyâyı dutdı(1121) YZ
musâfiri dutdılar(13b-11) MN

+e

bu za'îf hâli üstine duta(51b-11) MN
'azîz nefsüne ta'alluk dutar(53a-2) MN

+n(yükleme)

mülkin dutdı(13a-7) MN

yūsufuñ gömlegin dutdı(648) YZ

düşmişüñ elin dutub(10b-9) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

cāhiller inkārını ol demden duta geldi(8) YE 397

ortañuzda tiz dutuñ(1462) YZ

+den

ol çanağdan menfa'at duta(30a-7) MN

za'ifliğinden dutamadı(14a-8) MN

dut- : elde etmek**eksiz yükleme**

benüm vilāyetüm dutmağ(47b-12) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

bu cihān mülkini Kāf'dan Kāf'a dutduñ(1) YE 18

dut- : yerine getirmek**+n(yükleme)**

cibilli hūyın duta(53a-11) MN

Dāsītān Dāzime tarafın dutarsa(28b-6) MN

+i

Hak sözini dutmazısa(3) YE 11

dut- : görmek**+i**

iy dōstını düşmān dutan(2) YE 63

birden fazla durum eki : +i, +de, +den

gendüyi intihā mertebesinde duta(26b-13) MN

kendü lutfūñdan bizi 'aziz dutduñ(1478) YZ

dut- : çevirmek**birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den**

yüzini kapuya dutardı(629) YZ

andan şāh yüzün Zence dutdı(41b-8) MN

yüzini tañrı dergāhına dutdı(2084) YZ

gözin bizdin yaña dutmış(40a-5) MN

dut- : kaplamak**birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den**

piller ayağından gün yüzün tōz dutdı(50b-2) MN

duy- : duymak (koklamak)**+i**

senüñ koñuñı duyayın(7) YE 253

dutış- : tutuşmak**+e**

hasret odına dutışmışam(1347) YZ

düg- : tüymek, uçmak**+e**

hevāya dügdi(11a-2) MN

hortumıyla hevāya dügdürüb(51a-4) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +den

deñizden toz hevāya düger(44b-3) MN

dütünü göksinde hevāya dügdi(21b-10) MN

düg- : bağlamak, düğümlmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de, +den
 kara bıyığın yidi yirden eñsesinde dügen(1) DK 150

düket- : tüketmek

+i

anı düketdiler(1157) YZ
 sen anı düketdün(8) YE 18

+n(yükleme)

bir zerresin düketmeyem(1) YE 183

düne- : tünemek, geceleme

+de

bir gice anda dünedi(29b-8) MN
 kırd koyunıla ağılda düneye(40a-1) MN

dür- : kapamak

+n(yükleme)

pāzişāhuñ 'ömri defterin dürdi(7a-9) MN
 Tül-ı emel defterin dürmeyen(3) YE 36

düred- : türetmek, çıkarmak

+den

yumurdadan kuş düreden(2) YE 211

düriş- : uğraşmak, çabalamak

+e

anuñ helākine dürişevüz(19b-2) MN
 Dīn-i Muḥammed yolına dürişeyim(4) DK 246
 bu 'ālem 'imāretine dürişür(67a-7) MN

+de

biz bu yolda cānıla dürişelüm(186) YZ

dürsin- : korkmak, çekinmek

+den

katı yaydan dürsinmeyen(3) DK 184

dürt- : dürtmek, sürmek

+i

bir ağaccuğıla ol arayı dürttdi(22b-10) MN
birden fazla durum eki : +i, +e
 kıanını destmala dürtsün(10) DK 118

+e

gözine dürtterise(13a-2) MN

düş- : düşmek

+e

gözi yukuya düşdi(806) YZ
 āğa düşdi(10b-6) MN
 yūnus ayaklara düşer(5) YE 30
 ana rahmine düşünçe(10) DK 4
 tenleri toprağa düşmiş(4) YE 74

+den

anuñ yüzinden düşdügi(27a-9) MN
 pusduğından ... tuman düşmiş(7-8) DK 244

miñnet kuyusına düşmiş(13a-13) MN

pāzişāh göñline düşüb(19b-8) MN

birden fazla durum eki : +e, +de, +den +çe

başlamadan göñüllere düşdi(23b-6) MN

deveden yire düşdi(274) YZ

pāzişāh cihetinden korkı göñlüme düşdi(58b-7) MN

altun ayağum elümden yire düşdi(12) DK 157

bu hikāyetden korkı arslan göñlinde düşdi(44b-6) (56b-13) MN

hātırı hoşlığında nakib resmince öñüñüze düşüb(65b-10) MN

düşmen ol- : düşman olmak

+e

Hak kulluğında olana düşmen olmak(24b-1) MN

düşür- : düşürmek

eksiz yükleme

sözün usıla düşürgil(3) YE 102

birden fazla durum eki : +i, +de

anları pāzişāh gözinde düşüre(26a-13) MN

düz- : düzenlemek, hazırlamak

+i

her birini düzdi(1825) YZ

kur'ānı düzdi(6) DK 6

Oğuz-nāmeyi düzdi(11) DK 34

dükkānı āreste düzdüñ(8) YE 121

bu işleri düzen(3) YE 89

birden fazla durum eki : +i, +le

meger alını bunlarıñla düzdi(777) YZ

hōş 'ibāretlerle anı düzdiler(331) YZ

+n(yükleme)

kamusın düzdi(1124) YZ

mu'abbir dükkānın düzdi(21a-6) MN

her dem işin düze durur(1) YE 72

+e

pādişāhuñ hōnına düzdi(1123) YZ

+den +din

şadefden düzdiler(2073) YZ

her yañadın düzdiler(1823) YZ

düzdür- : hazırlatmak

birden fazla durum eki : +i, +e

yarağına atını düzdüreyüm(1815) YZ

babasına bir 'amānı düzdürür(1794) YZ

düzil- : düzenlenmek, arayı düzeltmek

+e

ben saña düzildüm(601) YZ

birden fazla durum eki : +de, +çe

hiķmet ve feşāhat içinde 'acem dilince düzilmiş(68a-7) MN

+de

feşāhat içinde düzilmiş(68a-7) MN

bir hōş yirde düzilmiş(21b-7) MN

edeblen- : utanmak, sıkılmak

+e

varmağa edeblendi(7) DK 76

eg- : eġmek

+n(yükleme)

anuñ içün boynın eger(8) YE 77
cân bacuğın egmişsin(9) DK 110

egle- : vakit geçirmek, oyalamak

+i

anuñıla göñlümüzi egleyüñ(84) YZ

eksiz yükleme

hâtırumuz egleyelüm(20b-2) MN

'ışkıla göñlüm egleyen(447) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de, +le

anuñıla göñlin egler(5) YE 75
beni bunda eglermisin(2) YE 270

eglen- : eğlenmek, oyalanmak

+de

bu hārābat ikliminde eğlenme(1) YE 67
ben bunda eğlenimezsem(5) YE 204

+den

burcdan kayın okı eğlenmeyen(12) DK 205

+le

anuñıla eğleneydük(83) YZ

ek- : ekmek, tarım yapmak

+i

yarusını ekerleridi(1100) YZ

+n(yükleme)

anuñ hākın ekdüm(3b-4) MN

ekdür- : ektirmek

+e

hālka ekdürdi(1099) YZ

eklen- : eklenmek, bulaşmak

+e

ağ tönuma kir eklendi(1) DK 146

eksil- : eksilmek

+den

aramuzdan eksildi(1) DK 301
senün mülkünden ... eksildi(9) YE 417
hiç dilümden eksilmez(2) YE 362
senden eksilür(18b-7) MN
kīsenden eksilür(8) YE 18

+n(yükleme)

artmağın eksilmek bildiler(31a-6) MN

el uzat- : haksızlık etmek

+e

za'iflere el uzatmasunlar(39b-13) MN

ele vir- : ele vermek

+i

bu ma'sūmı ele viriserdüñ(681) YZ

elikdür- : kandırarak ele geçirmek

+i

anı elikdürüriseñ(14a-5) MN

em- : emmek

+n(yükleme)

kudret südin emen(5) YE 194

emānet dutış- : bahse girmek, şartlaşmak

+i

elüñi emānet dutışalum(63-1) MN

emek dök- : emek vermek

+e

ırak yire emek döküp(2) YE 61

emīn kııl- : emin olmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

gendüzün hevā veḥāmetinden emīn kııla(40b-11) MN

emīn ol- : güvenmek

+den

şerrinden emīn olası(36b-5) MN

ḥātūndan emīn olımazdı(60a-5) MN

belādan emīn olmaya(22a-11) MN

birden fazla durum eki : +de, +den

sizüñ sāyeñüzde dükeli āfetden emīn olavuz(38a-2) MN

emīn id- : emin olmak

birden fazla durum eki : +i, +den

ķullarını ķaygudan emīn ider(1586) YZ

emiraḥur eyle- : hayvan bakıcısı yapmak

+i

seni emiraḥur eyleyeyin(2) DK 51

emr eyle- : emir vermek

+e

al ķanatlu 'Azrā'ile emr eyledi(12-13) DK 162
cāna emir eyler(9) YE 42

+de

gök üzerinde ... emr eyledi(12-13) DK 162

emr it- : emretmek

+e

saña emr itdi(1167) YZ

emr kı- : emir vermek

+e

cebrâ'ile emr kıldı(156) YZ

emr ol- : emir olmak

+e

saña emr oldı(1168) YZ

emir vir- : emir vermek

+e

bir niçeye emir virdüm(6) YE 193

emzür- : emzirmek

+n(yükleme)

ikisin emzürmege(45) YZ

ağ südin emzürse(13) DK 6

+i

ağ südümi emzürdügüm(3) DK 165

endîşe eyle- : kaygılanmak, endişelenmek

+de

anı işlemekde endîşe eyledi(42b-2) MN

göñlinde endîşe eyledi(32a-9) MN

meclîsde endîşe eylemeden(48a-7) MN

bu işde endîşe eyleyesin(20b-8) MN

+den

evvelinden ve âhirinden endîşe eyleyüb(42b-5) MN

endîşe id- : endişelenmek

+den

andan endîşe idüb(22a-11) MN

endîşe kı- : endişe etmek

+n(yükleme)

çıkacak yirlerin endîşe kılmak gerek(41b-7) MN

envâr ol- : aydınlık olmak

+e

yûsuf aña envâr olmaya(1960) YZ

eri- : erimek

+de

yirüñde eriyeyidüñ(6) YE 28

erin- : erimek

+de

kışda yazda kıan buzı erinmeyen(4-5) DK 26

erit- : eritmek

+i

yürek yağını eritdi(1) YE 376

esenle- : veda etmek, esenlik dilemek

+i

dünyām seni esenledüm(3) YE 413

eşer eyle- : tesir etmek, faydalı olmak

+e

aña eşer eylemeye(39a-4) MN

esir ilt- : esir iletmek

+i

beni esir iltüp(763) YZ

esir kııl- : esir yapmak

+i

ķardaşlarum beni esir kııldı(277) YZ

esir ol- : esir olmak

+e

saña esir olsun(866) YZ

hışma esir olur(31a-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +den
bir gezden saña esir olduķ(1153) YZ

+de

biyābān içinde esir olasın(9a-12) MN

anuñ elinde esir olub(45b-12) MN

pilller elinde esir olub(48a-12) MN

esirge- : korumak, yardım etmek

+i

bizleri esirge(1617) YZ

'avratı esirgedi(49a-4) MN

anlar bizi esirgemez(5) YE 16

bu ķāfirleri esirgemiş(3) DK 133

biz miskīnleri esirgeye(3a-7) MN

sizi esirgeye(1611) YZ

eskit- : eskitmek

+n(yükleme)

hergiz 'ömrin eskitmeye(13) YE 3

esri- : sarhoş olmak

+i

ķarām şarābı esrimeginden(10a-10) MN

esrit- : sarhoş etmek**+i**

'işık cānumı esritdi(9) YE 178

cümle halkı esritdün(1) YE 320

eş- : eşmek, atmak**+e**

üstüme toprak eşdiler(11) YE 184

ever- : evlendirmek**+i**

seni everem(8b-1) MN

eyd- : söylemek, demek**+n(yükleme)**

anun cemāli tertibin dilile kim eydibile(3) YE 359

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

şer'ile hakikatün vasfını saña eydem(5) YE 29

hālını saña eydem(948) YZ

altıncı meclisde size eydeyin(1364) YZ

düşün saña eydeyüm(832) YZ

gönlüm baña eydürdi(5) YE 124

+e

saña ayruksı haber eydeydüm(8) YE 26

aña eydür(578) YZ

cebrā'ile eydür(212) YZ

yūsufa eydür(619) YZ

eydi vir- : söyleyiver**+e**

ben size eydi virem(1969) YZ

saña eydi virem(53) YZ

birden fazla durum eki:eksiz yükleme,+e,+de

baña aḥvālün eydi vir(326) YZ

üşde baña eydi vir(1) YE 301

+i

işüñi eydi virem(814) YZ

düşüñi eydi virgil(829) YZ

+den

bildigümden eydi virem(2) YE 109

eyit- : söylemek, demek**+i**

bildüğünü eyit(2) YE 57

eksiz yükleme

benüm cevābum sen eyit(4) YE 2

birden fazla durum eki : +i, +den

sözi kendözinden eyitmez(7) YE 311

+e

baña eyitgil(1569) YZ

+den

kendüden söz eyitmiş(6) YE 64

eyle- : etmek, yapmak**+i**

beni kapundan tışarı eyle(10) DK 88

Delü Karçarı yalınçaḳ eyledi(3) DK 88

cānumı esir eyledün(3) YE 78

erenlerün nazarı topraḡı gevher eyler(8) YE 46

kara taşı kül eyleyen(11) DK 59

+den

ibrişümden bir ip eyledüb(38a-13) MN

derisinden kürk eylese(12) DK 61

+de

yüregümde neler eyler(1) YE 75

+n(yükleme)

düğünün eyledi(10) DK 94

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de +den

Nemrûd odın İbrâhîme ben bâğ u bostân eyledüm(8) YE 187

ol deñizde işüñi uz eylegil(16) YZ

'âşıkâ zülfini zencîr eylemiş(312) YZ

feleklerde meleklerden dilekler eyleyem(2) YE 201

eymenür ol- : utanmak

+den

bizden eymenür olmaya(23b-5) MN

ez- : ezmek

+i

kibrûñ boynını ezdüñ(8) YE 121

ezây kı- : şikayet etmek

birden fazla durum eki : +e, +den

bidnûsa sıçandan çok ezây kıldı(33a-8) MN

ezberle- : ezberlemek

+i

sebakumı ezberledüm(7) YE 169

fağr dut- : şeref elde etmek

+den

atadan anadan fağr dutarsın(17a-6) MN

fâl dut- : talihe bakmak

+i

anı fâl dutmadı(52a-11) MN

fârig kı- : ayırmak

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +den

endîşem senden fârig kılam(17a-9) MN

fârig ol- : ayrı olmak

+den

cümlesinden fârig olam(3) YE 197

ol ikiden fârig olur(3) YE 17

fâş it- : gizli olanı ortaya çıkarmak, açıklamak

+i

'ışkuñ beni fâş itdi(5) YE 165

fāyda ol- : yarar sağlamak

+e

baña dahı fāyda olur(39a-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

beni yimekten saña ne fāyda ola(30b-12) MN

fāyda um- : yarar ummak

+den

andan fāyda umar(42-b13) MN

fāyide ol- : yarar sağlamak

birden fazla durum eki : +e, +den

benüm etümden hōz aña ne fāyide ola(32b-1) MN

beni kesmekden saña ne fāyide ola(35a-3) MN

fazl eyle- : fazilet eylemek

+e

Muhammed 'ışkına fazl eyleye(1177) YZ

fedā ol- : fedā olmak

+e

cānum saña fedā olsun(1811) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

saña 'ışkı yolında fedā olsun(1031) YZ

fehm it- : anlamak, kavramak

+i

hiç nesneyi fehm itmedüñ(5) YE 94

fermān eyle- : buyruk eylemek

+e

anuñ emrine fermān eyledi(29a-6) MN

fermān ol- : ferman olmak

+e

aña fermān ola(101) YZ

feryād kııl- : bağırarak, sızlanmak

+den

bir gezden feryād kıılub(19a-6) MN

feth-i bāb ol- : kapıyı açmak

birden fazla durum eki : +e, +de, +den

hāğdan baña bunda feth-i bāb ola(143) YZ

düşde aña girü feth-i bāb oldı(809) YZ

sözden kamulara feth-i bāb oldı(1884) YZ

fetvā dut- : müftü tarafından verilen kararı kabul etmek

birden fazla durum eki : +i, +den

bire iki dimegi kimden fetvā dutarsın(1) YE 248

fetvā vir- : şer'i hüküm veya karar vermek

+i

halkı fetvā virürsin(9) YE 248

fısılda- : fısıldamak

+e

gözsüze fısıldadum(9) YE 407

fidâ eyle- : feda etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

sen cânuñı Hâk yolına fidâ eyle(8) YE 192

fidâ kııl- : feda etmek

+e

tañrı yolına fidâ kııldı(82) YZ

saña cân fidâ kılsam(1984) YZ

+de

'ışkı yolında fidâ kılmak(695) YZ

fidî kııl- : feda etmek

eksiz yükleme

cānuñ fidî kılasın(5) YE 164

fiğān bol- : figan olmak

+de

halk arasında fiğān bolur(1131) YZ

fiğān eyle- : feryat etmek

+de

anda fiğān eyledi(1264) YZ

firāk ol- : ayrı olmak

birden fazla durum eki : +e, +den

senūñ ucuñdan bize firāk oldu(1746) YZ

furşat vir- : fırsat vermek

+e

senūñ oğluña furşat virsün(9) DK 75

gāfil ol- : dalgın, dikkatsiz olmak

+den

kazādan gāfil oldu(49b-10) MN

bundan gāfil olmak(54a-2) MN

āhıret işinden gāfil olmaya(26a-2) MN

birden fazla durum eki : +de, +den

sehr vaktında niyāzlarından gāfil olma(67b-5) MN

galib gel- : yenmek

+de

ben bunda galib geldüm(1) YE 171

gālib ol- : yenmek

+e

+de

göñline korku gālib ola(39b-2) MN

erde 'avrat şıfatı gālib olsa(59b-7) MN

hātūna hayā gālib oldı(60a-8) MN

'ışk aña gālib oldı(320) YZ

gammāzlık eyle- : birini birine çekiştirmek

+de

bunda gammāzlık eyleyen(2) YE 63

ğadr eyle- : zulmetmek

+e

kuyuya şalmaqlığa ğadr eyledi(176) YZ

ğāret eyle- : yağmalamak

+i

biş vaqt namāzumı 'ışkuñ ğāret eyledi(5) YE 364

ğark it- : suda boğmak

+i

dīnūme dönmeyeni suya ğark idüp(7) YE 191

ğarķ ol- : batmak, suya batmak

+e

müşāhedeye ğarķ olan(8) YE 2

bu deryāya ğarķ oldı(12) YE 113

deñize ğarķ olduñ(7) YE 18

ğavğā düş- : anlaşılmamak

+e

şehir içine ğavğā düşdi(1507) YZ

ğavğa sal- : kavga çıkartmak

+e

köpeklere ğavğa salan(4) DK 46

ğayret eyle- : gayret etmek

+e

saña ğayret eyledi(929) YZ

geç- : geçmek, vazgeçmek**+e**

miskînlige geç(2) YE 21

yire giçdi(2118) YZ

döst döşegine geçemez(7) YE 2

aňa geçüñ(50b-11) MN

+len

teferrüclen yoluna geç(7) YE 21

+de

pâzişâh katında ... geçmeye(34a-2) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +den

hılâfeti vaktında evkât bâzârdan geçerdî(68b-5) MN

siz bu gömülgeni aňa geçüñ(50b-11) MN

+den

mahlûk tâ'tından geç(4) YE 39

duzakdan geçe(49a-6) MN

hayâllerden geçmek gerek(37a-6) MN

katunuzdan geçmeye(38a-9) MN

ol itlerden geçmişem(37b-14) MN

nefs dileginden geçüp(2) YE 36

geçür- : geçirmek**+i**

meta'ı geçürmezler(3) YE 143

anı istikbâl şadrına geçürüb(12a-12) MN

ol defizi geçürüb(9a-8) MN

+den

öñüñden geçüren(30b-13) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

kabûl halkâsın cân kulağına geçürdi(18b-11) (36b-12) MN

'ömrüm hizmetüñde geçürem(51b-10) MN

'ömrüm senüñ hayâlünü harâb göñlümde geçirmegidi(2a-11) MN

'ömrünü kullıkda geçürmez(2) YE 357

anı istikbâl şadrına geçürüb(12a-12) MN

+de

göñlümde geçürmegidi(2a-11) MN

gedil- : yarık açmak, çentilmek, kırılıp körleşmek**+i**

toluluğı gedilmez(2) YE 77

+de

çalışanda kara polat öz kılıcuñ gedilmesün(6) 35 (4) 66 (8) 154 DK

gel- : gelmek**+e**

hakkıñuza geldi(23b-7) MN

evine geldi(12b-9) MN

öñine bir şu geldi(1) DK 45

başına ne geldügin(3) DK 201

üzerüme gelmeyesin(11) DK 53

başına kaza gelmez(12) DK 2

toğru yola gelmezise(5) YE 11

karanulık yirine nünla gündüz gelür(2) YE 23

+den +din

birinden taşra geldi(10-11) DK 229

deve değirmeninden gelmedi(8) DK 9

elinden gelmezse(1) YE 26

ol yañadın gelür(1837) YZ

hasretinden gelüpdür(1354) YZ

+de

anüñ hakkında geldi(6) YZ

ol maħalda geldi(13) DK 220

+çe

bir gün bayağı 'âdetince geldi(8a-1) MN
börkümçe gelmez(3) DK 41

uşak yimek yimekçe gelmez(3) DK 133
genç oğuz ardumça gelsün(4-5) DK 141

birden fazla durum eki : +e, +de, +den, +çe, +n

dün puçugında ... ordusına geldi(4-5) DK 38

ķamu begler ķapuya tañla geldi(2078) YZ

bu ķarga bezgüherliginden ķatuma geldi(64a-3) (9b-14) MN

Ĥaķdan aña devlet 'izz ü cāh geldi(2) (215) (255) YZ

ol demde züleyhā ķatına geldi(746) YZ

bayağı 'âdetce bir yalan pāzışāķı ķatına geldiler(9b-7) MN

ne sebebden girü bunda geldiñüz(1475) YZ

maña ala başlu kiçimçe gelmez(2) 41 (3) 41 (4) 41 DK

gözine zerrece gelmez(6) YE 365

yazıdan yabandan ive bir ķonuk gelse(8) 7 (2) 76 (2) 102 DK

kudret bağından sana niçe āvāz gelür(6) 23 (7) 42 (5) 271 YE

söz dile ansuzın gelür(8) YE 42

+le +n

öylen gelmek olmaz(4-5) DK 172

şırķla ĩmāna gelür(1933) YZ

geliş- : karşılıklı gelmek**+den**

ırağından yaķınından gelişdiler(6) DK 200

ger- : germek**+e**

başına gerdi(37b-8) MN

gerek- : gerekmek**+e**

mana gerekmez(11) DK 20

ol göze tuman gerekmez(4) YE 108

+de

göñülde dīnile ĩmān gerekmez(1) YE 108

getür- : getirmek**+i**

ķaberi getürdi(2) DK 19

döşegümüzi getürelüm(2-3) DK 53

ma'şūķanuñ ķaberini kim getürür(5) YE 17

+n(yükleme)

birin getür(2b-4) MN

ölüsi ķaberin getürene(5) DK 93

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +den

beni ķapuña getürdi(2a-12) (2b-6) (29a-11) MN

yūsufı ol ķuyuya getürdiler(153) (432) YZ

bu maķalda ... buğayı getürdiler(9) DK 180

Bayındır Ĥanuñ tavlāsından ol iki atı getürdiler(9) DK 82

+e

ķazretine getürdi(39b-11) MN

ķańrı dergāhına getürdi(2010) YZ

ele getürdigini(4) YE 51

oğlına biz getürmişüz(9) DK 40

+den

burnuñuzdan getürevüz(50a-13) MN

andan getürüp(4) DK 185

on ay diyende dünyâ yüzine getürdügüm(2) DK 165
 kıra koyun yañnisından öfine getürün(9) 11 (3) 13 (7) 71 DK
 andan birez baña getürivir(14b-9) (67a-13) MN
 derisini tekürün öfine getürüp(2) 183 (9) 234 DK
 beynüñi burnuñdan getürürin(35a-8) MN
 ibn-i yâmini size getürürüz(1323) YZ

gey- : giymek

+i

altunları geydi(2046) YZ
 kızuñ kaftanını geydi(11) DK 113
 tonı geydiler(1227) YZ
 bu tevhið tonını geyen(9) YE 61
 tonlarını geymişler(1199) YZ
birden fazla durum eki : +n(yükleme), +le
 bu melâmetlik tonın bizümle geyen(2) YE 237

geyimin geydi(1-2) DK 261
 kırmızı kaftanın geydi(10) DK 114
+e
 başına geydi(1054) YZ
 egnine geydi(1052) YZ
 yalın tene 'aba geymiş(7) YE 49

geydür- : giydirmek

+i

tonları geydurdiler(460) YZ
+n(yükleme)
 tonların i'zâzıla geydurdiler(538) YZ

+e

aña geydürdi(689) YZ
 oğlana kıra kepenek geydürmişleridi(13) DK14
 aña geydürür(299) YZ
 yūsufa geydürür(712) YZ

geyür- : giydirmek

+e

aña geyürdiler(2051) YZ
 kıra başa ton geyürseñ(7) DK 3
birden fazla durum eki : +e, +de
 bahârda cihâna hulle geyürür(63b-5) MN

+i

ol serveri kim geyüre(1304) YZ

gez- : gezmek

+de

dergahumda geze(13) DK 156
 anda gezer(1623) YZ
 ol arada gezer(870) YZ
 ölüm aramızda gezer(1) YE 198
 oğuzda dört yigit nikabile gezerdi(1) DK 180
 yir yüzinde gezeridüm(1) YE 82
 mağrib arasında gezmiş(13a-11) MN

+e

ilden ile bigden bige ozan gezer(8) DK 5
+çe
 öyledençe gezdi(9) DK 8
+leyin
 Hızırlayın gezer oldum(1) YE 222

gezdür- : gezdirmek

+i

şehir içinde yūsufı gezdürdiler(2057) YZ
 al şarabı gezdürürler-idi(3-4) DK 123

+e

şoluna göz gezdürdi(10-11) DK 23
 kıalın oğuz biglerine gezdürürleridi(3-4) DK 123

eksiz yükleme

koyunun gezdürmeye(12) DK 280

+de

şehir içinde yūsufı gezdürdiler(2057) YZ

gezle- : gizlemek

+n(yükleme)

birin gezledi(1) DK 199

gızıl-da- : vızıldamak

+den

taşdan gızıldayup(8) DK 188

giç- : geçmek

+e

yanına giçdi(415) YZ

+den

başından giçdi(664) YZ

önünden giçdi(594) YZ

giçür- : geçirmek

+e

yanına giçürdi(539) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

anları kendü tahtına giçürdi(1898) YZ

gid- : gitmek

+den

yirden gideli(12) DK 114

'aklı başından gider(1062) YZ

gönlümden gider(823) YZ

senden gider(14a-5) MN

bundan dahi giderisem(5) YE 7

bu ilden gidevüz(62a-7) MN

anun içinden gidesi degül(14b-7) MN

+e

ol gemiye giden(9b-10) MN

oğlan danışmana gider(5) YE 6

yolum dōsta gider(3) YE 12

gider- : gidermek, yok etmek

+i

gönlüdeki şeki gider(11) YE 56

gönlünden kuşsayı giderdi(1536) YZ

cehlümüzden perde'i giderüb(21a-14) MN

+den

gönlümden gideremez(27b-11) MN

bāşuñdan gidergil(48b-1) MN

+n(yükleme)

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +i, +den geleciyle karga dehşetin giderdi(44a-12) MN

buğanun alnından yumruğun giderdi(3) DK 17

dōst yüzünden nikābı her kim giderdiyise(3) 26 (4) 343 YE

bunun 'aybından perde'i giderem(59a-11) (64a-1) (21a-14) MN

anun endişesin gönlümden gideremez(27b-11) (39b-12) MN

anun endişesin ... gideremez(27b-11) MN

gir- : girmek

+i

uçmağını girmedi(2) YE 11

+e

biş yaşından on yaşına girdi(3-4) DK 70

- +den**
 nāgāh kapudan iṣerü girdi(28b11) MN
 yidi perdeden iṣerü girdiler(1387) YZ
 devenüñ koltuğundan girer(1) DK 186
 dīvār delüğinden girüb(2a-2) MN
+de
 yūnus 'ışkuñ yolında ... derdile girüben(11)YE 61 kendü göñlümile bu kafese girmişem(1) YE 227
birden fazla durum eki : +e, +de, +den, +n, +çe
 bir günde zindāna üçü girdiler(794) YZ
 tar yirde eyü elüme girdüñ(3) DK 159
 kâfir iline dünin girdüñ(9) DK 186
 âhiretde cānı tamuya gire(1771) YZ
 senüñ ucuñdan ziyāna girem(53a-12) MN
 destursuzça menüm yağuma giren(4-5) DK 196
 kapudan şehire girsün(1375) YZ
-
- giriftar eyle- : tutkun etmek**
+i
 anları giriftār eyledi(1527) YZ
-
- giriftār it- : tutkun etmek**
+n(yükleme)
 ikisin dağı giriftār itdiler(1471) YZ
-
- giriftār kıl- : tutkun kılmak**
+de
 anuñ mekrinde giriftār kılma(18b-10) MN
-
- giriftār ol- : tutkun olmak**
+e
 anuñ çengāline giriftār olavuz(62a-6) MN
 rencine giriftār olmuşdı(14a-3) MN
- birden fazla durum eki : +e, +leyin**
 bencileyin derde giriftār olmadı(2) YE 386
-
- giryān it- : ağlamak**
+i
 gözlerini giryān ider(9) YE 372
-
- giryān ol- : ağlamak**
+den
 gömlekden gözi giryān olur(1695) YZ
-
- gīt- : gitmek**
+e
 Delü Karçara gıtdi(8-9) DK 87
 evine gıtdi(27b-9) MN
 kendü yolına gıtdi(722) YZ
- +den**
 dükkāna gıtdi(29b-5) MN
 künbede gırdüñ-mi(7) DK 229
 isinüñ koltığına gire(46b-2) MN
 'ışk evine girenlere(1) YE 2
 kal'aya girür(1516) YZ
 cān kalıba girmedin(5) YE 12
- +den**
 'ağılları başlarından gıtdi(2) DK 91
 cān gövdesinden gıtdi(656) YZ
 benden benligüm gıtdi(3) YE 271

kuyuya gitdi(154) YZ
 dōsta gitmege(2) YE 1
 anasına gitmişdür(11) DK 134
 alubanı ordusına gitdiler(4-5) DK 29
 +çe
 yanınça tutsak gitdi(13) DK 47
 oğunuñ ardınça gitdi(10) DK 121

katumdan gitdüñüz(192) YZ
 māl elinden gitmegile(42b-12) MN
 öginden gitmeye(7) YE 3
 oğuz içinden gitmiş idük(7) DK 71
 +n
 götin götin gitdi(9-10) DK 16

giy- : giymek

+i
 er tonını giyübeni(5) YE 11

gizle- : gizlemek

+i
 anı gizledi(1336) YZ
 etini gizlediler(188) YZ
 +n(yükleme)
 kendüzin gizledi(242) YZ
 eksiz yükleme
 sözüñ gizleme(565) YZ
 birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +de, +le
 rāzuñ gönülde gizle(9) YE 257
 anı bir yirde gizledi(60b-6) MN
 derisiyle etini gizlediler(188) YZ
 bunu evüñde gizleyüviresin(16b-10) MN

+de
 delüginde gizledi(49b-6) MN
 bir şişede gizlemişem(20b-1) MN
 +den
 her yanumdan gizlerem(5) YE 225

gizlen- : gizlenmek

+de
 taht altında gizlendi(53b-10) MN
 ħarāb yirlerde gizleneler(24b-5) MN

göç- : göçmek, taşınmak

+e
 bākī mülkine göçerüz(3) YE 112
 +i
 kıara yiri göçmiş(3) YE 22

+den
 mezilinden göçicek(5) YE 261
 fenā sarāyından göçüp(6) YE 286

gönder- : göndermek

+e
 ken'āna gönder(905) YZ
 üzerine bir kaç adam gönderdiler(2) DK 218
 sinden yaña göndereler(6) YE 6
 ħōş ħamāma gönderür(530) YZ
 bunları ken'ān iline gönderür(1594) YZ
 birden fazla durum eki : +i, +e
 meni babam tutsak olduğı kal'aya gönder(5) DK 205

+i
 ol anı gönderür(9) DK 7
 meni gönderürsüz(3) DK 82

Dedem Korkudı Depegöze gönderdiler(8) DK 219
bunları ken'ân iline gönderür(1594) YZ

gönül- : yönelmek

+e

yolum hazrete gönildi(5) YE 184
ken'ân yolına gönildiler(1211) YZ
mışra gönildiler(268) YZ
yolına gönildiler(269) YZ
ilümüze gönilelüm(1)YE 30

birden fazla durum eki : +e, +de
ol arada şehre gönildi(1891) YZ

+din

bu yañadın gönildi(1837) YZ

göñli ol- : gönlü olmak

+e

yūsufuñ andan yaña göñli oldı(2005) YZ
girü virmege göñli olmışıdı(1485) YZ

göñül vir- : gönül vermek

+e

bu dünyāya göñül viren(1) YE 63
bir kişiye göñül virgil(1) YE 27
'ışka göñül virürisen(2) YE 5

gör- : görmek

+i

anları gördi(29b-7) MN
gözüm döst yüzini gördi(1) YE 7
yiğitlerüñ zarbını görgil(7) DK 41
oğlançuğunu görmedi(11) DK 23
yüzüñ nūrnuñ balkıduğunu görse(4) YE 3
ikisini görür(653) YZ
oğlanı görür(642) YZ

+n(yükleme)

ayağın gördi(28b-12) MN
ol döst yüzün gördi(3) YE 4
yol yarağın gördiler(2) DK 70

eksiz yükleme

sultānum gördi(4) DK 76
yüzüm göre(52b-10) MN
senüñ yüzüñ gören(1) YE 3

birden fazla durum eki : +i, n(yükleme), +e, +de, +den, +le, +çe, +n
hālūmi bu ğariblıkda gör(472) (356) (251) YZ
kendüzün yir yüzünde gördi(13) DK 98
eşek ırakdan kurdı gördi(6a-2) MN
bileğümünden on parmağımı kanda gördüm(5) DK 43
sabahın sinleri gördüm(1) YE 207

+de

sensin bu gözümde gören(2)YE 14
dert elinde görürem(1406) YZ

+den

kılıcımdanmı gördi(12) DK 11
renc eşerinden görmediler(12a-1) MN
kız anadan görmeyinçe(11) DK 3
oğul atadan görmeyinçe(12) DK 3
püreden görünmez(13) DK 88

+le

anuñla görürdi(42a-6) MN

+çe

bunuñ ardınca görelüm(1) DK 60

ben ayumı yirde gördüm(5) 77 (2) 193 (10) 193 YE
 bakduğumda tayım Aruzı gördüm(1) 125 (3) 125 DK
 menfa'atin ayruklar ziyânında göre(41b-14) (48a-8) MN
 kullıguñı gendüzüme vâ'cib görem(10b-10) MN
 ben anı bu gözle göreydüm(6) YE 62
 seni rencde görmek(32b-5) (33a-5) MN
 sizi düşde görmiş(356) YZ
 ibn-i yâmini bular anda görür(1624) YZ
 dōstuñ cemâlin kaçan gülde görür(2) 95 (9) 132 (5) 293 YE
 geldüğümçe seni şın görürdim(1) DK 98

görin- : görünmek

+e

saña görine(9) DK 78
 gözüme görünmeyesin(1) DK 87
 aña halk içinde görünür(238) YZ
 benüm gözüme zindân görünür(4) YE 4
 +den
 çünkim 'ışk harâbâtilerden görindi(5) YE 62
 karşıdan görindi(382) YZ

+de

düşümde ne görindi(12) DK 42
 Hakk sende görindi(9) YE 132
 taşra boğazında görünür idi(149) YZ
 ol arada görünür(1786) YZ
 birden fazla durum eki : +e, +de, +den
 gözine karşıdan bir er görindi(1846) YZ
 er yüzinden ... baña görindi(2) YE 178
 'imrân aña halk içinde görünür(238) YZ

göriş- : görüşmek

+le

anlaruñla görüşür(1667) YZ

görmez ol- : görmez, kör olmak

+den

ağlamağdan gözleri görmez oldu(1263) YZ
 ağlamağdan gözleri görmez olmışıdi(12) DK 118

göster- : göstermek

+i

mübârek cemâlünüzi gösterdi(2a-14) MN
 yūsufı gösterdi vir(1759) YZ
 +n(yüklem)

tenin gösterdi(11b-14) MN

+e

bu 'ahde vefâ gösterdi(52a-4) MN
 Nevharaya muhabbet gösterdi(11b-6) MN
 halk gözine gösterürleridi(19a-3) MN
 +den
 ardından göstereyim(9-10) DK 182

birden fazla durum eki : +i, +n(yüklem), eksiz yüklem, +e, +de

tanuğñ baña göster(671) (543) (1747) YZ
 yüzüñi aña göster(568) YZ
 görklü yüzün baña göster(3) 14 (4) 187 YE
 uşda gömlegi gözüme gösterdün(1759) (1175) (411) YZ
 dīdārını kullarına göstere(1175) YZ
 'Azrâili menüm gözüme göstergil(8) DK 156

can ʔatlusın saña göstereyidüm(10) DK 53
seni saña göstermezler(4) 128 (2) 206 (9) 349 YE

götril- : götürülmek, kaldırılmak, yok edilmek

+den

bizden götrile(750) YZ
yir yüzünden götrüle(24a-9) MN
delüden teklif götrülmışdür(26b-4) MN
birden fazla durum eki : +de, +den
anuñ niyâzi berekâtında ilinden ölüm götrile(4a-5) MN

götür- : götürmek

+i

kaftanı götürdi(4-5) DK 107
tahtını götürdi(2109) YZ
ni'metleri göturdiler(1684) YZ
perdelerini göturdüm(6) YE 121
birbirmüzi götürevüz(12b-4) MN
seni götürmekden(6a-1) MN
yūsufı götürür(533) YZ
seni bulut götürür(3) YE 147

+n(yükleme)

zârılığın götürür(1985) YZ

eksiz yükleme

başum götürüp(1) YE 1

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

yüzünden perdeyi götür(7) YE 268

yüzüñi ẖazrete götür(8) YE 327

anı evine götürdi(35b-2) MN

ara yirden kayguyı göturdiler(1441) (1545) YZ

gerdegine yūsufı göturdiler(2053) YZ

uşda baña göturdiler(10) YE 184

ellerinden bendlerin göturdiler(1545) YZ

ilüñden ölümü göturdük(4a-2) MN

bunuñ vücüdün yolumdan götürem(12b-4) (55b-14) MN

şehveti senden götüriser(599) YZ

+e

pāzişāḥ ʔapusına götürdi(36b-9) MN

başum üstüne götürmişem(830) YZ

bāzāra götürür(46b-9) MN

+de

kamumda göturdüğüm(10) DK 52

sibā' arasında götürildi(30a-13) MN

+den

andan i'timād götürildi(27a-5) MN

kuyruğından götürüb(2a-5) MN

+çe

yūsuf öñince götürem(1883) YZ

gövin- : yanmak

+e

ḥātırn züleyḥāya gövindi(2069) YZ

göy- : yanmak

+le

senüñ 'ışkuñla nice göyerem(1999) YZ

göyin- : yanmak

birden fazla durum eki : +i, +den
terahhümdan özi göyinüb(2a-10) MN

+e

özüm günāhuma göyner(8) YE 16
'ışksuzlara göynür(2) YE 204

göz gezdür- : göz gezdirmek**+e**

şolına göz gezdürdi(10) DK 135

gözed- : gözetmek**eksiz yükleme**

nemüz gözede(35b-3) MN
oynuñ gözedürsin(50a-8) MN

+n(yükleme)

gendü oynın gözedürsin(50a-9) MN

gözet- : gözetmek**+i**

bizüm il bāzīgānı hiç assı gözetmedi(2) YE 143
seni gözetmekden(2) YE 52

+n(yükleme)

yaban yolın gözetme(7) YE 39
kimse 'aybın gözetmegil(1) YE 159

gözin hîre eyle- : göz süzmek**+de**

celve vaktında tāvus gözin hîre eyledi(34a-5) MN

gözinden düşür- : gözden düşmek**+i**

anları gözinden düşüre(26a-13) MN

gözle- : gözlemek**+i**

buları gözleñüz(1502) YZ
dün-gün seni gözleyüben(4) YE 14
birden fazla durum eki : +i, +de
yünüsü bu vilāyet içinde gözler(30) YE 295

eksiz yükleme

bir kürek yogurd gözler(13) DK 7
hıram tācum gözlerem(5) YE 225

gözsüz ol- : gözü kör olmak**+den**

ağlamağdan gözsüz oldı(1942) YZ

gölām ol- : köle olmak**+e**

baña gölām olduñuz(1152) YZ

güç kıl- : zor kullanmak**+e**

size güç kılmayam(1493) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

baña bunda güç kılupdurlar(230) YZ

güd- : gütmek**+i**

ol 'ahdümi güderem(2) YE 220

+n(yükleme)

anuñ sürisin güdersin(30a-4) MN

gül- : gülmek**+e**

yaña güler(132) YZ

sakalına güldi(4) YE 87

kişi neye gülerse(2)YE 96

birden fazla durum eki : +e, +de, +çe

zerrece dünyâ yüzine gülmedi(1654) YZ

bunda dünyâ olmayana gülmedi(1655) YZ

+de

dünyede güldüğünü(6) YE 13

+le

kahkahayla güldiler(496) YZ

gümān dut- : şüphelenmek**+e**

kimsene gümān dutmaya(10) YE 3

birden fazla durum eki : +e, +de

iki cihānda kimsene gümān dutmaya(12) YE 3

günile- : kıskanmak**birden fazla durum eki : +i, +den**

anları pâzişâh şohbetinden günilerdi(26a-10) MN

gürle- : gürlemek**+e**

kâfirün üzerine gürleyeyim(6-7) DK 147

üstüne gürleyüp(3) DK 23

güven- : güvenmek**+e**

orucuna güvenme(13) YE 302

haber aş- : haber gitmek**+den**

tağlardan haber aş(11-12) DK 186

tağlardan haber aşmış(5) DK 244

haber bil- : haberdar olmak**+den**

ibn-i yāminden haber bildi(1310) YZ

mekrinden haber bildi(44a-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

andan baña haber bili virün(1192) YZ

haber bildür- : haber vermek**+e**

pāzişāha haber bildürdiler(361) YZ

haber buyur- : yapılmasını istemek

+i

kıssa hükmi haber buyurdi(248) YZ

haber dile- : haberdar olmak

+den

muştafadan haber dilediler(86) YZ

haber eyd- : haber söylemek

+den

bu kıssadan bir hoş haber eydelüm(933) YZ

'ışkıdan haber eyitmesün(5) YE 2

haber eyle- : haber vermek

+e

girçeklere haber eyler(9) YE 118

haber iste- : bilgi sahibi olmak

birden fazla durum eki : +e, +den

yūsufumdan bize bir haber isteñ(1326) YZ

haber işit- : haber duymak

+den

bundan içerü haber işit(9) YE 29

biz veliden nebiden eyle haber işitdük(2) YE 39

haber kııl- : haber vermek

+i

kıssa hükmi haber kıılmışdur(97) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de

defterimüzde yūsuf kıssasını haber kııldı(73) YZ

+e

yūsufa haber kııldı(1197) YZ

'aziz-i mısra haber kııldılar(375) YZ

bize haber kıılun(1325) YZ

haber kiç- : haber göndermek

+den

şulardan haber kiçe(12) DK 186

haber ol- : haber göndermek

+e

halkına haber oldu(1180) YZ

anasına babasına haber oldu(7) DK 94

beyregün yavuklusına haber oldu(1) DK 92

yākuba haber oldu(2027) YZ

+den

andan haber olsun(47b-8) MN

haber söyle- : haber vermek**+den**

andan haber söyleyelüm(775) YZ

haber var- : haber gitmek**+e**

bayındıra haber vara(8) DK 19

iline haber vara(13) DK 186

hanum teküre haber vardı(2) DK 178

haber vir- : haber vermek**+n(yükleme)**

hâl niteligin haber viridi(21b-13) MN

+den

yûnus döstdan haber vir(9) YE 243

bu dilile ol ma'sûkadan haber vire(9) YE 26

yûsufdan haber virür idi(1045) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +den

rûhumdan kimsene haber viremez(5) 19 (7) 139 YE

anı bize haber viridi(9) YE 207

yûsufdan aña haber virse(1940) YZ

+e

bigine haber viridi(3) DK 90

ya'kûba haber virdiler(1863) YZ

saña bir haber virsem(1444) YZ

kâfire haber virdiler(12) DK 51

haberi ol- : haberi olmak**+den**

'ahtden haberi olmayan(39b-2) MN

haberleş- : haberleşmek**+de**

gördüğünde haberleşdi(4) DK 47

birden fazla durum eki : +de, +ilen

burada yurdilen haberleşmiş(4-5) DK 44

+ilen

kurdilen haberleşeyim(10) DK 45

habs it- : hapsetmek**+i**

yûsufı habs itmek gerek(749) YZ

hâcât dile- : istekte bulunmak**+e**

tañrı dergâhına hâcât diledi(77) YZ

+den

tañrıdan hâcet diledi(11-12) DK 148

ḥacāt eyle- : uymak, tabi olmak

+e

sözine ḥacāt eyledi(214) YZ

ḥacīl ḳal- : utanmak

+den

nüvāsından ḥacīl ḳaluridi(39a-1) MN

ḥacīl ol- : utanmak

+de

ḳatında ḥacīl olurdi(56) YZ

ḥaḳīr gör- : değersiz görmek

+i

hīç kimsei' ḥaḳīr görmeye(38a-11) MN

+n(yükleme)

yūsuf kendüzin ḥaḳīr gördi(488) YZ

ḥaḳīr ḳıl- : değersiz kılmak

+i

anı ḥaḳīr ḳılmış(1398) YZ

ḥaḳḳından gel- : zor bir işi başarmak

+den

andan ḥaḳḳından gelmeyin(53b-6) MN

ḥakla- : haklamak, hakkından gelmek

+i

düşmeni ḥaklayalum(2) DK 301

ḥalal eyle- : helal eylemek

birden fazla durum eki : +i, +e

ağ südini anam maña ḥalal eylesün(8) DK 145

ḥalal it- : helal etmek

+i

ḥaḳḳını ḥalal itsün(7) DK 299

ḥalal ol- : helal olmak

+e

ağañuzuñ etmegi size ḥalal olsun(1) DK 102

ḥalāş bul- : kurtulmak

+den

ḳaygudan ḥalāş bulalar(1727) YZ

ḥalel gel- : zarar gelmek

+e

bizüm işümüze ḥalel gele(31b-9) MN

mülküme ḥalel gele(38b-2) MN

ḥall eyle- : halletmek

+i

müşkilleri ḥall eyleyem(30a-9) MN

ḥall id- : halletmek

+i

müşkilini ḥall iderdi(8) DK 2

ḥall kııl- : çözmek, halletmek

eksiz yükleme

müşkilüm ḥall kııl(1844) YZ

ḥalvet buyur- : yalnız kalmayı emretmek

+i

gerdegi ḥalvet buyurdılar(2060) YZ

hamla it- : hamle yapmak, atılmak, saldırmak

+e

baña hamla itdi(2) YE 383

saña hamla iderler(9) YE 242

ḥamle kııl- : hamle yapmak

+e

size ḥamle kıılalar(50b-12) MN

anlara ḥamle kııldı(1526) YZ

leşkere ḥamle kııldı(1519) YZ

'Azrā'ile çalmağa ḥamle kııldı(5) DK 159

+den

yukarısından öykü ile ḥamle kııldı(9) DK 84

handān tut- : gülen, sevinçli tutmak

+i

yargımı handān tutaram(4) YE 180

ḥarāb eyle- : perişan hale getirmek

+i

içüñi ḥarāb eyler(787) YZ

ḥarāb id- : yıkmak

+i

ol vilāyeti ḥarāb ideler(44a-4) MN

bu hākīr virānei hārāb iderse(18a-4) MN

hārāb kıl- : mahvetmek

+i

yūsuf anları hārāb kıldı(1533) YZ

+n(yükleme)

dōstlık būnyāzın hārāb kılayım(33a-6) MN

hārāb ol- : perişan olmak

+de

düşde hārāb oldı(809) YZ

hārāc al- : haraç almak

+den

gözi nergisden hārāc alır idi(308) YZ

hārām ol- : haram olmak

+e

vuşlatına hārām oldı(1358) YZ

harc eyle- : sarfetmek

+e

sözine harc eyledi(1573) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +çe

ele getürdüğünü miskīnlere harc eyle(4) YE 51

varuñ Hākka harc eyle(5) YE 361

rūziğāruñ dāniş taḥsīline harc eyle(15a-11) MN

bu gevheri nādāna harc eyleme(5) YE 309

‘imāretuñ ḥāmīlin şer’ buyruğınca harc eyleyüb(67b-1) MN

harc id- : harcamak, sarf etmek

+e

sarāya harc idem(577) YZ

bu yola harcitse gerek(4) YE 139

+de

bu kapuda harc idem(6) YE 202

harc ol- : uygun, layık olmak

+e

aña harc olur(5) YE 139

+de

dōst yolında harc olmaga(4) YE 348

ḥāşıl id- : elde etmek, kurmak

+de

ol ḥāzetde ḥāşıl idüb(64b-13) MN

hâşıl ol- : ortaya çıkmak, meydana gelmek

+e

yūnusa hâşıl oldı(11) YE 29

+den +dın

kardeşlikdan hâşıl ola(15a-5) MN

iki yañadın hâşıl oldı(2b-2) MN

bundan hâşıl olmaz(11b-9) MN

ittifâkdan murâdları hâşıl olur(36a-3) MN

+de

dergahında hâşıl oldı(6) DK 193

anuñ hâşretinde hâşıl olub(44a-7) MN

hasretlen- : özlem duymak

+e

niçe bir eskiye hasretlenesin(3) YE 279

hâtar ol- : tehlikeli olmak

+den

kendüden hâtar olmışdur(218) YZ

+de

anda hâtar olur(1818) YZ

hâtm eyle- : bitirmek, sona erdirmek

+de

yekşenbe güninde hâtm eyledüm(2100) YZ

hâvala ol- : yönelmek

+e

Şöklî Melike hâvala oldı(3) 64 (9) 152 DK

hâvf eyle- : birbirinden kuşkulanmak

+le

benümle hâvf eyledi(53b-3) MN

hâyâl it- : hayal etmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

gözlerinden hūblar gānzēsīn hâyâl itdi(11a-3) MN

hâyf gel- : haksızlık yapılmış gibi gelmek

+e

baña hâyf gelür(32b-5) MN

hâyf id- : hayıflanmak

+e

Kāzana ulu hâyf ider idük(8) DK 39

ḥayf revā gör- : haksızlık etmek

+e

ḥakḥkuma ḥayf revā göre(14b-5) MN

ḥāyin ol- : hayin olmak

+e

baña ḥāyin oldı(1003) YZ

ḥayr getür- : yarar getirmek

birden fazla durum eki : +i, +e

yavuz kişinüñ döstliğı kişiye ḥayr getürmez(8a-6) MN

ḥayr id- : hayır yapmak

birden fazla durum eki : +i, +e

baña mükāfatı ḥayr idesin(32b-8) MN

ḥayrān eyle- : hayran etmek

+i

deryāyı ḥayrān eyler(801) YZ

yin gögi cümlesini ḥayrān eyleyem(1)YE 173

ḥayrān id- : hayran etmek

+i

gönülleri ḥayrān ider(9)YE 372

birden fazla durum eki : +i, +e

ḥalkı kendüne ḥayrān ider(1907) YZ

ḥayrān ḫal- : hayran kalmak

+e

ol cevāba ḥayrān ḫaldı(1596) YZ

ḥüsnüñe ḥayrān ḫalur(570) YZ

ḥayrān ol- : hayran olmak

+e

cemāline ḥayrān oldılar(244) YZ

şoḥbetine ḥayrān oldılar(2047) YZ

anlara ḥayrān olur(1933) YZ

aña ḥayrān oluram(573) YZ

+de

anlar anda 'āciz ü ḥayrān olur(1629) YZ

bu fenā mülkinde ... ḥayrān olam(1) YE 201

+den

'ışk elinden ḥayrān olupdur(1) YE 245

ḥāzır kııl- : hazırda tutmak, yanına getirtmek

+i

ḥōcai' ḥāzır kııldı(27b-10) MN

iş görmiş kişileri ḥāzır kııldı(44b-7) MN

anları ḥāzır kııldılar(1014) YZ

zindāncıyı hāzır kıldılar(751) YZ

ol kişiyi hāzır kılub(17b-7) MN

helāl eyle- : helal etmek

+i

beni helāl eyle(961) YZ

helāl kıl- : helal etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

'āşık kendü kânuñı ma'sûka helāl kıldı(1) YE 398

helāl ol- : helal olmak

+e

baña helāl olmasun(691) YZ

anuñ yolına helāl olsun(408) YZ

ayağuß toprağına helāl olsun(1079) YZ

helällaş- : helalleşmek

+le

bu yöre balıklarıyla helällaşam(63a-12) MN

helāk ol- : yok olmak

+de

canavarlar ilinde helāk ola(8) DK 180

pāzişāh kılıcında helāk olalar(54b-4) MN

Depegöz elinde helāk oldı(12) DK 218

yūsufuñ derdinde helāk oldum(1320) YZ

buğa buynuzında helāk olmışlaridi(10) DK 173

hem-nişin ol- : arkadaş olmak

+le

senüñle hem-nişin olurısa(1419) YZ

hem-rāh eyle- : yol arkadaşı olmak

birden fazla durum eki : +i, +de

+e

'ışkıñı göñlünde hem-rāh eyledi(1051) YZ

kendüsine hem-rāh eyledi(191) YZ

senüñle hem-nişin olurısa(1419) YZ

hem-rāh id- : yol arkadaşlığı etmek

birden fazla durum eki : +i, +le

āhumı anuñla hem-rāh ideyüm(1976) YZ

hevā-dār ol- : hevesli olmak

+e

buğdaya hevā-dār oldılar(1179) YZ

hıdmet eyle- : hizmet etmek

+e

'âriflere hıdmet eyle(6) YE 5

hıdmet kıl- : hizmet etmek

+de

'arş öñinde 'aqlumıla hıdmet kılup(6) YE 212

hırlat- : hırılı çıkartmak

+i

canını hırlatgıl(2) DK 157

hışm eyle- : öfkelenmek

birden fazla durum eki : +e, +de

yūsufa ol demde şāh hışm eyledi(659) YZ

hıyānet et- : hayinlik etmek

+e

sultāna hıyānet etmedi(782) YZ

hıyānet kıl- : hayinlik yapmak

+e

baña hıyānet kılduñ(665) YZ

hızmet eyle- : hizmet eylemek

+e

bize hızmet eyledi(1302) YZ

pādişāha hızmet eyledi(869) YZ

aña hızmet eyler idi(549) YZ

+de

kurşaklu tapuda hızmet eyler(1229) YZ

hızmet it- : hizmet etmek

+e

pādişāha hızmet itdi(1063) YZ

hızmet kıl- : hizmet etmek

+e

bürhānıla aña hızmet kılalum(186) YZ

yūsufa hızmet kılur(1388) YZ

hikāyet eyle- : anlatmak, hikaye etmek

+i

bu düşi ... hikāyet eyledi(8-9) DK 208

gördiği düşi hikāyet eyledi(1904) YZ

+e

yigenek yoldaşlarına hikāyet eyledi(9)DK 208

+le
tañrı emriyle hikâyet ideyin(968) YZ

hilâl kııl- : yeni ay yapmak
+i
beni hilâl kııldı(403) YZ

hil'atla- : kaftan vermek
+i
cümle bigleri hil'atladı(6) DK 295

hør gör- : değersiz görmek
+i
dervişleri hør görmegil(6) YE 374
hiç kimsei' hør görmeye(38a-10) MN

+n(yükleme)
buyruğın hør görmesün(65a-1) MN

hør kııl- : değersiz hale getirmek
+i
anı hør kıılır(26a-4) MN

hord eyle- : parçalamak
+i
kırdı hortumıyla hord eyleye(50b-1) MN

hørila- : hor, küçük görmek
+i
gendüyi ve tengriyi hørilamış(34a-1) MN

+e
öz adına hørilayan(3) DK 288

hõş dut- : hoş tutmak
+i
bu kuşu hõş dut(35b-2) MN
seni hõş dutsun(1745) YZ
anı hõş dutuñ(2006) YZ

eksiz yükleme
hâturuñ hõş dut(297) YZ

hõş gel- : beğenmek, hoşuna gitmek
+e
ılana azım hõş geldi(21b-8) MN
arslana hõş gelüb(51b-13) MN
aña hõş gelür(53a-1) MN
birden fazla durum eki : +e, +de

Allah Ta'lâya Delü Dumruluñ burada sözi hõş geldi(11) DK 161

hōş giç- : rahat içinde olmak, iyi vakit geçirmek

+i

'ömrümi hoş giçürsem(1110) YZ

te

yūsufuñ ḥazretine ḥōş giçdiler(1250) YZ

hōş gör- : iyi karşılamak

+i

anı hoş görüñüz(1224) YZ

bunları hoş görürler(1377) YZ

hōş tut- : hoş tutmak

+ii

beni hōş tutdı(1922) YZ

yūsufı hōş tutdı(688) YZ

züleyhâyı hoş tutdı(686) YZ

göñlini hoş tutuñ(528) YZ

hōşnud ol- : memnun olmak

+den

halk andan hōşnud oldı(1096) YZ

humâr eyle- : sersem etmek(içki sonrası baş ağrısı)

+ii

beni humār eyledi(14) YE 356

hüküm kıt- : emir kılmak

+e

halka hüküm kıldı(1094) YZ

anlara hükm kıldı(1375) YZ

hükm id- : egemenliği altına almak , emir vermek

+e

her nesneye ol hükm ider(4) YE 32

yidi iklīme hükm idüp(1) YE 195

Kāf'dan Kāf'a hüküm itdi(5) YE 22

helāk kıl- : yok etmek

+i

oğlanı helāk kılayidi(7) DK 16

inan- : inanmak

+e

bunuñ işine kim ınana(54a-1) MN

bu söze inanmadı(33a-14) MN

büyük gövdesine inanub(51a-1) MN

muḥāl nesneye inanursız(37a-4) MN

ır- : uzaklaşmak

+den

yurduñuzdan ıralar(44b-4) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +den

tağları yirinden ırar(5) 1 (1) 337 YE

bu kayayı üstümüzden ırıl(3a-13) MN

gözin dōst yüzinden ırmaz(7) YE 259

dōst yüzünden gözini ırmaz(2) YE 308

ırak kal- : uzak kalmak

+de

bu erkānda ırak kalduñ(8) YE 61

ırak kıl- : uzaklaştırmak

birden fazla durum eki : +i, +den

beğ endişeleri gendüzüñden ırak kılasın(31b-12) MN

ırıl- : hareket etmek, ayrılmak

+den

tağlar yirinden ırıla(6) YE 9

yirüñüzden ırılmañ(50b-8) MN

yirinden ırılmaya(27b-5) MN

ben 'ışkuñdan ırılmayam(5) YE 7

yoldan ırılmayalum(3) YE 71

ısır- : ısırmak, dişlemek

+n(yükleme)

ḥayret barmağın ısırub(50a-11) MN

birbirin ısırur(43b-7) MN

ışmarla- : ısmarlamak, havale etmek

+n(yükleme)

+e

yigit parmağın ışmarladı(6) DK 73

tañrıya ışmarladum(1324) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e size ışmarlamış(6) DK 301

göñülleri Ḥak Resül'e ışmarladı(8) YE 366

saña ışmarladum(12a-12) MN

beni babam sizlere ışmarladı(149) (217) YZ

oğlın oğlanlarına ışmarladı(216) YZ

sizi Ḥakka ışmarladum(11) DK 82

oğlanı ḥekimlere ışmarlayup(5) DK 29

beni aña ışmarlama(13a-8) (39a-5) MN

meşālikin bir kişiye ışmarlaya(11a-9) (11a-12) (67b-2) MN

ışıl- : parlamak

+den

her birinden ışılar(864) YZ

'ıyān eyle- : açıklamak

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

baña sıruñı 'ıyān eyle(565) YZ

ben bunda sır sözün 'ıyān eyleyem(1) YE 173

'ıyān kı- : açıklamak

+i

geldüklerini 'ıyān kıldı(1807) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

ta'bırını saña 'ıyān kılayum(824) YZ

+n(yükleme)

düş gördigin 'ıyān kıldı(810) YZ

'ıyān ol- : belli olmak

+e

göze 'ıyān olasın(5) YE 261

bunlara 'ıyān olsun(708) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

günāhlaruñ anda saña 'ıyān ola(7) YE 9

iç- : içmek

+i

şarābı içdi(790) YZ

şerbeti içdiler(1250) YZ

+n(yükleme)

fūrkat şarābın içdiler(1869) YZ

'ışk şarābın içen(10) YE 1

'ışk şarābın içen(5) YE 4

+de

anda içdi(1554) YZ

ivinde içerleridi(1) DK 250

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +den, +çe

vaşl şuyın birbirinden içdiler(1435) YZ

'ışk bādesini dōst elinden içdük(7)164(15)242YE

susadıgumca ben dahi ... anı içer oldum(2) YE 208

+den

şuyumdan içdügi(6) DK 83

ķadehinden şarap içen(4) DK 284

bir bñıardan su içerlerdi(51a-14) MN

şarabuñ itisinden içerleridi(7) DK 31

sałtanatdan içmedi(1918) YZ

'ışk kadehinden bir zerre içdiyse(5) YE 26

içür- : içirmek

+i

ol anı içürür(9) DK 7

+de

gendū yanında içürürdi(20a-13) MN

id- : etmek, yapmak

+i

bu ikisinden ķankısını ideyüm(1841) YZ

+n(yükleme)

deñiz seferin iderseñ(8a-14) MN

+e

aña iderler(9a-5) MN

anlara beraber idevüz(1) DK 285

+den

kepeneginden ķurumsı idüp(6) DK 42

+de

her bir çiçekden bal ider(5) YE 5

mısr içinde iderler(466) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den, +le

gice uykusında âv taḥayyülin iderdi(46a-12) MN

gâh zülfin cāna zencîr idesin(1877) YZ

maḫsudum ḥāşılın bundan idevüm(56a-4) MN

âhumı anuñla hem-râh ideyüm(1976) YZ

idin- : edinmek**+den**

su kenârından yurt idinmişleridi(14a-12) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

sizi benden ḥaşâ pes ḫıl idinmek(1156) YZ

+i

beni yoldaş idindi(7) YE 185

gülsitâni şikârgâh idinübdür(40b-13) MN

ihsân eyle- : bağışlamak**birden fazla durum eki : +e, +den**

‘âşıklara varlıḫdan ihsân eyleyem(8) YE 173

iḫtiyâr kııl- : seçmek, katlanmak**+i**

ânı iḫtiyâr kıılub(47b-9) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

ol ayruḫı senüñ üzerüñe iḫtiyâr kııla(14a-13) MN

+de

evvelinde iḫtiyâr kıılmadıñısa(45b-1) MN

iḫdām id- : gayretle çalışmak , sürekli çalışmak**+e**

bu işe şıdḫıla iḫdām idüb(34b-5) MN

ikrām eyle- : sunmak**+e**

pādişāḫ anlara ikrām eyledi(1241) YZ

iḫrār eyle- : tasdik etmek, kabul etmek**+e**

tañrı birliğine iḫrār eyle(2065) YZ

birliğine iḫrār eyledi(2038) YZ

+de

senüñ önüñde iḫrār eylerem(2068) YZ

+den

ağzından iḫrār eyledi(3-4) DK 85

ikrār it- : bildirmek**+e**

erenlere ikrār it(2) YE 314

iled- : iletmek, götürmek**+e**

sinden yaña iledeler(13) YE 152

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

şamuyı haşrda ilede(4) YE 275

seni sine iledeler(4) YE 350

gemisin kenāra iledürdi(27b-7) (59b-7) MN

ilet- : iletmek, götürmek

+i

rahtumuzu iletdük(1303) YZ

seni iletelüm(12) DK 40

+n(yükleme)

ölüm haberin iletmiş(5) DK 97

+e

teneşir üstine ilet(7) YE 155

ivine iletmesünler(9) DK 191

hammāma iletüben(2007) YZ

habse iletüñ(755) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den

beni benden ilet(7) YE 339

ikisin dağı zindāna iletdiler(59b-8) MN

kömlegi Banı Çiçege iletdiler(2-3) DK 94

pādişāha benden selam iletüñ(1011) YZ

babama bu gömlegi kim iletür(1702) YZ

süriyi dükkānına ilet(29b-3) MN

ilham id- : ilham etmek

+e

anuñ köñline ilham iderdi(3-4) DK 2

ilişdür- : iliştmek, takmak

+de

buğanuñ buynuzında ilişem(13) DK 176

birden fazla durum eki : +i, +e

çılbrını bir tala ilişdürdi(11) DK 266

il- : bağlamak

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e

göñlüm aña ilmedüm(1028) YZ

ilt- : iletmek

+i

benüm āhumı ilte(765) YZ

+e

eve ilte(1792) YZ

birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +e, +den

seni Hakkā ilte(5) YE 243

andan sırāta ilteler(5) YE 384

babaña gömlegi iltem(1705) YZ

beni ol yol üzerine iltesen(1975) YZ

bir parmağın bir kezden ağzuña iltme(5) YE 159

kim anı sultān katına iltmege(1008) YZ

avratı süriyü şahnaya iltürler(37b-1) MN

iltifat eyle- : iltifat etmek

+e

kimseye iltifat eylemezidi(3-4) DK 254

īmān gel- : imana gelmek

+le

şiddetle īmān gelür(1933) YZ

īmān getür- : iman getirmek

+de

ya'kūbuñ öñinde īmān getürür(1931) YZ

'imāret kııl- : şenlendirmek, bakımlı duruma getirmek

+i

anı 'imāret kıılmağa(10a-4) MN

cihānı 'imāret kıılmağa(67a-6) MN

imrağor eyle- : ahırcı başı yapmak

+i

Qaraçuk Çobanı imrağor eyledi(5-6) DK 65

imren- : imrenmek

+e

şakaķına imrendüğüm(13) DK 279

inan- : inanmak

+e

saña inandum(1569) YZ

fānī 'ömre inanma(2) YE 155

anlara inanmadı(1553) YZ

ķudretine inanuñ(250) YZ

söze inanur(35b-7) MN

birden fazla durum eki : +e, +de
anda bulara inandı(1554) YZ

incin- : incinmek, canı yanmak

+den

bir gözden incindi(14b-7) MN

bunuñ ucından katı incindiler(8) DK 217

biregüden incinse(37a-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +den
benden nā-ħaķ yire incinmeye(38a-1) MN

in- : inmek

+e

taş üstine indi(163) YZ

ayağuna indi(5) DK 199

yüce kadduñ yire ine(5) YE 21

derenüñ içine ķarga ķuzğun iner(6-7) DK 26

ķuyuya inderdi(155) YZ

zühre yire inübeni(9) YE 3

birden fazla durum eki : +e, +de, +den

bir ħoş vaktında tahtdan inem(45b-1) MN

+den

gökden indi(5) DK 6

hevādan indiler(831) YZ

gökden inen(4) YE 10

yücelik şamından ... inerse(52b-3) MN

ħoyrad oğul ata bilinden ininçe(9) DK 4

merkebden inübeni(9) YE 46

+de

agaç dibinde inelüm(12) DK 49

yücelik şamından bir ayak aşağı inerse(52b-3) MN
 ağaçdan aşağı indi(36a-4) MN
 atından yire indi(10) DK 147
 Muhammede bir gice burak çalapdan indi(1) YE 134
 atından yire inme(1840) YZ

indür- : indirmek

+den

+e

'izzet tahtından indürüb(9b-7) MN

sarāya indürüñ(1221) YZ

arkasından indürmişler(2b-8) MN

yir altına indüreler(6) YE 6

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den

'ışk anı yire indürdi(2) YE 307

kendü köşkinden babasın indürür(1896) YZ

bir ağacı tağdan indürimeye(11) YE 351

inkār eyle- : inkar etmek

+den

andan inkār eyleye(1023) YZ

inkār it- : inkār etmek

+i

bu tevhīdi inkār iden(6) YE 125

iñle- : inlemek

+de

+çe

ir tur- : erken kalkmak

+e

saña ir turmakdan(23a-11) MN

ir- : ulaşmak

+den

+e

ardından Delü Kırçar irdi(6-7) DK 84

anlara şabrıla irdi(1591) YZ

ardından irdi(287) YZ

kāfirüñ serhaddına irdiler(7) DK 177

+n

ecel ansuzın irer(3) YE 311

bir gün saña zeval ire(5) YE 21

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e,

zāhid nazaruña irerise(2) YE 3

+de, +den

kemāle imedüñ(406) YZ

muradına maķşudına irmeyen(13) DK 91

anuñ sāyesinde cāh ve manşıba ireler(43b-4) MN ömri 'āhırine irmiş(67a-10) (44a-11) (41b-2) MN

günden aña şu'le irmez(4) (5) 11 (1) 67 YE

ol yirüñüze irsem gerek(1283) YZ

senden göñlümüze sır u rāz irür(852) YZ

hümā gölgesine irürdi(66b-9) MN

ya'kūba kōkusın irürdi(1722) YZ

serverlik mertebesine irürem(65a-9) MN

kuşlar şoħbetinden senüñ gibi pāzişāhuñ gölgesine irürdi(66b-9) MN

i'râz kı- : yüz çevirmek

+den

Hağ sözün işitmekden i'râz kılmazlar(6b-10) MN

irdür- : ulaştırmak

+e

ni'mete irdürdi(1646) YZ

+i

ğamuları cem'ile hağ irdürsün(1879) YZ

irgür- : erdirmek, eriştirmek

+e

babama irgüre(1709) YZ

murad-ile mağşuda irgürem(2-3) DK 140

yarına irgürimezem(7) YE 174

birden fazla durum eki : +i, +e

ğalmışları menziline irgüren(1349) YZ

toprağıñ cevherini hazrete irgürdüm(4) YE 370

iriş- : ulaşmak

+e

araya irişdi(34b-12) MN

ehline irişdi(1104) YZ

mağşuda irişdiler(8) DK 271

yañına irişdiler(8-9) DK 200

derde dermân irişe(5) YE 71

dervişlere irişen(6) YE 58

ağacuñ yimişine irişesi(67a-13) MN

şehre irişmişidi(1728) YZ

+den

Hağdan emr irişdi(1116) YZ

irişi gel- : erişmek, kavuşmak

+de

otağıñ öñinde iriş geldi(8-9) DK 76

irişdür- : eriştirmek

+e

ni'mete irişdüre(1645) YZ

isrâf it- : gereksiz yere harcamak

+i

mâlı isrâf itme(15a-10) MN

iste- : istemek

+i

bu kıızı istemege(1) DK 82

yūsufı istemege(1607) YZ

Beyregi istemiş(8) DK 298

anı isteyü yorıram(29b-14) MN

ılanı isteyü gitti(13a-6) MN

+n(yükleme)

anuñ eksükliğin ister(23b-2) MN

+e

senden yaña vasl isterem(1) YE 14

derdine dermân istesün(2) YE 10

+de

anda isteyelüm(3) DK 195

+den

andan fırsat ister(630) YZ

bizden nişân isteyene(11) YE 56

ma'sûkın isteyü uğradı(21b-7) MN

eksiz yükleme

acı dirliğüm isteyen(4) YE 13

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +den

anı sen senden iste(1) YE 103

ben andan nefsum dileğin istedüm(3b-1) MN

yûsufumdan bize bir haber isteñ(1326) YZ

rûh-ı nefsaniden iki cihân sa'âdetin ister(25a-8) MN

menzil-i maksûda Hâkdan emr ü fermân isterem(5) YE 228

men seni giñ yirde isteridüm(2) DK 159

babasından oğlana biglik istesün(8-9) DK 17

karıplığa kardaşuñ isteyü(1) DK 270

iş buyur- : iş buyurmak

+e

saña iş buyura(65a-5) MN

işinden ma'zûl kıılma- : işinden atmak

+i

bir kişiyi işinden ma'zûl kılmayalar(27a-3) MN

işâret eyle- : işâret etmek

birden fazla durum eki : +de, +den

andan melik kûrda işâret eyledi(46a-3) MN

işâret it- : işâret etmek

+e

Kara Göneye işâret itdi(12-13) DK 302

işit- : işitmek

+i

bu naşihâtlan işit(18b-10) MN

bu haberi işidiçek(9) DK 204

bu faşlı temâm işitdi(28b-2) MN

bu kâziyye'i işitdi(19a-8) MN

kışşayı işitdi(1536) YZ

sözini işidürem(2) YE 46

bu sözleri cân kulağıyla işitmek gerek(34b-3) MN

sözi işitmez(4) YE 299

+n(yükleme)

anlaruñ mâcerâların işidi dururdu(36a-1) MN

geldügin işitdi(4-5) DK 135

mağâmuñ vaşfın işitdi(41a-2) MN

yûsuf âvâzın işitdi(1991) YZ

tañrı sözün işidesin(1885) YZ

+den

atamdan işidüridüm(10b-14) MN

andan bu haber işitdi(218) YZ

zirûy 'ibâretinden işitdi(39a-9) MN

kişilerden işitdüm(46a-4) MN

senüñ ünüñden artuk kulagum işitmeye(8)YE 3

uludan işitmişüz(5) YE 109

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de, +den

karındaş bunı kimden işitdün(33b-2) (34a-7) MN

cānavar arasında bizüm muvāfaqatumuz haberin bir nicesi işitmemiş(40a-11) MN

işle- : işlemek

+i

anı işlemege(31b-14) MN

anı işlemekde(42b-1) MN

+de

yüregümde işledi(10) YE 378

gölgesinde çok kademler işlene(3) YE 324

işlen- : işlenmek

+i

şer' hükmi işlendi(59b-6) MN

it- : etmek, yapmak

+i

iy ulum anı size beñzer itdüm(1430) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

bunuñ katında baña nesne itme(35b-6) MN

anı kim kendüme ben itmişem(2) YE 258

yigitlere bunı dām itmişidi(5) DK 255

bu hayfları biz Kāzana itmişüz(4) DK 39

+n(yükleme)

burc u bārūsın bir itdüm(3) YE 187

+e

saña itdükleri(9a-5) MN

anlara itse(1505) YZ

+den

derisinden külah itse(13) DK 61

'itāb kıl- : azarlamak

+e

ya'kūba 'itāb kıldı(215) YZ

bunlara 'itāb kılsaydı(142) YZ

i'tibār kıl- : hatır saymak

+e

sözine i'tibār kılmazdı(40a-4) MN

i'timād kıl- : güvenmek

+e

dōsta i'timād kıлмаға(14b-11) MN

gendü kuvvetine i'timād kılmaya(48b-5) MN

iv- : acele etmek

+e

'ilm öğretmege iver idi(33) YZ

şāhı öldürmeklige iver idi(776) YZ

seni görmege iver(1380) YZ

işlemege becid iver(9) YE 152

anı işlemege ivmeyesin(31b-14) MN

+de

anuñ definde ivevüz(19b-1) MN

iver- : evlendirmek

+i

oğul gel seni ivereyim(10) DK 170

seni ivermeḥ(11-12) DK 80

ivlen- : evlenmek

+de

oğuz zamanında bir yigit ki ivlense(4-5) DK 89

izhār eyle- : göstermek, meydana çıkarmak

birden fazla durum eki : +i, +e

çün bu sözi ḥalka izhār eyledi(2038) YZ

izle- : izlemek

+n(yükleme)

ḳāfirūñ izin izledi(12) DK 141

'āşık izin izlerisen(1) YE 322

eren izin izlesün(6) YE 247

ḳabūl eyle- : kabul eylemek

+i

anı ḳabūl eyledi(1276) YZ

oğlanı ḳabūl eylemezleridi(1) DK 132

+n(yükleme)

yūsufuñ sözün sen ḳabūl eylegil(8) YE 16

ḳabūl id- : kabul etmek

+i

bu sözi hergiz ḳabūl itmedi(60b-3) MN

anuç pendini ḳabūl itmek gerek(1848) YZ

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

göñlüñden āyu sözün ḳabūl idüb(53a-13) MN

+n(yükleme)

şefā'atın ḳabūl idersem(28b-7) MN

'āḫiret rāḫatın ḳabūl itdi(18b-13) MN

'özrın ḳabūl itdi(55a-2) MN

zebūnlık ādın ḳabūl itmeyeler(50b-5) MN

ḳabūl ḳıl- : kabul kılmak

+n(yükleme)

gögercin öğüdin ḳabūl ḳıldılar(36b-6) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

seni beglige ḳabūl ḳıldılar(8b-14) MN

beni ḳulluğa ḳabūl ḳılub(32b-7) MN

ḳabūl ol- : kabul olmak

birden fazla durum eki : +e, +de

ol nazarda dergāha ḳabūl oldı(265) YZ

ḳaç- : kaçmak

+den

senuç fikrūñden ḳaçan(47b-4) MN

sizden öñdin men ḳaçaram(13) DK 246

+e

ḳal'aya ḳaçdı(2) DK 211

dilek senden yaña ḳaçar(1) YE 144

hatarlarından kaçarlar(42b-5) MN
 şer işlerden kaçır oldum(4) YE 208
 tar bacadan kaçdı(9) DK 159
 bizden kaçdı(242) YZ
 korkusından kaçdı(1517) YZ

+de
 düşmānı elünde kaç(5) YE 337

kaçur- : kaçırmak

+i

beni kaçurmaz(56a-6) MN

ka-dem ur- : ayak basmak

+e

dervişlige ka-dem uran(1) YE 97
 bu işe ka-dem urmak(19a-10) MN

birden fazla durum eki : +e, +den
 andan bu işe ka-dem urasın(20b-8) MN

kağ- : kakmak

+e

başuma kağınç kağarlar(2) DK 50

kağınç id- : başa kakmak

birden fazla durum eki : +e, +de

Kalın Oğuz içinde başuma kağınç iderler(10-11) DK 79

kağ- : kakmak, vurmak, başa kakmak

+i

'aybumuzı kağdı(7) DK 114

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e
 ökçesin ökçesine kağdı(9) DK 276

kağı- : kızmak, öfkelenmek

+e

anlara kağıdı(947) YZ
 çoban irgeçe kağıdı(1-2) DK 215
 ufandugına kağıdı(12) DK 108
 baña kağıduñ(952) YZ
 aña yavlağ kağır(519) YZ

+den
 bu sözden kağıdı(23b-2) MN

kal- : kalmak

+de

göksi altında kalam(13) DK 176
 dünyāda bu guşşayıla kalavuz(23b-6) MN
 buynuz deriyile elinde kaldı(5) DK 228
 yirümde yurdumda kimse kalmaya(3-4) DK 68
 bu cihānda kimse bākī kalmayısar(1) YE 24
 bir hālde kalmaz(19a-12) MN

+e

fāni dünyā kime kaldı(5) DK 201
 memleket yūsufa kaldı(1105) YZ
 erenler buna kalmadı(7) YE 92
 dünyā aña kalmadı(2112) YZ
 yaza kalmaz(8) DK 3
 halka kalmamışdı(1784) YZ

zindân içinde kalmışam(768) YZ

bir bucağda kalmışdı(14a-4) MN

yūsuf bunda kalsun(301) YZ

bir dem cehâletde kalur(5) YE 49

birden fazla durum eki : +e, +de, +den

bu dünyâda maksûdlara kalmadılar(1) YE 40

ayruğına çün hâsed andan kalur(35) YZ

her kim nefesine kalursa(3) YE 108

+den

yiyesinden kalan(8a-1) MN

işçugazından kalmış(52b-8) MN

işden kaldığıçun(38b-7) MN

+çe

me'meñ zerrece kalmaz(4) YE 365

kaldu- : kaldırmak

+n(yükleme)

başların kalduurdılar(1641) YZ

bir kulağın kalduurdu(11) DK 99

kapakların kalduurdu(4) DK 193

bâşın kalduurub(31b-3) MN

birden fazla durum eki : +n(yükleme),eksiz yükleme, +e, +den

bâşın secdeden kalduurmaduñ(64-b11) MN

yünus yüzüñ 'âşıqlaruñ ayağından kalduurmağıl(7) YE 402

yüzüñ 'âşıqlaruñ ayağından kalduurmağıl(8) YE 377

elin du'âya kalduurub(28a-11) MN

+i

aşlanı kalduurup(2) DK 214

eksiz yükleme

kara başuñ kalduur(5) DK 192

kalğ- : kalkmak

+den

koç yirinden kalğdı(10) DK 227

yirlerinden kalğdılar(11) DK 262

+e

üzengüye kalğup(12) DK 22

kan- : doymak

+e

derdin suyına kanayın(4) YE 253

kân dök- : kan dökmek

+den

gözlerinden kân döker(173) YZ

+de

yüreginde kân dökerdi(1411) YZ

kân kuşdur- : kan kusturmak

+e

kāfire kân kuşduran(13) DK 60

Kapçak Melike kân kuşduran(6-7) DK 60

Aruz Kocaya kân kuşdurdu(1) DK 219

kāna boya- : kana boyamak

+i

'ışk beni kāna boyadı(2) YE 404

ķanā'at ķıl- : kısmete razı olmak

+e

aña ķanā'at ķılmayub(21b-5) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

ķırķını bir gönlege ķanā'at kılan(2) YE 185

ķanā'at id- : kanaat etmek

+e

aña ķanā'at itmeyen(31a-14) MN

+de

şāh ķapusında ķanā'at iderem(1081) YZ

ķānat- : kanatmak

+i

şırça parmağını ķānatsun(9-10) DK 118

ķandur- : kandırmak

+i

arslanı ķandurmak gerek(52b-14) MN

+n(yükleme)

nı'metile ķamusın ķandurdı(1381) YZ

ķap- : kapma, tutmak, yakalamak

+i

ķapuçılar ķapuyı ķapan(1-2) DK 159

bin dürlü kılıncıla göñlümi şöyle ķapdı(2) YE 363

öz sūñūmi ķapdum(3) DK 207

müşāhede anı ķapar(4) YE 45

+n(yükleme)

bidnūs ibūgin ķapmaya(40a-2) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

at üzerinden meni ķap(3) DK 242

anı ģusrev kenārından ķapdı(42a-6) MN

ķar- : karıştırmak

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

el kınasın topraklara ķarar(7) YE 198

tenini toprağa katmış(7) YE 207

naşīhat balın anlarıñ kınleri aģūsına ķarub(45b-14) MN

ķār eyle- : faydası dokunmak

+e

Egrege ķār eyledi(11) DK 254

ķār ķıl- : faydalı olmak

+e

Depegöze ķār ķılmadı(2-3) DK 219

ķaranġu ol- : karanlık olmak

+e

gözine ķaranġu oldu(4) DK 48

ķāfirūñ gözine ķaranġu oldu(5) DK 57

ķāfirūñ başına ķaranġu oldu(2) DK 42

ķarār dut- : karar vermek , kararlaştırmak

+i

Zirūy vezīrligi ķarār dutdı(40b-1) MN

ķarār eyle- : karar vermek

+de

'ālemde ķarār eylemez(1) YE 112

Tamuda ķarār eylemez(6) YE 12

ķarār kııı : karar kıılmak

+de

anda ķarār kııı(6b-14) MN

anda ķarār kııldı(44b-9) MN

cānum tende karar kıılmaz(8) YE 343

dīnde ķarār kıılmışam(2066) YZ

ķarār it- : karar vermek

+de

anda ķarār itdi(7) YE 208

karart- : karartmak

+e

ķāfire göz karartdı(5) DK 132

ķarġa- : beddua etmek

+i

meni ķarġayupdur(2) DK 68

oġlı kıızı olmayanı ... ķarġayupdur(12) DK 10

Tańrı Ta'āla anı ķarġayupdur(4-5) DK 13

birden fazla durum eki : +e, +de

aķarlıda şularına ķarġamaġıl(5) (6) 28 DK

ķarıl- : karışmak, katılmak

+e

işine kimse ķarılmaz(6) YE 107

ķarıř- : karışmak, katılmak

+i

'ālem ġalkı ķarıřdı(6) YE 243

+e

Bayındır Ĥanuń ordusına ķarıřdı(8) DK 15

nūra ķarıřırsan(5) YE 379

denize ķarıřmaga(1) YE 187

ķarmala- : yakalamak, tutmak, kavramak

+i

ķazılıķ Ĥocayı ķarmalayup(9) DK 203

karşu gel- : karşısına gelmek, karşısına çıkmak

+e

+de

anlara karşu geldi(1518) YZ

şol tarafda ... karşu gelmek(12-13) DK 152

babasına oğlan karşu geldi(10-11) DK 142

köpegi Kazana karşu geldi(7-8) DK 46

gerdegine karşu gelen(4) DK 61

babam maña karşu gelsün(13) DK 190

karşu git- : karşısına gitmek , karşılamaya gitmek

+e

yigide karşu gitdi(1) DK 258

karşu dur- : karşısında durmak

birden fazla durum eki : +i, +e

bir ma'nâyı yūsufa karşu durur(605) YZ

karşu dut- : karşısına tutmak

eksiz yükleme

ökçem uylugum karşu dutan(13) DK 277

birden fazla durum eki : +i, +e

a'zāñı murdar cānavara karşu dut(35b-11) MH

kalkānını gürze karşu dutdı(8) DK 250

karşu tır- : karşı gelmek

+e

kimse erenlere karşu tıramaz(1505) YZ

ol servere karşu tırmadı(1519) YZ

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

ayağın yara karşu tırasın(1876) YZ

karşu var- : karşısına varmak , karşısına çıkmak

+e

Dirse Hana karşu vardı(9) DK 23

kırk yigit ile babasına karşu vardı(4-5) DK 174

babaña karşu vancağ(1817) YZ

oğlançuğına karşu varup(6) DK 30

karşula- : karşılamak

+i

anları karşıladı(342) YZ

bunları karşıladılar(2) DK 120

Dirse Hanı karşıladılar(9) DK 11

kāfirin karşıladılar(8) DK 273

karva- : kavramak, yakalamak

+den

eñsemden karvar gördüm(3) DK 43

birden fazla durum eki : +i, +den

atasını at üzerinden karvadı(4-5) DK 242

karvaş- : tutuşmak, kapışmak

+den

at üzerinden ikisi karvaşdılar(2-3) DK 251

kaşd eyle- : kast eylemek

+e

atasına kaşd eyledi(5) DK 20

pāzişāhlığa kaşd eyledi(36b-4) MN

yurdumuza kaşd eyledüñ(50a-12) MN

kimse iline ... kaşd eylemedüm(47b-13) MN

bulmağa kaşd eyleye(30b-7) MN

kaşd id- : kast etmek

+e

bir uluya kaşd ide(8) YE 140

cānuma kaşd idebile(5) YE 173

yūsufa kaşd ider(644) YZ

pādişāha kaşd itmege(781) YZ

size kaşd itmezem(1544) YZ

kaşd kıl- : kast etmek

+e

gücile yurdumuza kaşd kılduñ(48a-2) MN

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

pençireden kendüzin kaşd kıldı(454) YZ

kat- : katmak

+i

ağusını katmadı(782) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +den

uşbu öti birbirine kat(63b-3) MN

hırsından ta'āma ağu katdı(18a-13) MN

Basaṭı öñine katdı(4-5) DK 226

Ḳārūn mālını dahı sen mālūña katduñ(3) YE 18

balı yaga pes niçün katmayalar(5) (1) YE 57

bir kimsene yağıyı öñine katmış(13) DK 195

ḳāfirı öñine katup(9) DK 195

+e

kül unına yarı kül kاتا(4) YE 140

'ālemlere gönül katan(7) YE 195

katlan- : katlanmak

+e

ağusına nice katlanam(18a-1) MN

erenlerüñ āhına tağ taş katlanımadı(5) YE 141

hicre katlanımaz(1) YE 98

ķavış- : kavuşmak**+e**

mûradına ķavışdılar(1935) YZ

aya ķavışur(1667) YZ

birbirene ķavışur(1437) YZ

döst dōsta ķavışdı(13) YE 134

ķavşur- : kavuşturmak, birleştirmek**birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e**

ķapurgasın ķamına ķavşurdı(9-10) DK 276

ķay- : kaymak**+e**

ķızağuşa ķaymayınça(10) DK 3

ķayıķ- : yana kaymak, sapmak**+den**

oğdan ķayıķmayan(4) DK 184

+e

bir dem gōñûle ķayıķdum(4) YE 121

giryûe ķayıķmasun(4) YE 237

ķayur- : kaygılanmak, endişe etmek**+den**

ķarımından ķayurur-mı(10) DK 181

ķayıt- : geri dönmek, geri döndürmek**+i**

ķatunı ķayıtdı(2) DK 26

atını ķayıtdı(8) DK 282

+den

buradan ķayıda dön(5-6) DK 248

ķara polat öz ķılıçdan ķayıtmayan(3) DK 184

ķayķı- : meyletmek, değer vermek**+e**

dört yaña ķayķmazam(6) YE 397

ķayna- : kaynamak**+i**

ķan tamarları ķaynadı(12) DK 44

+de

tamarlarında ķaynayan(7) YE 187

ķaynat- : kaynatmak**+de**

yirde bereket ķaynadan(4) YE 212

ķaz- : kazmak**+i**

tağlar būnyādını ķazar(6) YE 1

+çe

ōñûmce ķuyı ķazanı(3) YE 13

birden fazla durum eki : +i, +de

ķahır ķazmasıla cānda cefā ocağını ķazdı(2) YE 376

ķazab id- : eziyet etmek

+e

saña ķatı ķazab iderem(1) DK 14

ķazab ol- : eziyet olmak

birden fazla durum eki : +e, +de

Bayındır Hānuñ ķatında saña ķazab ola(9) DK 20

kerem ķıl- : kerem kılmak

+e

sen bize kerem ķıldıñ(1487) YZ

kes- : kesmek

+i

başımı kes(3-4) DK 230

'izzet başını kes(3) YE 155

benüm bu rencümi kesdi(2) YE 10

buğanuñ başını kesdi(5) DK 17

ağacı kese(35a-1) MN

ellerini kesen(1012) YZ

tenüñi ķılıç kesmesün(13) DK 217

+n(yükleme)

birsin kes(5) YE 159

hevāsetüñ kökin kesdi(1) YE 376

bahāsın kesdiler(1303) YZ

ellerin kesdiler(720) YZ

+de

ol zamanda... baş kesmese(6) DK 70

+çe

gafillüçe başlar keser(4) DK 196

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +de, +den, +çe

ķamudan dadımı kesdüm(6) 189 (3) 164 (4) 35 YE

ağ meydanda yumrı başı topça kesdüm(8) DK 277

gevdeñden başuñı keseyin-mi(12) DK 13

gaybetden dilüñ kesgil(4) YE 35

hîç hālde yardımların senden kesmeyeler(11a-11) MN

kesil- : kesilmek

+den

hızmetinden kesildügi(27a-9) MN

cihāndan kesile(62a-4) MN

+de

arasında dōstlık ipi kesilmegin(11a-9) MN

bedeninde kesilüp(5) DK 173

kesdir- : kestirmek

+i

ķılını kesdürmedi(10) DK 221

+n(yükleme)

ķāfir başın kesdüreyim(13) DK 129

keşf id- : keşfetmek

+i

cümle 'ulümü keşf idüp(5) YE 94

keşf ol- : keşfetmiş gibi olmak

+e

dervîşe iki cihân keşf olur(9) YE 351

kığır- : çağırmak

+i

anı kığırdı(60a-12) MN

kişileri kığırdı(11b-14) MN

ķāzı kığırur(8b-2) MN

bazırganları kığırdı(11) DK 94

Beyregi kığırdı(10-11) DK 109

birden fazla durum eki : +i, +e

sizi niye kığırdum(9) DK 294

sen meni yanuñña kığırmađuñmı(8) DK 116

+n(yükleme)

ķardaşın kığırub(12a-10) MN

pes güyegüsin kığırdı(17b-11) MN

+e

Mi'rāca kığırdı(1) YE 134

kıl- : kılmak, yapmak, etmek

+i

ol ikindiye kılanlar(5) YE 136

anlaruñ yarağını kılayın(1814) YZ

anları kıldı(7) YZ

İsā gibi ölmüşleri diri kıılır(12) YE 49

seni iki para kılırudüm(3) DK 268

eksiz yükleme

beyānuñ kılıram(1726) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +le

cengini senüñle kııla(2) YE 350

ölüm vaktında oğlanlarına kıldı(7a-4) MN

bugün pinhānumı eşkere kıldum(1) YE 389

+n(yükleme)

'ışk da'vîsin kılan(1) YE 2

altun t̄ama'ın kılımasa(35a-9) MN

tan namāzın kılırısın(3) YE 136

+e

peygamberlere ne kıldı(40) YZ

+de

dīvanda zārılık kıldı(9) DK 300

+le

anuñla kıılır(35) YZ

kılavuz dut- : kılavuz olarak kullanmak

birden fazla durum eki : +i, +de

bu dünyāda dōstını kılavuz dutmak gerek(3) YE 141

kılıç ur- : kılıçla vurup kesmek

+e

ķāfirlere kılıç urdı(6) DK 72

kılıçla- : kılıçlamak

+i

Beyregi kılıçladı(12) DK 298

Ķara Teküri kılıçladı(7-8) DK 120

şag yañını kılıçladı(7) DK 64

eksiz yükleme

ķāfirüñ kılıçladı(1) DK 153

ķılıçlaş- : karşılıklı olarak kılıçla vuruşmak

+de

meydanda ķılıçlařdılar(12) DK 250

ķılçat- : çekinmek, aldırış etmek

+de

geldüğünde ķılçatmamış(1) DK 187

ķır- : kırmak, öldürmek, kesmek

+i

bizi ķırar(11) DK 29

ķāfirī ķırdılar(8) DK 284

yigitleri ķırdılar(12-13) DK 255

+n(yükleme)

yeñiden toğanın ķıram(12) DK 232

bu nefsüñ çerisin ķırdum(3) YE 187

+de

řölenüñde ķırduguñ(3) DK 223

ķırdur- : kırdırtmak, öldürtmek

+den

ķoyundan ķoç ķırdurdu(5) DK 135

ķoyundan ķoç ķırdurmuşıdı(6) DK 10

eksiz yükleme

yigitlerüñ ķırdurduñ-mı(10) DK 241

ķırğun gir- : ölüm salgını olmak

+de

derelerde depelerde ķırğun girdi(12-13) 64 (9) 120 (3) 153 DK

ķırıl- : kırılmak, ölmek, öldürölmek

+den

ťāli'um eřerinden ķırıla(27b-13) MN

ķıř- : kısmak, sıkmak, sıkıştırmak

eksiz yükleme

ťonum çignüm ķıřar(8-9) DK 248

ķıřıl- : kısılmak, sıkışmak, sığınmak

+e

ťar ķoltuguña ķıřılmağa(10) DK 83

ķıřla- : kış geçirmek

+de

anda ķıřlayayın(53b-7) MN

ķıvur- : kıvırmak**+n(yükleme)**

eteklerin ķıvurdı(6) DK 225

ķıy- : kıymak, kasdetmek**+e**

atmağa ķıyamadı(2) DK 199

cânına ķıyan(3) YE 239

saña ķıyamamışlar(3) DK 168

maña ķıyma(7-8) DK 198

babaña ķıymağıl(1) DK 31

er malına ķıymayınça(11) DK 3

yalancı mala ķıymaz(6) YE 57

+i

cānumı ķıyabilmen(1-2) DK 164

ķiç- : geçmek**+e**

boğazına ķiçdi(4) DK 241

bunuñ üzerine on altı yıl ķiçdi(12-13) DK 92

+i

şuyuñı ķiçmege(9) DK 83

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den, +n

görklü şuyın dünin ķiçdüñ(8) 186 (3) 239 DK

şudan dünin ķiçdüñ(3) DK 239

+den

Beyrek dağı şuçından ķiçdi(10-11) DK 119

şehirlerden ķiçdüğüñde(7) DK 104

tağdan ħaber ķiçe(7) DK 20

ķiçür- : geçirmek**+e**

boynına ķiçürdi(8) DK 107

ķızıñ parmağına ķiçürdi(4-5) DK 80

oğlunuñ parmağına bir yüzük ķiçürdi(12) DK 217

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

atınuñ çılbrın yine bileğine ķiçürdi(4) DK 265

yayı ķarusına ķiçürdi(8) DK 236

yüzügi parmağına ķiçürdi(10) DK 228

erden ere ķiçüreyim senüñ için(2-3) DK 246

ķin tut- : kin tutmak, kinlenmek**+e**

kimseye ķin tutmazuz(2) YE 333

ķişnet- : kişnetmek**+n(yükleme)**

ķara ķoçın ķişnetdi(7) DK 190

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +de

ķara ķoçda ķazılık atlarum ķişnetdiler(2-3) DK 293

ķo- : koymak, bırakmak**+i**

yūsufı ķo(120) YZ

+e

ayasına taş ķodı(9) DK 41

bu yoklık bābını ҡoғıl(5) YE 83

it beslemegi ҡoғıl(3) YE 97

meni ҡoғн(5) DK 55

+n(yükleme)

arugin ҡo(1-2) DK 88

etin ҡodı(14b-10) MN

devenüñ ihtiyār-ı mehārın ... ҡodılar(52b-11) MN saf gümüſden ҡodılar(1671) YZ

ala gözlü bebeklerin öksüz ҡomıſsın(7) DK 232

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +de, +den

cennetüñ zāhidüñ ҡo(6) YE 52

ayağını delv içine ҡodı(228) YZ

altunları yūsuf öñinde ҡodılar(1390) (1330) (508) YZ

anı üstlerine ҡodılar(59b-8) MN

ağ alınların yire ҡodılar(2-3) DK 63

karşudan on bir şandalı ҡodılar(1392) YZ

beni rüzigār tasarrufı elinde ҡoma(10b-3) MN

miskīnlige elden ҡoma(7) YE 63

anları gendü bilülerine ҡomadı(41a-9) MN

süñüligi ocağa ҡoғн(12-13) DK 226

şapanınuñ ayasına ҡor(1) DK 42

orduñ üstine kimi ҡorsın(5) DK 37

anlara şıdķuñı ҡosañ(9) YZ

ķapusına ҡodı(49a-4) MN

ulu ulu günāhlarum baña yüz ҡomadı(1) YE 16

+de

evde ҡomamak gerek(60a-11) MN

göñlünüzde ħayāl ҡomañ(37b-13) MN

+den

ҡon- : konmak, konaklamak, gelip konmak

+e

tağ etegine ҡondı(24b-1) MN

mülkine ҡondı(1221) YZ

sarāya ҡondı(396) YZ

yurdına ҡondı(10) DK 213

Tapduķ kolına ҡondı(8) YE 164

bir eve ҡondum(6) YE 203

biñara periler ҡonmıſıdı(1) DK 215

ağzına ҡonmıſlarıdı(11) DK 70

+de

burcında ҡona(397) YZ

ķatında ҡondılar(443) YZ

köprisinüñ yamacında...ķonmıſıdı(8-9) DK 155

bir yirde ҡonmıſlarıdı(6-7) DK 31

birden fazla durum eki : +e, +de

anda velim ķuyu üzre ҡondılar(223) YZ

ҡondur- : kondurmak, konaklandırmak, indirmek

+i

yūsufı ҡondurdılar(427) YZ

ķuzğunı ҡondurmazıdı(10-11) DK 26

ķaſıdı ҡonduruban(343) YZ

+e

‘izzet sarāyına ҡondurdı(9b-9) MN

girü yirine ҡondurdı(4) DK 219

kara otağa ҡonduruñ(8) DK 10

ortasına ҡondurur(1794) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme) +e, +de

ķamusını ol araya ҡondura(1461) (1896) YZ

anda anları şâh kondurdi(1380) (1381) YZ
 yayılımında oğuz ilin kondurmadı(8-9) DK 221
 irkek siñegi üzerüme kondurmayam(12-13) DK 261
 kıızı olanı kızıl otağa konduruñ(11) 10 (1) 12 DK

konıl- : konulmak

+de

rahmet suyiyla bir yirde konılmış(51a-13) MN

konşı eyle- : komşu etmek

+i

ikimüzi dahı konşı eyledi(29a-4) MN

konuğ gel- : komşu gelmek

+e

evine konuğ geldi(22b-6) MN

sıçanına konuğ geldi(49b-5) MN

konuğla- : misafir etmek

+e

anlara konuğladı(1455) YZ

kop- : kopmak, çıkmak, ortaya çıkmak

+den

tekâzâsından kopa(13b-14) MN

Deccâl yirden kopısar(4) YE 60

+e

menüm başuma neler kopdı(1) DK 244

+de

dünya yüzinde bir er kopdı(8) DK 221

ivi öñinde şiven kopdı(3) DK 256

kopar- : koparmak

+i

urğanları hep kopardı(13) DK 273

ağacı koparı gör(6) DK 50

birden fazla durum eki : +i, +den

bir ağacı yirinden kopardı(6) DK 218

+den

andan kopar(25a-7) MN

ilden yavru kopar(3) YE 27

korğ- : korkmak

+e

söylemege korğaridüm(2) DK 283

+den

bu kadar işden korğan(5) DK 176

bir yilandan ... korğduñ(8) DK 278

ķorķu dūş- : korkmak**+e**

ķobanuń içine ķorķu dūşdı(9) DK 215

gözine ķorķu dūşdı(11) DK 41

ķorķıt- : korkutmak**+i**

Azrā'ilūń gözini eyle ķorķıtdum(8) DK 159

ķorķ- : korkmak**+den**

ķengriden ķorķ(3b-2) MN

ölümden ķorķa duruń(5) YE 76

andan ķorķam(1770) YZ

dūşmandan ne ķorķarsın(2) YE 51

ķengriden ķorķmaz(59b-5) MN

cānavarlardan ķorķub(12b-9) MN

ķorķud- : korkutmak**+i**

oğlanı ķorķuduń(4-5) DK 247

birden fazla durum eki : +i, +de

yūnus seni anda ķorķudurlar(8) YE 153

ķoş- : koşmak**+e**

mańa yoldaşlıǵa ķoşdı(4) DK 250

birden fazla durum eki : +i, +e

sancak bigini Yigenegge yoldaşlıǵa bile ķoşdı(5-6) DK 206

anı gögercine ķoşub(37b-6) MN

ķotar- : boşaltmak**+i**

yüklerini ķotardılar(1288) YZ

ķömlegi ķotarub(53b-12) MN

ķov- : kovmak, kovalamak**+i**

'izzeti ķova(2) YE 2

Bamsı Beyrek birini ķova gitdi(3) DK 76

sizi ķovalar(50b-13) MN

seni ķovar(1) YE 385

şumaçıları ķovdı(1) DK 112

+n(yükleme)

ķaçanın ķovmadı(2-3) DK 194

birbirin ķovanları(655) YZ

+den

ivinden ķovdı(11) DK 217

birden fazla durum eki : +i, +de, +den
 yazıda yabanda geyigi kıvar(7-8) DK 22
 ivinden bizi kıvarlar(7) DK 273

kıvla- : dedikodu yapmak, çekiştirmek
birden fazla durum eki : +i, +e
 oğlanı babasına kıvlayalum(11) DK 18

kıy- : koymak

+i

sırını kıydı(327) YZ
 birisini kıymaz(10) DK 9
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den, +le
 bu günü yârına kıya(6a-8) MN
 devleri hükmine kıyan(6) YE 195
 tavarın gemiye kıyar(43a-12) MN
 gendüzin kâna kıydı(33b-9) MN
 evden anı taşra kıymaz(122) YZ
 göñlegi ya'kûb öfine kıydılar(190) YZ
 beni anuñla kıymaduñuz(1638) YZ
 anı bâşum altında kıymayınca(6a-9) (8a-3) MN
 erüñ sözünü kulağına kıymaz(10-11) DK 9
 anlara kişi kıymışdı(1502) YZ
 etin meydanda kıyup(1) DK 183
 başın yastuğına kıyub(26a-14) MN
 seni zindâna kıyup(732) YZ

+e

kara taş su kıyarsan(3) YE 157
 hatâya zemâne kıydı(55b-8) MN
 kıruya kıydı(7) DK 263
 kal'aya kıydılar(10) DK 203
 her birine kıyub(20b-11) MN

+de

anbârda kıyasın(985) YZ
 bir yaşduğda baş kıyub(8) DK 167
 yirinde kıyub(12b-6) MN
 delv içinde kıyuban(153) YZ

kıyıl- : koyulmak, baskın yapmak

+e

bir birine kıyılan(9) DK 21
 üzerine kıyıldı(9) DK 71
 bunların üzerine kıyıldılar(12) DK 255
birden fazla durum eki : +e, +de, +den
 dün uyğusunda kâfir otağa kıyıldı(8) DK 90
 nagâhandan ... üzerine altı yüz kâfir kıyıldı(2) DK 40

kıyu vir- : koyu vermek

+i

aşlanı kıyu virdiler(12) DK 184

+de

meydan ortasında kıyu virdiler(2) DK 16

seni koyu virelüm(4) DK 285
buğañuzu koyu virüñ(13) DK 181

birden fazla durum eki : +i, +e
halâşına musâfirî koyu virdiler(13b-11) MN

köç- : göçmek, taşınmak

+i
ili günü köçerek(1) DK 240
+çe
oğuzuñ öñinçe ... köçmezidi(12) DK 214

+e
yaylaya köçdi(10) DK 215

köç eyle- : göç etmek

+den
oğuzdan köç eyledi(10) DK 236

köpüklendür- : köpüklendirmek

+n(yükleme)
Deli Karçar ağzın köpüklendürdi(3) DK 83

kösüle- : uzatmak

eksiz yükleme
ayağum kösülerler(2) YE 340

kuç- : kucaklamak, sarmak

+i
oğlını kuçdı(1868) YZ
oğlançuğını kuçdı(3) DK 224
+de
Uçmakda Hüriler kuçmak(8) YE 88

+n(yükleme)
boynın kuçan(12) DK 62
oğlanuñ boynın kuçdı(10) DK 252

kuçaqla- : kucaklamak, sarmak

+n(yükleme)
at göksin kuçaqladı(12) DK 99
atınuñ boynın kuçaqladı(2) DK 23
boynın kuçaqladı(9) DK 287

+i
Selcen Hatunı kuçaklayup(5) DK 199

kul bil- : kul bilmek

birden fazla durum eki : +i, +de
hızmetinde bizleri kul bilesin(1621) YZ

kul ol- : kul olmak

+e
aña kul ola(2022) YZ
ol dōsta kul olam(2) YE 4
bize kul olmaya(1496) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de
birimüz bunda saña kul olmağa(1491) YZ

ķulak dut- : kulak vermek, dinlemek

+e

sözüme ķulak dut(9b-1) MN

ķulavuz eyle- : kılavuzluk yapmak

+i

yol bulanları ķulavuz eylegil(16) YZ

ķulāvuz ol- : kılavuz olmak

+e

saña ķulāvuz ola(6b-6) MN

ķulāvuzla- : emanet etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

ben seni ... dōsta ķulāvuzladum(16b-10) MN

ķullık eyle- : kulluk etmek

+e

Hakķa yara ķullık eyle(6) YE 22

birden fazla durum eki : +e, +de

bu dūnyāda sultāna ķullık eylemez(6) YE 109

ķullık id- : kulluk etmek

+de

tapuda ķullık ider(1141) YZ

ķur- : kurmak, hazırlamak

+n(yükleme)

oķcuğazın ķurmışsın(9) DK 110

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de

dōst bāğınuñ içinde 'ışķ çadırın ķurdum(4)YE 240

+den

ķorkusından ķurdı(51b-1) MN

ol anbārdan ķurmışdı(32a-9) MN

ķur'a burak- : kura çekmek

+e

arasına ķur'a buragurlarımı(13b-6) MN

ķurbān eyle- : kurban etmek

+i

cānumı ķurbān eyleyem(3) YE 173

+de

bellū günde ķurbān eylerlermiş(13b-5) MN

+e

aña ķurbān eylegil(668) YZ

ķurbān it- : kurban etmek**+i**

cānī ķurbān idelūm(2) YE 200

anī ķurbān iderlerimiş(13b-6) MN

ķurbān ķıl- : kurban etmek**birden fazla durum eki : +i, +e**

cānī Hakk'a ķurbān ķılanlar(5) YE 72

ķurban ol- : kurban olmak**+e**

gūyegūlere ķurban ol(5) DK 108

cānum saña ķurbān olaidi(546) YZ

Beyregūñ başına ķurban olsun(9) DK 90

ķırķuñuza ķurban olsun(1) DK 178

cānum aña ķurbānum olsun(450) YZ

ķurdur- : kurdurmak, diktirmek**+e**

bir yire ķara otağ kurdurmişidi(7) DK 10

birden fazla durum eki : +i, +e

ağ otağını ķara yirūñ üzerine ķurdurmişidi(12) DK 82

ķurı- : kurumak**birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +de**

ķaba ağaçda ƭal budağūñ ķurımişidi(5-6) DK 258

ķurıl- : kurulmak**+de**

seksen yirde badyalar ķurılımişidi(4-5) DK 36

ķurıt- : kurutmak**+n(yükleme)**

ömrin gūlin kurıdalar(5) YE 374

ķurtar- : kurtarmak**+i**

ivūmi ķurtaraçak olurise(1-2) DK 51

eksiz yükleme

oğlançugum ķurtarayidūm(2) DK 221

birden fazla durum eki : +i, +e, +de, +den

Allah 'ışķına beni ķurtar(1) DK 89

beni 'ışķdan ķurtar(1) YE 26

cāh içinde ƭañn seni ķurtara(177) YZ

+den

anuñ elinden ķurtarayidūm(8-9) DK 158

āfetinden ķurtarmamak(11a-6) MN

miñnetden ķurtarursañ(47a-6) MN

gendüzüñi hõrlıkdan kırtarasın(30a-8) MN
 miñnet çengelinden beni kırtarasın(10b-9) (11a-6) (16a-10) MN
 oğuz biglerini yükden kırtarduñ(1) DK 235
 babañı ol kırk nāmerdden kırtargıl(13) DK 30
 borçluyı borçından kırtargıl(7-8) DK 14

kırtıl- : kurtulmak

+den

mazlemden kırtılam(63a-13) MN
 mehlekeden kırtılam(10b-9) MN
 vākı'adan kırtılasın(9a-11) MN
 buğadan kırtıldı(9) DK 183
 şimdi kırkudan kırtıldum(1) YE 176
 oddan o kırtılmak gerek(8) YE 137
 elinden kırtılur(651) YZ

kuşan- : kuşanmak

+n(yükleme)

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

imān biligin berk kuşan(8) YE 44
 kara kılıcın kuşandı(8) DK 148
 kılıcın hamayıl kuşandı(5) DK 225
 'ışk kuşağın kuşağıl(3) YE 242

öz kılıcın biline kuşandı(3) DK 31

kutlu ol- : kutlu olmak

+e

bu yigide kutlu olsun(13) DK 75

kuru- : kurumak

+de

tamarda kānumuz kurur(4) YE 231

kurut- : kurutmak

+de

güneşde kurutmak gerek(4) YE 140

kül eyle- : kül etmek

+i

'āşıqlar āhı yidi veyil tamusını kül eyler(9) YE 1

birden fazla durum eki : +i, +de

acığı tutanda kara taşı kül eyleyen(13) DK 149

küs- : küsmek

+e

hana küsdi(8-9) DK 238

anasına kūsüp(7) YE 207

la'net kı- : lanet etmek

+e

şeytana la'net kılduñ(3) DK 210

şeytana la'net kılduñ(6) DK 251

lâyık ol- : layık olmak

birden fazla durum eki : +e, +de

hücrede vü bucakda Hakkā lâyıık olmadum(3) YE 106

luṭf eyle- : iyilik etmek

+den

merḥamet bâbından luṭf eyleyüb(52b-3) MN

+e

gedâlara lutf eylemek(9) YE 295

mağrūr ol- : gururlanmak

+e

'ilm ü 'amele mağrūr olmağıl(7) YE 353

bu fânî dünyeye mağrūr olmamağ için(4) YE 251

maḥbûb ol- : sevgili olmak

birden fazla durum eki : +e, +de

düşüm içinde baña maḥbûb olan(390) YZ

maḥkûm kı- : mahkum olmak

birden fazla durum eki : +i, +e

'avratları erenlerine maḥkûm kıldı(14a-12) MN

mahmuzla- : atı karnına vurarak hızlandırmak

+n(yükleme)

atın mahmuzladı(2) DK 44

mahrûm eyle- : mahrum etmek

birden fazla durum eki : +i, +den

dergâhından kimseyi mahrûm eylemez(4) YE 109

maḥrûm kal- : mahrum kalmak

+den

yoldan mahrûm kalasın(1) YE 242

bākiden mahrûm kalmaduñ(4) YE 137

şefâ'at naşibinden maḥrûm kalmayasın(27a-13) MN

maḥrûm kı- : mahrum bırakmak

+i

beni maḥrûm kılduñ(47) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de

pîrümüzi anda maḥrûm kıılma(1490) YZ

maḥrūm ol- : mahrum olmak

+e

saña maḥrūm oldı(854) YZ

maḥbūl ol- : makbul olmak

+de

tañrı dergāhında maḥbūl olasın(1968) YZ
babamuz ḳatında maḥbūl olmaya(1496) YZ

+e

hızmete ḳulluğa maḥbūl olmağa(1491) YZ

ma'ḳūl gör- : mantıklı görmek

+i

anı ma'ḳūl göresiz(344) YZ

ma'lūm ḳıl- : belli etmek

+e

ya'ḳūba ma'lūm ḳıldılar(1182) YZ
size ma'lūm ḳılduḳ(357) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

pādişaha işi ma'lūm ḳıldılar(1508) YZ

maşḥaraya al- : alay etmek

+i

beni maşḥaraya alma(3b-8) MN

maşlaḥat gör- : emir buyurmak

+i

bu işi maşlaḥat gördi(34a-7) MN
bu sözi maşlaḥat gördi(2b-7) MN
bu sözi maşlaḥat gördiler(2) DK 285

māt ol- : yenilmek

+den

'aḳıllar niteligüñden māt olur(9) YE 48
cümle varlıḳdan māt olur(7) YE 45

mavlat- : miyavlatmak

+i

çetügüñi mavlatmayan(3) DK 127

māyil ol- : yönelmek

+e

aña māyil oldı(41b-13) MN

maẓarrat deg- : zarar vermek

+e

size maẓarrat degirebilür(34b-14) MN
baña maẓarrat degmeye(32a-12) MN

ma'zül it- : azletmek

+i

bir pāzişāhı ma'zül itdiler(45a-11) MN

ma'zül kı- : azletmek

birden fazla durum eki : +i, +den

bir kişiyi işinden ma'zül kılmayalar(27a-3) MN

ma'zür tut- : özür lü kabul etmek

+i

beni ma'zür tut(960) YZ

meded dile- : yardım istemek

+den

yūsuf sāķiden meded dilemişdi(949) YZ

meded ir- : yardım gelmek

+den

halkdan meded irmez(2) YE 6

medh eyle- : övmek

+i

yūsufı medhin eyledi(1120) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de

nāmede aḥvālūni medh eyledün(1588) YZ

medh it- : övmek

+e

göl üstine niçe medh iderler(3) YE 334

melāmet it- : ayıplamak

+i

ol kavmi melāmet itdi(34b-13) MN

melül ol- : üzölmek

+de

gönlümüz anda melül oldu(110) YZ

+den

bu sözden pāzişāh melül olmuşdı(23a-6) MN

mensüb ol- : bir şeye ait olmak

+e

cehle mensüb olmaya(26b-11) MN

meşğöl ol- : bir şeyle uğraşmak

+e

āḥiret işine meşğöl ol(17b-6) MN

'imāret kılmāğa meşğöl ola(10a-4) MN

istemege meşğöl olalum(1607) YZ

'ayşa meşğöl oldılar(2080) YZ

'işrete meşgûl oldılar(4) DK 191

meyli ol- : meyilli, eğilimli olmak
+e

benden yaña meyli ola(1947) YZ

mezād eyle- : artırma ile satmak
+den

yañağından alma mezād eylerdi(309) YZ

mezād kı- : artırma ile satmak
+i

yūsufı mezād kıldı(492) YZ

mezāda vir- : satışa sunmak
+e

ol kılını yā mezāda virür(6) YE 78

mihmān ol- : misafir olmak
+den

'ışk elinden mihmān olupdur(10) YE 245

minnet kı- : minnet etmek
+n(yükleme)

virdüğün dağı minnet kılmayalar(42b-14) MN

mīrās kal- : miras kalmak
+den

atadan anadan mīrās kalur(30a-14) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

aña atadan dededen mīrās kalmışdur(41b-4) MN

möhlet vir- : mühlet vermek
+e

ben Kızana möhlet virgil(10) DK 140

mu'aṭṭar kı- : kokuya boğmak
+n(yükleme)

hevā yüzün mu'aṭṭar kıldılar(8b-11) MN

bāzārın nāfeyile mu'aṭṭar kılmışdı(51b-1) MN

muğallaza and iç- : büyük yeminler etmek
+den

andan yigit muğallaza and içdi(35b-7) MN

muğallaža and vir- : büyük yeminler vermek

+e

baña muğallaža and vir(30b-13) MN

muğtenem ol- : ihya olmak

+de

sizüñ şöhetüñüzde muğtenem oldum(36a-6) MN

muḥīt ol- : kavramak, kapsamak

+e

aña muḥīt olmaz(25b-8) MN

muḥtac eyle- : muhtaç etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

seni nāmerde muḥtac eylesün(10-11) DK 35

muḥtac it- : muhtaç etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

ḳādir seni nāmerde muḥtac itmesün(7) DK 154

tañrı seni nāmerde muḥtac itmesün(3) DK 65

muḳābil ol- : karşı karşıya gelmek

+e

bunlara muḳābil oldı(13) DK 208

muḳāvemet ḳıl- : karşı koymak

+e

düşmene muḳāvemet ḳıla(22a-5) MN

munḳād ol- : boyun eğmek

+e

bizüm fermānumuza munḳād ol(48b-1) MN

senüñ buyruğuña munḳād olalar(30b-4) MN

murād al- : isteğini almak

+de

kimse anda murād almaz(4) YE 44

musallat ḳo- : musallat etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

nefsine bir dīvi musallat ḳomişlardur(41a-13)MN

muşavver id- : tasavvur etmek

+de

gözler âyîne muşavver idemezdi(17a-2) MN

muştula- : müjdelemek

+e

Aruza muştuladı(13) DK 223

'âşıqlara muştulañuz(1) YE 45

eksiz yükleme

mürşidlerüñ muştıladı(4)YE 89

mutî' ol- : itaat etmek

+e

senüñ buyruğuña mutî' olmağ(64b-12) MN

emrine mutî' olub(18b-12) MN

şer'a mutî' olub(14a-13) MN

bize mutî' olurise(8-9) DK 295

muvâfık ol- : uygun olmak

+e

tabî'atı şalâha muvâfık ola(38b-12) MN

mübârek ol- : uğurlu olmak

+e

aña mübârek ola(52b-10) MN

pâzişâha mübârek olmış(52b-7) MN

müessîr gel- : tesir etmek, etki yapmak

+e

bu oğlana müessîr geldi(15b-3) MN

mühlet vir- : zaman vermek

+e

baña mühlet virüñ(19a-9) MN

münâcât eyle- : yalvarmak

+e

tañrıya yūsuf münâcât eyledi(849) YZ

+de

Türda münâcât eylemek(6) YE 206

münâcât it- : yalvarmak

+e

Hakka münâcât itmege(4) YE 175

münkir ol- : inkarcı olmak

+e

'ışka münkir olan(5) YE 92

müsülmanlık id- : müslümanlık etmek

+e

pâzişahlığa yaraya müsülmanlık idüb(12a-10) MN

müşâhede kııl- : şahit olmak

+n(yükleme)

bunuñ hâlin müşâhede kıılur(10b-7) MN

müşerref kııl- : şereflendirmek

+i

biz dervîşi müşerref kıılmağa(32b-4) MN

müşerref ol- : şeref bulmak, şereflenmek

+de

şoñbetüñüzde müşerref olayduñ(36b-2) MN

senüñ şoñbetüñde müşerref olayın(30a-1) MN

müşevviş kııl- : karıştırmak

+n(yükleme)

hızmet yüzün tama'ile müşevviş kıılmayasın(65a-6) MN

müşevviş ol- : karmakarışık olmak

+den

senüñ tezvîrûñden müşevviş oldı(24a-2) MN

müştâk ol- : özlem duymak

+e

görmege müştâk oldılar(37a-1) MN

mütemekkin ol- : yerleşmek

+de

yüksek kâl'ada mütemekkin olmışsın(67b-5) MN

müvekkil kıo- : vekillik yapmak

+e

her birine müvekkil kıoyub(20b-11) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

anı üstlerine müvekkil kıodılar(59b-8) MN

naql eyle- : aktarmak, göçmek

+e

dârü's-sürûra naql eyledi(16b-11) MN

namâz kııl- : namaz kılmak

+de

bunda namâz kılmayandır(5) YE 99

nasīb eyle- : kısmet etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

mü'minleri bize nasīb eyle(7) YE 16

nasīb ol- : kısmeti olmak

+e

yılana çıyana nasīb olasin(6) YE 276

naşīḥat eyle- : nasihat etmek

+e

yūsufa naşīḥat eyledi(645) YZ

naẓar eyle- : bakmak

+e

işüñ evveline āḥirine gey naẓar eyleyesin(31a-1) MN

anuñ ḥāline naẓar eyleyüb(17a-11) MN

naẓar id- : bakmak, ilgilenmek

+e

işüñ şöñina gey naẓar itmek gerek(41b-6) MN

bir kılina 'ināyet naẓarın itmeyince(41b-2) MN

+de

bu işde gey naẓar ideyim(27a-14) MN

naẓar kııl- : bakmak

+e

ben ğarībe bir naẓar kııl(1982) YZ

bir gizlū nūra naẓar kııl(3) YE 33

bize bir kez naẓar kıılaldan(10) YE 29

anuñ yüzine naẓar kııldı(58) YZ

tahtına naẓar kııldılar(1623) YZ

+n

bir kezin naẓar kııldı(6) YE 12

naẓar ol- : nazar olmak

+den

erden naẓar olmayandır(3) YE 99

erden naẓar olmayısar(3) YE 24

nāzil ol- : inmek, konmak

+e

belā kişiye nāzil ola(13a-8) MN

naẓm eyle- : manzum olarak yazmak veya söylemek

+i

bu ḥikāyetüñi Nizāmī naẓm eylemişdür(40a-6) MN

ne id- : ne yapmak

+de

yūsufuñ ḥaqqında kim ne ider(225) YZ

ne ol- : ne olmak

+e

saña ne oldı(1428) YZ

'ışka bugün yarın n'olur (9) YE 7

+den

anlardan ne ola(499) YZ

+de

bu dünyāda hād ne ola(12) YE 3

nemle- : hedefe isabet ettirmek

+de

tartanda bir oḫile nemleridüm(4) DK 200

neyle- : ne yapmak

+i

yūsufı neyledüñüz(198) YZ

+de

dertsüzler bunda neyler(2) YE 75

bu aralarda neyler(7-8) DK 83

bu aralarda neyler(7-8) YE 83

+e

gücile bize ḥōr neyleye(1497) YZ

+le

anlaruñla neyleyesin(1160) YZ

nidā eyle- : seslenmek

+e

'Azrā'ile nidā eyledi(12) DK 161

nid- : ne yapmak

+i

beni nider(1325) YZ

'āşık bu dünyāyı n'ider(4) YE 59

balı yağı n'ider(4) YE 55

manşıbı ben niderem(1081) YZ

fānī nakşı n'iderler(4) YE 39

+e

aña ben nideyüm(276) YZ

nihān ol- : kaybolmak

+den

uş bu dünyādan nihān oldı(1105) YZ

nikāḥ id- : nikahlamak

+e

kızına nikāḥ iden(9-10) DK 62

nisār eyle- : döküp saçmak

birden fazla durum eki : +i, +e

ol nidāya cānını Mūsā nisār eyledi(17) YE 356

nişār kı- : saçma, serpmek

+e

anlaruñ üstine nişār kıldılar(1669) YZ

züleyhâ üzre nişār kılisar(379) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

gül yüzine sünbûli nişār kıldı(532) YZ

nisār ol- : saçma, serpmek

+e

'âşık cânım cânuma nisār ol(1) YE 32

güller aña nisār olsun(3) YE 13

nisbet it- : yakınlık kurmak

+e

hüblara nisbet ider(4) YE 69

niṭ- : ne yapmak

+i

yūsufumı niṭdũñüz(192) YZ

bu işi niṭmek gerek(1689) YZ

+e

yūsufa niṭdiler(104) YZ

saña niṭdũğũñi(136) YZ

bunlara niṭdüm(145) YZ

nol- : ne olmak

+e

saña nola(325) YZ

bize noldı(120) YZ

nüş it- : içmek

+i

aguyı nüş itmek gerek(1) YE 140

+n(yükleme)

anuñ 'ışkı şarābın nüş idelden(6) YE 289

obrı- : devrilmek, yıkılmak

+e

üstüme sinlem obrıla(6) YE 291

oḡı- : okumak, çağırma

+i

emmisini oḡıdı(5) DK 283

birden fazla durum eki : +i, +e

bazirganlarını yanına oḡıdı(8) DK 69

oḡuz biglerini odamuza oḡıyalum(11) DK 81

oḡla- : ok ile vurmak

+i

Ḳan Ṭuralınuñ atını oḡlamışlar(6-7) DK 195

oḡluñı oḡlayup(3-4) DK 21

+n(yükleme)

atın oḡladılar(9) DK 133

oḡşa- : okşamak, iltifat etmek

+i

oḡlanı ... oḡşarsın(10) DK 75

eksiz yükleme

biglerũñ oḡşamazsın(7) DK 239

öd dut- : ateş kaplamak
+n(yükleme)
 bir yanın od dutar(56b-7) MN

oğra- : uğramak
+e
 bir kuduz ite oğradı(32a-1) MN

oğurla- : çalmak
+i
 birin birini oğurladığını(1552) YZ
 yumrudladuğca bir sıçan anı oğurladı(49a-2) MN

oқы- : okumak
+i
 nāmeyi oқыdı(1397) YZ
 bunı oқыub(50a-14) MN
birden fazla durum eki : +i, +de
 nāmeyi ol demde yūsuf oқыdı(1580) YZ

eksiz yüklem
 ism-i a'zam oқыdı(8) DK 84
+de
 ahlāk kitābında oқыdum(26b-5) MN
+den
 'ışkıdan bir elif oқыyan(1) YE 5

oқы- : çağırma
+i
 hādimini oқы(871) YZ
 yūsufı oқыdı(726) YZ
birden fazla durum eki : +e, +i
 şah katına anları oқыsun(1012) YZ

+e
 baña zindañ oқыduñ(952) YZ

oқын- : okunmak
+leyin
 hecesinleyin oқınsa(1) DK 6

oқыт- : okutmak
+e
 tañrı adına kudbe oқыtdılar(2-3) DK 121

oқы- : okumak
+i
 bu dersi oқыmadılar(4) YE 47
 dört kitābı günde bin kez oқыnsan(4) YE 10
+e

+n(yükleme)
 dīlkü dāsītānın oқыmış(39b-4) MN
 dāsītānın oқurlardı(34a-5) MN
 'ışk sebakın oқыruz(8) YE 29

zūleyhāya du'ā oқыmış(2037) YZ
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de, +den
 her 'āşık Kur'ānı ma'sūq nakşından oқыr(1) YE 398
 semen-zārda ... anuñ 'ışkı dāsītānın oқurlardı(34a-5) MN

oķu- : ağırmak, söylemek

+i

anı oķudı(39a-1) MN

benüm ādumı oķuęıl(13b-3) MN

ķazīne-dārını ol dem oķur(519) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +e

ķāh ķatına anları oķudılar(1386) YZ

ķāhumı kendü dīlümce oķuram(5) YE 50

+n(yükleme)

dīv ādın oķudı(13b-8) MN

ķafrı ādın oķudı(228) YZ

oķut- : okutmak

+i

buları ķafla oķutdı(1228) YZ

ol- : olmak

+e

oğlancuğa birez ķefkati ola(12a-9) MN

mıķra ķehen-ķāh olur(350) YZ

ķan uralıya oldu(11-12) DK 185

baņa derd dermān oldu(4) YE 12

maņa ķabut olsun(9) DK 296

+den

hāssū'l- hāsdan ola(4) YE 4

himmetinden ālū ola(43a-12) MN

dōstdan ola(1) YE 4

'inayet Tafrından oldu(11) DK 185

ķabzasından yay iki para oldu(9-10) DK 108

oğul kimden olduğın(5) DK 5

aķadan olmaduń(1) DK 210

'ıķķ elinden tiryāk olur(7) YE 5

baņa cānumuń içinde cān olur(1030) YZ

+de

pāziķāh ķızmetinde olanlar(27a-4) MN

ķullıķda olmağa(36a-7) MN

ma'nide miķķāl olmaya(6) YE 5

pervānenūń yuvasında bal olmaya(5) YE 5

gōńūlde oluram(50) YZ

ķalk içinde olur(1129) YZ

oğuzda ķaķābesi olan(4) DK 62

yalan söz bu dünyede olina(11) DK 4

+e

men ķazana olmayasın(12) DK 224

+le

bizūmle olan(39b-2) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

bir yirde ki ķurd saņa ķonķı ola(6b-6) (27a-11)MN

olan yirde bir ķuluńı olmazmı(11) DK 54

oń- : iyileķmek, düzelmek

+i

ol 'ahdūmi ońdum(3) YE 220

ońa- : iyileķmek, düzelmek

+i

dervıķleri ońamaz(3) YE 58

eksiz yükleme

iķūmūz ońa(1473) YZ

ońal- : onulmak, iyileķmek

+de

oęlanuń ķırķ günde yarası ońaldı(7) DK 29

oñar- : onarmak**+i**

işümi sen oñar(10) DK 210

kalmış işi oñar(856) YZ

+n(yükleme)

cerâhatların oñaravuz(48a-14) MN

bağrı başın hiç oñarmaz(4) YE 198

otlan- : otlamak**+de**

bunda otlanup tırur(3) DK 99

otur- : oturmak**+e**

eyer üstine oturdı(6a-1) MN

saltanat tahtına oturdı(6a-2) MN

bir yire oturdılar(1683) YZ

ikişer hâna otursunlar(1402) YZ

ağaç dibine otururdı(12b-12) MN

+le +ilen

bularuñla ta'am oturdı(1674) YZ

kırk yigitilen şağında ... otururlar(3-4) DK 71

+de

Süleyman köşkinde taht kurup oturduñ(2) YE 18

başı ucında oturub(26a-14) MN

koyun katında oturur(132) YZ

sandaluñ üstinde oturur(475) YZ

göñülde pas oturur(3) YE 250

ya'küb içinde bahtlı oturup(1864) YZ

Kazan öñinde oturur-idi(3) DK 254

Gürcistan ağzında otursın(4) DK 37

oyan- : uyanmak**+den**

kıcırdısından Kazan oyandı(12) DK 273

oyar- : uyandırmak, uyarmak**+i**

oğlanı oyardı(4) DK 264

oyna- : oynamak**+n(yükleme)**

'ışk demin oynar iken(7) YE 243

anuñ-ile dağı oyunun oynasun(9) DK 185

birden fazla durum eki : +i, +e

sen satrancı ol hevese oynarsın(50a-8) MN

+de

anda oynar(132) YZ

cehennemde oyna(7-8) DK 114

meydanda aşuk oynarlaridi(3-4) DK 16

bu cümle cānda oynayan(7) YE 187

oynad- : oynatmak**+i**

gemileri oynadan(3) DK 45

birden fazla durum eki : +i, +de

bahālu güheri elinde oynaduriken(27b-8) MN

+de

gögüsde oynadayım(6-7) DK 129

oynat- : oynatmak**+n(yükleme)**

atın oynatdı(3-4) DK 192

bidevi atın oynatdı(1) DK 128

kara koşın oynatdı(4) DK 133

kırk yigid bidevi atın oynatdı(4) DK 34

birden fazla durum eki : +i, +de

kızını gelinini ağ göksümde oynatdum(8) DK 279

ög- : övmek

+i

Hak anı ögdi(2) YE 81

bâğı büstânı bular anca ögdi(118) YZ

Beyrek dahı bunı ögmiş(5) DK 99

meni ögüñ(11) DK 183

Kan Turalıyı ögüp(6) DK 188

+n(yükleme)

atın ögdi(8) DK 237

anuñ Kâdırlığın öger(4) YE 28

halık ma'sûkın öger(7) YE 77

oğ atmağın öger(7) DK 237

eksiz yükleme

alaca atıñ ne ögersin(1) DK 41

+de

men yir yüzende adam ögmezin(5) DK 276

birden fazla durum eki : +i, +de

babamuz yanında seni ögdügüñ(133) YZ

öğred- : öğretmek

+i

kamu oğlanlarını öğredürdi(34) YZ

nefsi nice öğredürseñ(18b-2) MN

+e

uğride fehm öğredür(42a-8) MN

saña öğredüb(54a-14) MN

öğren- : öğrenmek

+i

döstlık edebini öğren(5) YE 83

hüneri oğul öğrenür(10-11) DK 125

+n(yükleme)

ilmüñ edebin öğrenem(3) YE 209

öğret- : öğretmek

+i

Muhammedi öğretti(7b-6) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

bunı baña öğretti(47a-13) MN

evünde helâlüne ... öğretgil(4) YE 341

+e

aña ilm öğretmege(33) YZ

öğüt al- : öğüt dinlemek

+den

Dede Korkutdan öğüt aldum(11-12) DK 206

öğüt vir- : öğüt vermek

+e

kime kim öğüt virdüm(7) YE 41

oğlına öğüt virürdi(15a-9) MN

öğütle- : öğüt vermek

+i

yünüsü öğütlerler(13) YE 165

ökçele- : ökçelemek**+i**

atını ökçeledi(12) DK 44

+n(yükleme)

atın ökçeledi(3) DK 135

atın ökçeledi(7) DK 26

öl- : ölmek**+e**

baña ölmek gerek(575) YZ

bize ölmek gerek(1659) YZ

+den

bu darbdan öliserem(905) YZ

ma'şûkuñ derdinden öldüm(5) YE 75

+çe

meşhed tolduḫça ölmedi(13) YE 184

+de

yolında öldüğüm(7) DK 92

anda öle(111) YZ

'ışk içinde ölenüñ(4) YE 93

taht ileyinde ölüñ(947) YZ

yünus 'ışk içinde ölürse(10) YE 26

öldür- : öldürmek**+i**

dindârı öldüreler(24b-5) MN

nefsüm itini öldürem(2) YE 108

şâhı öldürmeklige(776) YZ

bunu öldürüb(53b-14) MN

kendüzini öldürürdi(1107) YZ

canavarı öldürdüm(11-12) DK 190

aman diyenini öldürmedi(2-3) DK 65

+n(yükleme)

ol vaktın öldürürin(13) DK 85

kardaşın öldürüb-dururdi(60a-4) MN

eksiz yükleme

baba besledüğün öldürür(140) YZ

+e

buğa öldürmüş(6) DK 18

+den

koyundan koç öldürgil(5) DK 14

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

yirine yüzün öldüreyim(6) DK 100

Begregi Kara Dervendde öldürmüşler(11)DK 93

oğlıyle ikisini bir yirden öldürüñ(4) DK 143

öldürt- : öldürtmek**+i**

bunu öldürdem(52b-14) MN

öp- : öpmek**+i**

elini öpdiler(1903) YZ

+n(yükleme)

kim elin kim yüzün öper(7) YE 152

elin öpdi(1736) YZ

yigidüñ elin öpdiler(5) DK 74

eksiz yükleme

elüm öper(6) YE 117

+de

alnında bir öpdi(1) DK 50

yüzünde tudağında öpen(12) DK 62

put öninde yir öper(422) YZ

öpüş- : öpüşmek**+le**

anuñla öpüşe(416) YZ

ört- : kapatmak, gizlemek**+i**

karayı örtti(4) YE 108
 çömleği örte(53b-12) MN
 göziyle gördüğünü etegiyile örte(9) YE 237
 anı örtersin(633) YZ
 gözümü örter gördüm(4) DK 43
 topuklarını örtmeyen(12-13) DK 61

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den

cübbesin üzerine ördiler(2) DK 298
 münâfıklar elinden ma'nî yüzünü örter(13) YE 407
 hâk ü çegini üstüne tîz tîz örteler(5) YE 350

+n(yükleme)

kapusın örtti(6) DK 242
eksiz yükleme
 suçum ört(55a-1) MN
 tama' gözüm ördiyidi(54b-13) MN
 toprağum örterler(8) YE 184

örtin- : örtünmek**+n(yükleme)**

gendü çarın örtinüb(53b-11) MN

örü tur- : kalkmak, ayağa kalkmak**+den**

depidinçe yirinden örü turdı(6-7) DK 8
 yirinden örü turdı(2) DK 20
 yirinden örü turdı(7-8) DK 135
 uyğudan örü turdı(1113) YZ

birden fazla durum eki : +den, +çe

şabadança yirinden örü turur(11-12) DK 7

öt- : ötmek**+de**

ol hâcemün bâğçesinde ... ötmege geldüm(4) YE 179
 nazarda ötmek gerek(6) YE 141
 bâğında ötmez(2) YE 198

öt- : okumak, konuşmak**+den**

ilm-i bātından öter(2) YE 373
 kitâbdan ötersin(3) YE 248
 andan ötgil(7) DK 41

ötür- : terk etmek**+i**

kendüzini ötürür(1061) YZ

'özü dile- : özür dilemek**+den**

yumuşak sözile ılandan 'özü diledi(54b-13) MN
 pâdişâhdan 'özü dileyersiz(1383) YZ
 sıçandan 'özü dileyüb(33a-1) MN
 anlardan 'özü dileyüb(63a-12) MN

pāk eyle- : tertemiz yapmak

+n(yükleme)

içerüsin pāk eyledüm(3) YE 187

parala- : parçalamak

+i

Beyrek okıle yüzügi paraladı(8) DK 109

pāre kııl- : parçalamak

+i

ellerini pāre pāre kııldılar(721) YZ

+n(yükleme)

kefen tonın pāre kıılup(8) YE 182

parla- : parlamak

+den

Bayburd Hışarından parlayup(10-11) DK 37

pas eyle- : kederli, üzüntülü olmak

+i

gönlümüzi pas eylemez(2) YE 7

pāy-māl kııl- : ayak altında kalmak, çiğnenmek

+n(yükleme)

nā-murādın pāy-māl kıalmışam(404) YZ

+de

halk içinde 'ışkı pāy-māl kıaldı(1943) YZ

peydā kııl- : ortaya çıkarmak, göstermek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

anlara bir gez yüzün peydā kıılır(438) YZ

pend id- : nasihat etmek

+e

anlara pend ider(811) YZ

perişān ol- : perişan olmak

+i

tañrı kıulları perişān olmaya(1849) YZ

+den

hasretüñüzden perişān olmışam(914) YZ

pervāz ur- : uçmak

+e

hevāya pervāz urdı(36a-14) MN

pes eyle- : pes etmek

+e

saña pes eyleye(732) YZ

peşimān kııl- : pişman etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

anı itdügi işe peşimān kıılayın(52a-13) MN

peşimân ol- : pişman olmak

+e

söze peşimân oldı(28b-17) MN

geldüklerine peşimân olub(46a-1) MN

dîv işine peşimân olub(26a-3) MN

işine peşmân olur(6) YE 58

soñına peşmân olur(1) YE 58

pırıl- : fırlamak, fırlayıp çıkmak

+e

göge pırlar(10) DK 248

pîşrev kııl- : öncü yapmak

birden fazla durum eki : +i, +e

ol tekei' ol sürüye pîşrev kılmışdı(29a-9) MN

pişür- : pişirmek

+n(yükleme)

aşın pişürsin(5) DK 220

+den

giceden bir kuzı pişürüp-dururam(12) DK 49

+e

saña bu ağaçile yimek pişürürin(12) DK 50

puş- : pusuya yatmak, pusu kurmak

+e

saña katı puşdı(13) DK 247

rağbet eyle- : rağbet etmek

+den

çevreden pāzişāhlar rağbet eyleyüb(17a-4) MN

raḥmet eyle- : korumak, esirgemek

+e

bunlara raḥmet eyle(1620) YZ

atamuñ köñline raḥmet eylese(6) DK 180

rāst görin- : doğru görünmek

+e

naẓara rāst görinür(20a-10) MN

rāzı ol- : kabul etmek, yakışır olmak

+e

kurtıldığına rāzı olası(42b-11) MN

ölmege rāzı olaydum(4a-1) MN

kimseye rāzı olmadı(334) YZ

bunuñ yarısından eksige rāzı olmaz(54b-6) MN

züleyhā anlara rāzı olmazdı(314) YZ

+den

bizden rāzı ola(187) YZ

ivdeki kıza rāzı olsun(1) DK 174

revā gel- : yakışır, uygun olmak

+e

baña revā gelmez(547) YZ

saña revā gelmez(658) YZ

revā gör- : uygun bulmak

+i

kesilmegin revā görmeye(11a-9) MN

+den

gendü pāzişāhlığından revā görmeye(64b-8) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

kişi belāyı gendüye revā göre(58b-5) MN

buḥārılığı gendüzüme nice revā görem(34b-1) MN

hizmeti dervişlere nite revā görürsin(3) YE 330

+e

benüm ḥaḳḳuma ḥayf revā göre(14b-5) MN

gitmege revā görmeyesin(67b-1) MN

revā kııl : uygun kılmak

+i

ḥāceti revā kııldı(2018) YZ

eksiz yükleme

ṭaḥrı senüñ ḥācetüñ revā kııla(2015) YZ

+n(yükleme)

anuñ ḥācetin revā kııldı(2019) YZ

ḥācetin revā kıldum(69a-9) MN

revā ol- : yakışır, uygun olmak

+e

üç kişiye rāz açmak revā olmaya(53a-3) MN

yimin kesmege revā olmaya(38b-7) MN

revān ol- : akıp gitmek

+e

yā'kūba ol ḳavmıla revān oldı(1835) YZ

+de

deñiz yüzinde revān oldı(8b-5) MN

rızā vir- : razı olmak

+e

vaşıyyete rızā virdi(52a-4) MN

rivāyet eyle- : söylenti olarak anlatmak

+n(yükleme)

ḳışaş hükmin rivāyet eyle(2093) YZ

+de

bunda rivāyet eyledi(181) YZ

rüşen eyle- : aydınlık hale getirmek

+n(yükleme)

ḥātırların rüşen eyledi(39a-11) MN

rūzī eyle- : nasip etmek

birden fazla durum eki : +i, +e

bize kanā'at bıçağını rūzī eyle(7) YE 376

rūzī kııl- : kısmet, nasip etmek

birden fazla durum eki : +e, +de

işüñ evvelinde tengri bize bunun gibi nāzūķ ve muvāfıķ yār rūzī kııldı(36a-10) MN

saķāvet eyle- : cömert olmak

+de

kendü lutfuñda saķāvet eyledüñ(1477) YZ

şābit kııl- : sabit olarak tutmak

birden fazla durum eki : +i, +de

gendü ādumı şefiler da'iresinde şābit kııldum(27a-11) MN

sabret- : sabretmek

+e

derdine sabretmeyen(3) YE 96

şabr eyle- : sabırlı olmak

+i

göñlini şabr eyledi(2071) YZ

+leyin

Eyyüblayın şabr eyle(9) YE 255

+e

anuñıla derdüme şabr eylerem(1567) YZ

ķahre şabr eyleyelüm(9) YE 71

ni'mete şabr eyleyenler(1645) YZ

şabr id- : sabretmek

+e

anlaruñ firākına şabr idevüz(62b-7) MN

mihnete şabr itdi(1646) YZ

şabr kııl- : sabretmek

+e

babañ ölmeklige şabr kııldı(1590) YZ

anuñ zaķmetine şabr kıılmaķ(17a-11) MN

şaç- : saçmak, dağıtmak

+e

gülden yaña saçar(320) YZ

gül yüzine āb-ı hayvān saçdı(139) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e

muķabbet toķmın ol gülzāre saçdı(63b-13) MN

ol dem gül şuyın gül yüze saçdılar(388) YZ

+de

söz vaktında incü saçar(43a-1) MN

ķānum dōrt yaña saķdum(10) YE 191

Muhammed'ũñ adını 'āleme rahmet saķmıř(1) YE 145

řaķıl- : saķılmak, daķılmak

+de

başında ayaķında řaķıldı(39b-5) MN

řādır ol- : ķıkmak, vuku bulmak

+den

andan bir gũnāh řādır oldıyısı(27a-10) MN

senden řādır olsa(65a-2) MN

řaķ- : saķmak

+de

işiginde ... inek řaķar(8-9) DK 181

řaķald- : iyileştirmek

+i

elũmi řaķaldı gōr(2) DK 85

řaķla- : uķramak, birlikte olmak

+e

ũstũmũze řaķladı(295) YZ

řaķla- : saķlamak

+i

ķadrũni saķlar(1) YE 55

řaķın- : sakınmak, ķekinmek

+den

ķasedden řaķın(39) YZ

anuñ dōnesinden řaķın(18b-4) MN

yirden řaķına(50a-10) MN

birkaķ kişiden řaķınmak gerekdũr(27a-3) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

kendũni sen pāziřāhlıķdan řaķın(1819) YZ

gōñũlden ōziņi řaķın(49) YZ

+i

'iřķ haberũni řaķıngıl(6) YE 254

+de

sōz ve yiyesi vaķtında řaķınalar(11b-10) MN

sākin ol- : yerleşmek

+de

anda sākin olub(40b-10) MN

şakla- : saklamak, gizlemek**+i**

aduñı şakla(684) YZ

mülki şaklamağı(42b-12) MN

yad oğulu şaklamağıle(5) DK 3

bu işi şaklayam(19a-9) MN

eksiz yükleme

'işkuñ şakladum(2004) YZ

tonum şaklar-idüm(9) DK 129

bidevi atum şaklar-idüm(4) DK 129

+n(yükleme)

anuñ hürmetin şaklamaya(31b-10) MN

gendüzin şaklamaya(33b-11) MN

imdi dînin şaklayam(1774) YZ

+de

selâmet şişesinde şaklanub dururken(42b-8) MN

+den

âfetlerden şaklar(20b-10) MN

sözden ve sögmegden şaklayasın(31b-14) MN

kazâdan şaklayub(68b-12) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de, +den

anı cân içinde baña şakla(3) YE 206

'işkuñı gönülde bile şakladuñ(1997) YZ

bunca yıldan yûsuf anı şaklamış(1700) YZ

olduğın oğlandan şaklarlaridi(3-4) DK 204

seni hatardan şaklasun(1) YE 263

şerrinden Allah sizi şaklasun(3) DK 4

hâcet vaktında seni şaklayub(11a-10) MN

şaklan- : saklanmak**birden fazla durum eki : +de, +den**

ismet perdesinde yavuz yilden şaklanmış(60a-3) MN

şalavat getür- : salavat getirmek**+e**

Muhammede şalavat getürdi(12) DK 147

Muhammede şalavat getürdiler(3-4) DK 63

şal- : salmak**+i**

yaşduğın berü şal(918) YZ

meydanı şalup(7) DK 252

+de

böyüyende şalur(5) DK 3

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +de, +den

bunları uçmağıña şal(2) YE 186

'ömrin zulmete şalan(7) YE 25

yûsuf ardına özin kim şalaydı(454) YZ

kaba ökçem altına şalayidüm(8) DK 53

özin şarp yirlere şaldı(5) DK 148

+e

iklimlere ecel şalam(4) YE 78

kırk yigidine dülbend şaldı(3) DK 34

ol yazıya şaldılar(50b-7) MN

altun akça güçine şalubanı(5-6) DK 165

Kızan Big atdan yire şaldı(7) DK 120
 bizi bunda mülke şaldı(8) YE 169
 kamçısın yire şaldı(2002) YZ
 özini Tana Sazına şaldı(6-7) DK 119
 ayağıñ toprağına meni şaldılar(10) DK 219
 yigitleri yanuñ şalmaduñ(3) DK 208
 nām u nengi bir yaña şalmışam(1033) YZ
 za'ifini va'deye şalmışdı(3) YE 392

şalı vir- : salıvermek

+i

oğuzı şalı virmedi(4) DK 219
 Kızılık Kocayı şalı virmişler(6) DK 211

şalın- : bırakılmak, konulmak

+e

humralar ortalığa şalınmış-idi(13) DK 122

+de

çevresinde bıcaqlar şalınur(29a-13) MN

şalındur- : salındırmak, ipe aşağıya indirmek

+den

boğazdan şalındurdı(5) DK 226

birden fazla durum eki : +i, +e

hışardan aşağı seni urgan-ile şalınduraçaq olurisem(7) DK 98
 Beyregi hışardan aşağı şalındurdı(12-13) DK 98

şan- : sanmak, zannetmek

+i

arabayı bişigüm şandum(3) DK 274
 anı şanma(12) YE 71
 imsāk-i buhli ketudalık şanmañ(7b-5) MN
 telefkarlığı cōmerdlık şanmañ(7b-4) MN
 gündüzi gice şanur(4) YE 299

birden fazla durum eki : +i, +e

nefsüñ begenmegeni ayruklara şanmağıl(2) (3) 293 YE

+e

size yavuz şanan(1666) YZ
 ayruğa şandukları(51a-4) MN
 deveye şandugın(61b-8) MN
 birbime yavuz şanur(6) YE 60

+de

görk içinde şanaduñ(42a-5) MN

şanç- : sasaplamak, takmak

+den

göksinden er şançayım(1) DK 246

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den

karşusından ol eri şançasım(4) DK 207

+e

oğuma şançılایım(11) DK 260
 oğuma şançılایın(3) DK 190

Uruz giñ yağadan süñüsin şaңçdı(2) DK 132

iki talusından çengele şaңçuñ(13) DK 52

şap- : şapmak

+den

toğan ileyinden şapar(3) YE 27

şar- : sarmak

eksiz yükleme

kefenümüz şaranlara(4) YE 231

elüm ayağum şardılar(4) YE 152

+e

komaga kefen şaralar(14) YE 152

arabaya möhkem urgan-ile şardılar(11) DK 273

birbirine şarmışdılar(7) DK 79

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +den

bu oğlanı etegine şardı(11-12) DK 206

kaftanı altından ayağın berk şardı(2) DK 241

keten bizini biline şardı(11-12) DK 179

şarar- : sararmak

+den

kızıñ derdinden beñzi şarardı(9-10) DK 215

şarart- : sarartmak

+i

beñzini şarartıl(2) DK 157

şarf eyle- : harcamak

+e

âhiret 'imâretine şarf eyleye(10a-4) MN

şarf it- : harcamak

+i

ol mâlı şarf itmek(32a-14) MN

şarıl- : sarılmak

+e

sünüğe şarılmış(6) YE 74

şarmaş- : sarılmak, kucaklaşmak

+de

topuğında şarmaşanda(9) DK 12

agaç üzerinde şarmaşub-durur(56b-1) MN

+e

bir birine şarmaşdılar(7) DK 79

şat- : satmak**+i**

ol kulını şatar(6) YE 78

ben fakîri şatar(466) YZ

anı şatdum(3b-6) MN

oğlancuğuñı şatdura(47) YZ

+n(yükleme)

özin şataruz(242) YZ

çift âletin şatdı(21a-5) MN

eksiz yükleme

eyü âdum şatmış olam(28b-7) MN

+e

halka şatar idi(1130) YZ

varana buğday şatardı(1181) YZ

baylara şatdı(3b-13) MN

elden ele şatdılar(277) YZ

mısr akçasına şatdılar(467) YZ

taşradan gelene şatma(1133) YZ

+de

bâzârda şatardı(35a-14) MN

içinde şatarlar(763) YZ

'âşıklar ortasında sofilik satmayalar(1) YE 57

birden fazla durum eki : +i, +eksiz yükleme, +e, +de

melâmet şeyhliği 'âşıklığa şat(7) YE 146

oğlını ol demde şatdılar(1714) YZ

kamu assum ziyâna şatmışam(3) 258 (4) 258 (3) 267 YE

şataş- : bir şeyle karşılaşmak , bir şeyle uğraşmak**+e**

her kim 'ışka şataşdı(3) YE 68

bir 'aceb derde şataşdum(12) YE 184

ölmez dirlige şataşdum(6) YE 354

şatdur- : sattırmak**birden fazla durum eki : +i, +e, +den**

azacuk nesneye seni şatduram(254) (243) YZ

ne sebebeden mâlike şatdurdı(263) YZ

şatun al- : satın almak**+i**

yûsufı şatun alur(516) YZ

şav- : savmak**+i**

kazayı Tañrı şavsun(10) DK 5

birden fazla durum eki : +i, +den

ol nişanı gözden şavar(10) YE 412

şavâb gör- : sevap kazanmak**+de**

bu bâbda şavâb görürsin(23b-3) MN

şavaş- : savaşmak

+e

Uruzuñ üzerine çok şavaşıdılar(12) DK 133

+le

bizümle şavaşıdı(16a-9) MN

şavaşdur- : savaştırmak, dövüştürmek

birden fazla durum eki : +i, +n

bir yazın bir güzin buğayile buğrayı şavaşdururlardı(11) DK 15

şavaşup gel- : savaş yapıp gelmek

+de

anda şavaşup geldüm(5) YE 181

şavul- : çekilmek, yana kaçmak

+den

yolından şavuldı(3) DK 17

öñinden şavulub(45a-2) MN

+de

öñinde şavuldı(11) DK 182

şavur- : dağıtmak, etrafa yaymak

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e

külüm göge şavuralar(5) YE 381

şavurt- : dağıtmak, etrafa yaymak

+n(yükleme)

külin şavurtduñ(10) YE 353

şay- : saymak, addetmek

+e

ona şaydum(3) DK 277

birden fazla durum eki : +n(yükleme), eksiz yükleme, +e

varlıguñ yoğa şaygıl(14) YE 135

ähiret kórkusın bir çöpe şaymaz(6) YE 13

şaydur- : saydırmak

birden fazla durum eki : +i, +e

tokuzını bir yirine şaydurayım(8) DK 147

şayı- : bir şey yerine kabul edilmek

+e

soya şayılmamak(7) YE 34

şayru düş- : hastalanmak

+de

obada bir yahşı hub yigit şayru düşmiş idi(9-10) DK 155

sebeb ol- : sebep olmak**+e**

artmağa sebeb ola(28b-2) MN

ulalmağa sebeb ola(31b-9) MN

kem neden nüzūline sebeb oldı(66) YZ

helâkine sebeb olur(53a-5) MN

secde kııl- : secde etmek**+e**

baña secde kııldı(1906) YZ

yūsufa secde kııldı(99) YZ

dōstına secde kııldı(3) YE 134

aña secde kıılun(434) YZ

secdeye var- : secde etmek**+e**

cân dōst mihrābına secdeye vardı(2) YE 20

seç- : seçmek**+i**

nefs duzağını seçe gör(5) YE 37

birden fazla durum eki : +i, +den

andan beni seçemedüm(3) YE 370

hāli kâlden seçemedün(4) YE 130

+den

eyü yavuzdan seçeler(3) YE 138

seçdür- : seçmek**+den**

atların tavalasından o zalım seçdürdi(1) DK 223

seçer ol- : seçer duruma gelmek**birden fazla durum eki : +i, +den**

hayrı şerden seçer oldum(3) YE 208

sefer it- : sefer, yolculuk etmek**+e**

āhrete sefer idem(2) YE 197

Mīrāca sefer idicek(10) YE 187

segirdiş- : koşuşmak**+de**

kuru yirde segirdişün(50b-12) MN

segirt- : koşmak, koşturmak**+e**

koyunun önüne segirtti(6) DK 215

+de

ağ meydanda segirdeyin(5) DK 129

segirtür- : koşturmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de

'ışk meydânında nefis atın segirtürem(12) YE 201

sehel dut- : hafife almak

+n(yükleme)

suçlunuñ günâhın sehel dutub(28b-3) MN

selam vir- : selam vermek

+e

teküre selam virdi(1) DK 179

ol ere selam virdüm(5-6) DK 207

biz kâfire selam virgil(11) DK 40

birden fazla durum eki : +e, +den

ağız dilden Bayındıra selam virgil(1) DK 245

+den

ağız dilden görklü selam virdi(2) DK 83

selâmet ol- : emin olmak, kurtulmak

+den

fitneden selâmet olduk(8) YE 20

semirt- : tavlatmak, şişmanlatmak

+i

sohbet cânı semirdür(4) YE 34

hiç nefisini semirtmeye(4) YE 298

serhoş eyle- : sarhoş etmek

+i

cânımı serhoş eyledi(1) YE 10

sermür- : uykudan sıçrayıp kalkmak

+den

vâkı'asından sermürdi(11) DK 39

sev- : sevmek

+i

bu kıızı sevdi(34a-6) MN

seni sevdüğüm için(5) YE 3

meni seven(3) DK 133

seni sevenlerün(6) YE 50

pehlevânı severem(1541) YZ

könlün kimi sever-ise(6) DK 261

her kim döstü severise(4) YE 17

ol eri sevmek gerek(1542) YZ

+n(yükleme)

dünya 'izzetin seve(5) YE 2

ķavmın seve(32a-4) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

yünus döstını cânından sever(6) YE 363

ķamudan yūsufı pek sever idi(33) YZ

sevil- : sevilme

+de

halk arasında sevilme(32a-4) MN

sevin- : sevinmek**+e**

ķılıç alışuma baķsun sevinşun(6) DK 22
 yūsufa sevinūr(1071) YZ
 cānına sevindi(415) YZ

+de

vaşl 'idinde sevinüp(1872) YZ

sevindür- : sevindirmek**+i**

ozan meni sevindürdün(10-11) DK 106
 Allah sizi sevindürsün(9-10) DK 105

seyreyle- : seyretmek**+i**

gökleri seyreyledi(8) YE 134

seyr id- : seyretmek**+de**

su üstinde seyr iderdi(27b-7) MN

+i

dünyāyı seyr itdüm(5) YE 204

seyrān ol- : bakıp seyretmek**+e**

'Arşa seyrān oldı(6) YE 118

sez- : sezmek, kavramak**+i**

yūnus yolu yavlak sezer(7) YE 83

řı- : kırmak**+i**

nāmusını şımayasın(3) DK 54

+n(yükleme)

birin şıdum(20b-5) MN
 oĝlan anasınun sözün şımadı(2) DK 31
 Uruz babasınun sözün şımadı(11) DK 131

eksiz yükleme

bütün nefsun řımasań(6) YE 280

+de

baş ucında yay şımışlar(4) YE 82

şıçra- : sıçramak**+e**

ayĝıra şıçradı(5) DK 84
 bağubānun yüzine şıçradı(22a-12) MN
 dīvār üstine şıçradı(39b-8) MN
 kimesneye şıçramaya(10) YE 354
 atına şıçrayup(2) DK 263

+den

bunun öñinden şıçrayayım(9) DK 182
 arasından şıçrayup(6) DK 228

sığ- : sığmak**+e**

ağla şıgar(43b-5) MN

ne mürüvvete şıgar(64a-8) MN

derisine şıgmaz oldu(52b-13) MN

vaşfa şıgmaz(246) YZ

'ilme kitāba şıgmaz(2) YE 110

benüm yoldaşlığum edebe şıgmaz(2)YE 203

avucına şıgmayan(5) DK 221

+de

lisān içinde şıgmaz(6) YE 339

birden fazla durum eki : +e, +den

neşātdan derisine şıgmaz oldu(52b-13) MN

şığa- : sıvazlamak, sıvamak**+i**

ağ bileklerini şıgadı(5) DK 179

yaramı şıgadı(12) DK 28

+n(yükleme)

eliyle yarasın şıgadı(12) DK 26

her birinün başların şıgadı(8-9) DK 227

sığın- : sığınmak**+e**

senün hımāyetüne sığınalar(30b-6) MN

saña şıgındum(144) YZ

pāzişāh sāyesine sığınu geldük(65b-5) MN

baña şıgınmaduñ(253) YZ

ağaca sığınmagın(6) YE 379

tañrıya şıgındı(7) DK 84

birligüne şıgındum(9) DK 210

Sübhāna şıgınsan(5) YE 161

birden fazla durum eki : +e, +den

ikinün şerrinden tengriye sığınam(56b-2) MN

şıķ- : sıkmak**+n(yükleme)**

emçeğin şıķdı(1) DK 29

suyın sıkub(13a-2) MN

birden fazla durum eki : +i, +e

anı şışeye şıķdum(822) YZ

şın- : kırılmak, yenilmek, bozulmak**eksiz yükleme**

şag uylugum şındı(4) DK 244

+de

meydan yüzinde ... şındı(1-2) DK 222

şına- : denemek, yoklamak**+i**

men seni şınar-idüm(12) DK 199

eksiz yükleme

döstlarum şınadum(15b-7) MN

döstluğuñ düşmenligüñ şınayu geldüm(1) DK 294

+n(yükleme)

bāzırgān dōstın şınadı(14b-12) MN

rūzıgar aḥvālin şınayub(42b-5) MN

birden fazla durum eki : +i, +de

alış gününde anları şınamaduñ(43a-6) MN

şinan- : denenmek, yoklanmak

+de

işlerde şinanmış(11a-12) MN

eyüde yavuzda şinanmışlardır(8a-8) MN

şındur- : kırmak, yenmek, lekelemek(namus)

+i

Ḳazanuñ nâmusını şındurayın-mı(5) DK 53

oğuzı şındurmuş-idüm(3) DK 231

oğuzı şındursun(11) DK 275

şîy- : kırmak

+n(yükleme)

birin şîy(20b-4) MN

şıyır- : sıyırmak

+n(yükleme)

kapakların şıyırdı(10) DK 250

ḳara ḳılıcın şıyırdı(4) DK 159

ḳılıcın şıyırdı(8) DK 90

yuların şıyırıp(13) DK 185

+i

ḳaftanı şıyırdı(4-5) DK 107

şız- : akmak, erimek

+e

taş yüzine ol şızar(2) YE 299

+den

bir lüleden şızaram(6) YE 171

şızlat- : sızlatmak, ağlatmak

+i

ağça yüzlü anamı şızlatduñ(6) DK 223

anamı şızlatmağıl(11-12) DK 143

sil- : silmek, sürmek

+i

yaramı sildüm(4) YE 165

+n(yükleme)

ḳanın siler(8) DK 195

yiñümüle alnum ḳanın ben sileyin(3-4) DK 49

gözüñ hicabın silicek(10) YE 61

+e

senüñ uğruña ben sileyim(4) DK 49

birden fazla durum eki : +i, +e, +den

göñülden pāsı silerler(3) YE 314

destmalı gözine silicek(12) DK 118

silke- : silkelemek

+e

ken'ân yolına silkesin(1708) YZ

siñ- : sinmek**+e**

dimāğına siñer(39a-3) MN

yirine siñmez(30a-4) MN

cân-ı dimāğına siñmişdi(12b-3) MN

birden fazla durum eki : +de, +den

mürüvvet-i dünyeden kânâ'at bucāğında siñdük(65b-2) MN

+de

kuyu bucağında siñmiş durur(13a-12) MN

ırmağ kenārında siñüb(14a-7) MN

siñirle- : hareketsiz bırakmak, vurup yıkmak**+i**

geyigi siñirledi(9) DK 76

+de

öñinde siñirleridi(4) DK 22

şoğ- : sokmak**+i**

meni şoğsun(2) DK 168

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

kūnbede elin şoğdı(11) DK 229

kılıcın kınına şoğdı(10) DK 230

+e

biline şoğdı(5) DK 225

edüginüñ künçına şoğdı(6) DK 226

biline soğmış(29a-13) MN

şor- : sormak**+i**

hālini şora(1916) YZ

bu dilkiyi şora geldi(14a-4) MN

kara tağı şorar olsam(13) DK 102

hālasınuñ göñlini şordı(1900) YZ

yoldaşlarını şorup(6) DK 241

yūsufı şordı(872) YZ

birbirinüñ hātırını şordılar(1439) YZ

eksiz yükleme

bizüm hālümüz şora(38a-10) MN

niteligüm şoran(1) YE 19

ahvalüm şorsun(1011) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e,**+den**

yūsuf ahvālını andan şordılar(1001) YZ

hālın kimsene şorma(4) YE 22

üstada anı şormışam(513) YZ

meni saña şorsa(1) 144 (5) 287 DK

za'if keklikden hikmet sözlerin şorub(67b-10) MN dilüñçe su'āl şora(7) YE 276

+n(yükleme)

kânın şoran(2) DK 184

babasınuñ ahvālın şordı(1691) YZ

hālın dirliğin şordı(17b-9) MN

+e

aña şordı(317) YZ

bunlara şordı(1251) YZ

ulu vezīre şordı(19a-11) MN

yūsuf anlara yüz nāzıla şordı(427) YZ

baña su'āl şorduğda(5) YE 15

şāha şoruñ(1325) YZ

+den

senden haber şorana(3) YE 84

senden mi şorar-idüm(8) DK 140

babasından dāsītān şordı(1443) YZ

yol zahmetinden şordı(36b-10) MN

bir kişiden haber şorgıl(1) YE 27

+çe

sovid- : soğutmak**eksiz yükleme**

göksüm sovidam(49a-11) MN

şoy- : soymak**+i**

yalıncağı şoyamaz(5) YE 105

hōca'i şoydılar(23a-9) MN

+de

yolda şoydılar(23a-10) MN

şoyın- : soyunmak**+de**

anların katında şoyındı(11b-14) MN

şoyla- : söylemek**+i**

gücüm yitdiğince soylarını şoylayayın(7) YE 283

+n(yükleme)

eren soyn şoylayup(10) YE 181

birden fazla durum eki :+n(yükleme),+e,+de

düşün yoldaşlarına şoyladı(7-8) DK 206

dünde şayısına şoylamış(1-2) 208 (6) 33 DK

+e

ağaca şoylamış(6) DK 55

kâfire şoylamış(8) DK 57

hatunına şoylar(7) DK 12

+de

burada şoylamış(13) DK 183

burada şoylar(7-8) DK 102

sög- : sövmek**+n(yükleme)**

ağzın sögdi(6) DK 19

+e

baña kim söge(4) YE 269

aña söger(519) YZ

ağzuma sögüp dururidüñ(2) DK 100

sök- : sökmek, söküp yol açmak**+n(yükleme)**

ağıluñ ardın söken(2) DK 46

bendin söker(41a-3) MN

söyindür- : söndürmek**+i**

ocağını söyindürüñ(5) DK 143

söyken- : yaslanmak**+e**

saltanat ıhtına sa'adet tekyesine söykendi(9b-9) MN

+de

Uruz karşusunda yay söykenüp turur-idi(7) DK 123

söyle- : söylemek**+i**

sergüzeştüñ ahvâlini söyledi(2031) YZ
 yalanları söyledüñ(134) YZ
 seni söylemege kıomaya(63b-8) MN
+n(yükleme)
 Begilüñ hünereñ söyledi(8-9) DK 237
 her kişi sözün söyledükde(11) DK 197
 yüz biñde birin söyledüm(2096) YZ

+de

ara yirde söyledi(71) YZ
 cem' içinde söyledi(1022) YZ
 söz arasında söyler(53a-4) MN
 bunda yalan söyleyen(3) YE 29
 sensin dilümde söyleyen(2) YE 14

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den(din)

tefsirde kelâmı söyledi(65) YZ

konuğına yumurta kışşasın söyledi(49a-6) MN

aña Hâk sözün söyleme(6) YE 11

levh ü kalemde öndin dilde söylenen(9) YE 185

sözün cümle sana söyler(5) YE 8

babasına düşini tañla söyler(100) YZ

dilüm senden seni söyler(4) YE 7

sözi hâziretüñde söylerem(1024) YZ

sözümü size söyleyeyüm(1429) YZ

+e

kıardaşlarına söyledi(1904) YZ
 derdile yūsufa söyledi(1980) YZ
 birbirine söylediler(10-11) DK 18
 saña söylemege(31b-8) MN
 baña Süleymân söyler(9) YE 12
 kime derd söyleyem(769) YZ

+den

yiñi vâkı'alardan söylediler(12b-14) MN
 bu dilüm Hâkdan söyler(3) YE 12
 ğayıbdan dürlü haber söyleridi(3) DK 2

söylen- : söylenmek**+de**

anuç hâzretinde söylendi(40b-7) MN

revâyc olduğı hâlde söylene(27b-3) MN

söleş- : söyleşmek, konuşmak**+de**

batn-ı hüt içinde yünusıla söyleşem(6) YE 201

+le

birbirleriyle iç ara söyleşdiler(1503) YZ

birbirinle söyleşürler(1288) YZ

+den

duvağum altından söyleşmedüm(6) DK 198

söylet- : konuşturmak**+i**

oğlanı söyletdi(677) YZ

söyündür- : söndürmek**+i**

cānumda yanan odı kimse söyündüremez(8) YE 371

su'âl eyle- : soru sormak

birden fazla durum eki : +e, +den

nesnelerüñ **hakikatinden** aña su'âl eyleyem(20a-7) MN

şun- : sunmak, uzatmak, vermek

+i

ķamçı ucını şundı(2000) YZ

yūsufı şundılar(137) YZ

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme)

+e, +de

şāha la'l içinde şundı(1075) YZ

bezm-i ezelde pādīşāh elüme ... şundı(5) YE 59

pādīşāha anı şundum(823) YZ

ķoçuñ başını Depegözün eline şundı(3-4)DK 228

pādīşāha anı şundum(823) YZ

elin dikene şunma(2) 51 (2) 226 YE

+e

baña ağı şunan(2) YE 13

aña şundı(807) YZ

ibn-i yāmine şundı(1440) YZ

Depegözün eline şundı(3-4) DK 228

aşlanuñ pençesine şunı virdi(1) DK 185

şuşan- : susamak

+e

ķānuña şuşanma(7-8) DK 297

suvar- : sulamak

+i

ināyet suyla her dem niçün anı suvarmazsın(3) YE 235

süpür- : süpürmek

+n(yükleme)

dōstuñ yolın süpürmege(3) YE 146

sür- : sürmek, sürtmek

+i

boyunçuğın sürer digil(4) DK 144

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

+de, +den

yüzün yire sürdi(12) DK 147

yüzlerini ķamu yire sürdiler(1778) YZ

ķaranuyı gōñül hücrsinden sürer(3) YE 77

yüzün anda yire sürer(10) 49 (9) 122 YE

yüzüñi gül yüzine süresin(1875) YZ

sen yüzüne ayağın süresin(1876) YZ

+e

oğlanuñ üzerine sürdi(7) DK 250

yūsufuñ gömlegine yüz sürdiler(1739) YZ

yüzine sürer(208) YZ

gözüme süreyin(10) DK 118

yüzine sürmege(35b-9) MN

sür- : hücum etmek, yürümek

+i

buğa dahı oğlanı sürdi(6-7) DK 16

diveyi sürüb(47a-10) MN

+n(yükleme)

atın sürdi(880) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

bu 'ışıkı ben bu mülke sürüp(1) YE 178

sür- : uzaklaştırmak, sürgün etmek

+e

sekizinci meclise sürem(1883) YZ

gendü harcına sürer(49a-2) MN

+birden fazla durum eki : +i, +de, +den

oğuzı yirinden sürdi(4) DK 222

şah ileyinde buları sürdiler(1545) YZ

gönlinden teşvîşi süre(3) YE 111

münkir âdemi bu meydândan sürmişler(5) 68 (3) 77 (1) 239 YE

+den

dergahdan sürdüñ(4) DK 210

şehirden sürüñ(3) DK 183

sür- : sunmak

+n(yüklem)

sağrağın sürmeyesin(3) DK 54

+de

şah u sultân sohbetinde sürilür(7) YE 67

süri- : sürümek

+i

işlü 'avratı süriyü(37b-1) MN

eksiz yüklem

yüzüm süriyü(6a-7) MN

sürül- : uzaklaştırılmak

+den

uçmakdan sürülüb(4) YE 185

bir söz sebebinden sürüldi(11) YE 367

dergāhuñdan sürülmeyem(5) YE 7

sürin- : sürünmek

+e

ol direge sürindi(38b-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +de

tenüm içinde cānum andan yaña sürindi(1) YE 383

sürme eyle- : sürme olarak kullanmak

+e

oş bu hitab gözüne sürme eyle(48a-11) MN

süs- : süsmek, delmek, boynuzlamak

birden fazla durum eki : +i, +n(yüklem), +de, +den

ol kâfirî karşıusından süsem didi(2-3) DK 209

ağayıl da ağça koyun kızuıçağın süser-mi olur(1) DK 197

süsiş- : karşılıklı batırmak, mızraklaşmak

+de

meydanda buğa kibi süsişdiler(1) DK 251

süz- : yaşarmak

+i

ölüm gözlerini süzer(5) YE 198

süzer ol- : süzmek, süzmeye başlamak

+i

deñizleri süzer oldum(2) YE 222

şād eyle- : mutlu etmek

+i

bunları şād eyledi(2081) YZ

mısrı şād eyledi(1822) YZ

göñlümi şād eyleyen(1754) YZ

şād ol- : sevinçli olmak

+den

ol ikisi birbirinden şād oldu(1436) YZ

bu haberden şād olur(1688) YZ

+de

uşda şād oldum(1774) YZ

şādmān ol- : sevinçli, mutlu olmak

+den

bu haberden şādmān oldu(1810) YZ

şakı- : güzel ve nāmeli ötmek

+e

üstümüze şakıyan(2) YE 58

şakıd- : güzel ve nāmeli öttürmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

ķanadıyile şaksağana kendüzin şakıdurmi(13) DK 186

şaş- : şaşırmak, yanlış yola gitmek

+den

'aklum başumdan şaşuban(1) YE 244

şāşa gel- : şaşırp kalmak

+den

'aklından ol şāşa gelür(6) YE 73

kendözinden şāşa gelür(4) YE 73

şefā'at eyle- : umut edilenin gerçekleşmesi için yardımda bulunmak

+e

bize şefā'at eyledüñ(1477) YZ

ķocacuğa sen şefā'at eylegil(1361) YZ

şefâ'at kıl- : umut edilenin gerçekleşmesi için yardım etmek

+e

yohsula şefâ'at kıl(1620) YZ

'âşıkâ şefâ'at kılaydı(743) YZ

yūsufa bunlar şefâ'at kılmadı(146) YZ

şehid eyle- : şehit etmek

+i

kimini şehid eyledi(3) DK 222

şehid it- : şehit etmek

+n(yükleme)

kırk yigidin şehid itdiler(2) DK 134

birden fazla durum eki : +i, +e

Ḳazanuñ üzerine yigirmi biş bigini şehid itdiler(9) DK 273

şehid ol- : şehit olmak

+e

ivi üzerine şehid oldı(13) DK 38

+de

pehlivan elinde şehid oldı(12) DK 218

Kerbela yazısında yezidler elinde şehid oldı(3-4) DK 6

+den

oğuzdan şehid oldı(6) DK 153

şerḥ eyle- : açıklamak

+i

ḥālını aḥvālını şerḥ ideyin(977) YZ

aḥvālını şerḥ eyledük(1316) YZ

vaşf-ı ḥālını şerḥ eyleye(237) YZ

bir sözi şerḥ eyleyemez(3) YE 49

+e

aña şerḥ eyleyem(769) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

derdini kime şerḥ eylesün(401) YZ

+n(yükleme)

yidügin şerḥ eyledi(49a-13) MN

eksiz yükleme

ḥālüm ki ben şerḥ eyledüm(1035) YZ

ḳuvvetüm şerḥ eyledüm(2096) YZ

şerḥ it- : açıklamak

+i

dört kitābı şerḥ ider(5) YE 38

bākī tertiblerümü şerḥ ideyüm(6) YE 19

dil anı şerḥ itse gerek(5) YE 139

birden fazla durum eki : +i, +e

uş bu ḥālī aña şerḥ itmek gerek(1547) YZ

şerḥ ü beyân kıl- : açıklamak, ortaya çıkarmak

+e

aña şerḥ ü beyân kılduk(1309) YZ

size şerḥ ü beyân kıluram(1726) YZ

şes- : çözmek, ayrılmak

+den

çün cenâzeden şesdiler(11) YE 184

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de

saticılar bâzârında Hoten göbegin şesmişdi(63b-11) MN

şikâyet eyle- : şikayetçi olmak

+den

hikâyetden şikâyet eyledi(664) YZ

kendüzinden şikâyet eyledi(560) YZ

şikâyet it- : şikayet etmek

+e

Aruza şikâyet idüp(9) DK 217

kimseye şikâyet itmeye(34a-12) MN

şişür- : şişirmek

+i

yaramazufı şişürgil(3) YE 102

şorla- : şarıldamak, fışkırmak

+den

burnından kânı ... şorladı(3) DK 252

şorlad- : şarıldatmak, fışkırtmak

+den

burnuñdan kân şorladayidüm(9) DK 53

şorşa- : şoruldamak, çağlamak

+de

kulağumda şorşayan(2) DK 269

şükr eyle- : şükretmek

+e

baña şükr eyle(29a-2) MN

Hâlikâ şükr eylegil(5) YE 33

teñriye şükr eylemek gerekür(29b-3) MN

kuvvetine şükr eyleyüb(63b -7) MN

Allahına şükürler eyledi(5) DK 119

Allaha şükr eyledi(1) DK 99

birden fazla durum eki : +e, +de

ol demde Hakkâ şükür eyledi(6) YE 355

şükr(şükür) kıl- : şükretmek

+e

Allahuma şükür kılam(7) YE 4

döstına şükr kıldı(1146) YZ

tañnyya şükr kıldı(2027) YZ

birliğüme şükür kılmaz(12) DK 156

tañrıya şükürler kıldılar(6) DK 212

şürü' kııl- : başlamak

+e

taşancıl bābına şürü' kılduķ(61b-9) MN

onıncı bāba şürü' kılduķ(68a-12) MN

Zırek ve Zirüy bābına şürü' kılduķ(29a-7) MN

tā'at kııl- : ibadet etmek, itaat etmek

+e

dün-gün aña tā'at kıılan(5) YE 154

+den

bu dünyeden tā'at kıılup(4) YE 137

ta'bır eyle- : rüya yorumlamak

+i

düşü ta'bır eylegil(815) YZ

düşümi ta'bır eylesün(974) YZ

anı ta'bır eyleyem(816) YZ

ta'bır eyd- : rüya yorumunu söylemek

+e

bize düşümüzün ta'bırin eydün(976) YZ

tac ur- : taç giydirmek

+e

Ademe tac urduñ(6) DK 251

ta'cille- : acele ettirmek

+i

seni ta'cilleyeler(4) YE 276

tağ- : tadına bakmak

+i

bu çeşniyi tağana(5) YE 232

tağıd- : dağıtmak

+n(yükleme)

anlaruñ dimegin tağıdub(46a-3) MN

tağıl- : dağılmak

+e

ava tağıldı(12b-5) MN

degme yola tağılma(6) YE 23

degme yaña tağılmayam(7) YE 370

+de

derenün içinde toz gāh tağılır(5-6) DK 195

tağır- : dağıtmak**+i**

kâfirî hub tağırdı(5-6) DK 133

kâfirûñ uçını tağırdı(8) DK 133

leşkerümi tağıtma(10) DK 43

şoħbetüñüz tağıtmañuz(3) DK 126

tağla- : dağlamak, yakmak**+i****+n(yükleme)**

cigerçüğini tağladı(8) DK 56

nefsüm cigerin tağlaram(2) YE 187

firākuñ bağrumı tağlar(1) YE 55

eksiz yüklem

anuñ fikākıyıla göñlüm tağladılar(42a-10) MN

dertlü cigerüm tağlaram(7) YE 404

yüreğim ne tağlarsın(6) DK 245

alnuñ tağlayacaklardur(18b-9) MN

birden fazla durum eki : +i, +le

'ışk oğıyla cigerini tağladı(316) YZ

tağyır kıl- : ayırmak**+i**

anı tağyır kılmağda(41a-10) MN

taħammül id- : dayanmak**+e**

ol güçe taħammül idemedük(65b-4) MN

taħsinle- : beğenmek, takdir etmek, övmek**+i**

ak sakallu kocaları görende ol yigidi taħsinleyen(8) DK 60

tağ- : takmak, geçirmek, isim koymak**+n(yükleme)****+e**

yay kirişin tağdı(2) DK 234

boynına tağdı(3-4) DK 134

birden fazla durum eki : +i, eksiz yüklem, +e

yüzügi parmağuña tağ(9) DK 228

kıl sicim ağ boyına tağalum(13) DK 29

adum delüye tağma(2) YE 217

tağıl- : takılmak**+e**

cân boynına tağılur(5) YE 67

taḳrīr eyle- : anlatmak, söylemek

+i

ol aḥvālī taḳrīr eyledi(1551) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

gördüğünde şāha taḳrīr eyledi(673) YZ

sergüzeşti şāha taḳrīr eyledi(1806) YZ

ḥālūmi şāha taḳrīr eylegil(676) YZ

taḳṣīrlik it- : kusur etmek

+de

işümüzde taḳṣīrlik itmiş olavuz(19b-5) MN

ṭal- : dalmak

+e

her dem bahre ṭalalum(9) YE 71

bir dem hikmetlere ṭalar(5) YE 49

deñize ṭaladılar(2) YE 38

nefs göline ṭalmışdur(4) YE 76

'ışḳ deryāsına ṭalsa(4) YE 96

ṭalad- : dalatmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

enüğine kendüzin ṭaladurmuş(5) DK 184

ṭalāk vir- : terk etmek

+e

nefs-i hevāya ṭalāk virmişem(38a-1) MN

ṭalbın- : çırpınmak

+de

yumruğumda ṭalbınan(13) DK 42

ṭaleb kııl- : istemek

+i

yūsufı ṭaleb kıılur(1327) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e, +n

derde demānı ṭaleb kııla(1949) YZ

'aşḳuñı bir gezin ṭaleb kıılduñ(1994) YZ

ṭam- : damlamak

+e

yüregine ḳān ṭamdı(1265) YZ

ḳar üzerine ḳān ṭammış(8) DK 199

+den

göñül göginden ṭamar(19) YE 335

tama id- : aç gözlülük etmek

+e

kem nesneye tama idüp(7) YE 159

tamām eyle- : tamamlamak

+i

rızk-ı 'ömri tamām eyledi(4)YE 19

tamām ol- : tam, bütün olmak; tamamlamak

+e

zûleyhâya tamām oldı(585) YZ

+de

bunda tamām oldı(1936) YZ

her zahîrede tamām olısardur(985) YZ

tamaşa it- : seyretmek

+den

yuğarudan tamaşa ider-idi(13) DK 178

tamaşaya bağ- : seyretmek

+le

Ğalın Oğuz bigleriyle tamaşaya bağar-idi(12) DK 15

tan- : yermek, ayıplamak

+e

baña tanmaz(2) YE 113

tan it- : kınamak, yermek

+e

bir kimsenüñ devletine tan idüben(2) YE 114

taña kal- : donup kalmak

+e

luğfuña ihsānuña taña kaldı(1332) YZ

bu hikmete tana kaldum(4) YE 7

+n

bu gezin taña kaldum(1599) YZ

tan'a ur- : şaşırmak

+e

'âşıklara tan'a urman(2) YE 259

tanı- : tanımak

+i

Beyregi tanıdı(4) DK 99

bu kaftan-ile meni tanıdılar(3) DK 107

Ğazan halalını tanımadı(10) DK 148

biz bunu tanımazuz(1) DK 94

tanık ol- : tanık, şahit olmak

+e

tañımız bize tanuķ olsun(1323) YZ

tañış- : danışmak, konuşmak

+e

Korkut Ataya tañışmayınça(8-9) DK 2

+de

anda tañışup geldüm(8)YE 181

tañla- : hayret etmek, şaşırmak

+i

yūsuf aḥvālini ol oķ tañladı(1509) YZ

+n(yükleme)

şoñın tañlar olur(28b-13) MN

tap- : tapmak

+e

oda tapar(422) YZ

puṭa taparuz(428) YZ

şol can ki Ḥaķķa tapmadı(5) YE 54

tapdur- : taptırmak, itaat ettirmek

+e

ne had dīne tapdurur(2) YE 416

tar ol- : dar gelmek

+e

yalan dūnyā başına tar oldı(8) DK 203

taraba getür- : sevindirmek

birden fazla durum eki : +i, +den

göñlümi göksüm penceresinden taraba getürdi(39b-9)MN

tārāş ol- : alt üst olmak

+i

ivi tārāş olan(3) YE 30

tart- : tartmak

+i

ā'mālūmi tartasın(22) YE 417

al yañağını tartdı(3) DK 92

atınuñ terkilerini tartdı(1) DK 241

Uruzı tartuñ(1) DK 52

eksiz yükleme

günāhumuz tartalum(2) YE 251

öz kılıcum tartayidüm(2) DK 259

+n(yükleme)

al yañağın tartdı(6) DK 54

südin tartdı(6) DK 19

bu 'ışķ cefāsın tartduķ(2) YE 64

birden fazla durum eki : +e, +den

ol anbarlardan bāğa yiygü tartanmış(21b-4) MN

tartdur- : tarttırmak

+n(yükleme)

ķara aygırın tartdurdı(8) DK 148

tārumār eyle- : darmadağınık yapmak

+i

tācını tahtını tārumār eyler(6) YE 95

taşnīf it- : sınıflandırmak

+i

anı taşnīf iden(50a-5) MN

taşra ol- : dışarıda olmak

+den

mürüvvet yolından taşra ola(11a-7) MN

taşur- : taşımak

+i

'ışk kazanını taşuran(12) YE 193

ṭaya- : dayamak

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

alnına yumruğın ṭayadı(5) DK 182

buğanuñ alnına yumruğını ṭayadı(11) DK 16

ṭayan- : dayanmak

+den

nagāhandan ṭayanam(7) DK 171

+e

'asāya ṭayanasın(8) YE 279

ṭayın- : kaymak, sürçmek

+de

vaktlarda ṭayınmaķda(33b-11) MN

tāze kııl- : tazelemek

eksiz yükleme

dimāgum tāze kııldı(6a-6) MN

tebāh kııl- : harap etmek

+i

andını tebāh kııldı(686) YZ

beni tebāh kııldı(1752) YZ

göñlümüñ odını tebāh kılmadı(899) YZ

teferrüc id- : gezinti yapmak

+de

serây bağçesinde havz kenarında ördek teferrüc iderlerdi(27b-6) MN

teferrüc kı- : gezinti yapmak

+de

zemîn ü âsmân içinde teferrüc kıldum(1) YE 329

tekrâr eyle- : tekrar etmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de

dâ'im adın dilde tekrâr eylerem(1355) YZ

tekebbür ol- : kibirlenmek, böbürlenmek, büy üklük taslamak

+e

erenlere tekebbür olma(5) YE 10

temâm ol- : tamam olmak

+i

Dâsitân ve Dâzime hikâyeti temâm oldu(29a-7) MN

Zîrek ve Zirûy bâbı temâm oldu(40b-4) MN

temâşâ kı- : seyretmek

birden fazla durum eki : +i, +de

halk içinde anı temâşâ kılar(235) YZ

temkîn eyle- : gezmek, seyretmek

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e

âdemi yir üzre temkîn eyledi(1561) YZ

kendü ilin aña temkîn eyledi(1120) YZ

tenbîh it- : uyarmak, hatırlatmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

bağadurların kamu baña tenbîh iderler(47b-11) MN

terk eyle- : bırakmak, vazgeçmek

+i

küllî dünyâyı terk eyle(5) YE 97

cümlesini terk eylemiş(3) YE 87

+e

'aşk-ı yūsuf cañuma terk eyledüm(1951) YZ

+n(yükleme)

uçmak ni'metlerin terk eyledi(34b-11) MN

ten tertîbin terk eylegil(4) YE 56

nefs dileğin terk eyleyen(9) YE 56

terk id- : terk etmek, ayrılmak, bırakmak

+i

sûreti terk iderise(2) YE 87

taht u tâcı terk idesin(7) YE 44

+n(yükleme)

bu hûyın terk ide(53a-11) MN

yavuz hûyın terk idüb(36b-4) MN

eski yurdu terk idüb(21b-8) MN
 muhâtarâ yiri terk idüb(55b-11) MN
 küfri terk idüp(818) YZ
 yûsufî terk itdiler(863) YZ
 ol 'âdeti terk itmedük(30a-14) MN
 'ışkıını terk itmedüñ(1193) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e
 ma'sûka cânı terk ider(1) YE 377

terk kı- : bırakmak, ayrılmak
 +i

cânını terk kıldı(1044) YZ
 mālumı terk kıldum(559) YZ

teslim eyle- : teslim etmek
 +i

kendüyi teslim eyleye(4) YE 5

tevakku' id- : ummak
 +den

girçek dōstdan tevakku' iderüz(16a-10) MN

tevāzu' id- : tevazu göstermek
 +e

dilküye tevāzu' ide(40a-1) MN
 eli altındagına tevāzu' ide(25a-14) MN

tevbe eyle- : tövbe etmek
 +e

günahına tevbe eyledi(4) DK 85

tevbe kı- : tövbe etmek
 +e

teñriye tevekkül kılub(56a-10) MN

birden fazla durum eki : +e, +den
 soñradan ol işe tevbe kılalım(112) YZ

teveccüh id- : yönelme, bir tarafa çevrilme
birden fazla durum eki : +e, +ilen

yūnus Kābe-i 'ışka cânilen teveccüh ideli(6) YE 53

teveccüh kı- : yönelmek, alaka göstermek
 +e

ma'sûka teveccüh kıldum(5) YE 75

tık- : tıkmak
 +e

kal'aya tıkdı(2) DK 265

tın- : ses çıkarmak, söz söylemek

+e

iy yārānlar baña tınman(1) YE 192

tik- : dikmek, kurmak

+n(yükleme)

günlüğün tiküp(3) DK 221

tikdür- : diktirmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

üzerine otağların tikdürmiş-idi(10) DK 122

tikil- : dikilmek

+de

ķırañ yirde tikilmiş(12) DK 222

toğ- : doğmak, ortaya çıkmak

+den

bir dem beşāretten toğar(2) YE 49

bir anadan toğar idi(25) YZ

oğlından oğlı toğar(11-12) DK 58

yefiden toğanın(3) DK 49

bir atadan mı toğduñuz(1400) YZ

ben anadan toğmış gibi(7) YE 173

ķızıñdan oğlı toğsun(7-8) DK 59

altı 'avratdan toğupdur(24) YZ

+i

güni toğan(12) DK 45

+de

pes mülkde toğa(10b-2) MN

toğra- : doğramak, kesmek

+i

elümüzi toğraduķ(1019) YZ

giyimini kiçimini toğradı(12) DK 210

seni para para toğrayalar-idi(4) DK 56

+n(yükleme)

ķılıcum ķının toğrar(9) DK 248

birden fazla durum eki : +i, +den

gurbet toğaldan bağrumı toğradı(3) YE 263

toğran- : doğranmak

+e

ķılıcuma toğranayım(11) DK 260

ķılıcuma toğranayın(8) DK 190

ķılıcuma toğranayın(9) DK 98

toğın- : dokunmak, değmek

+e

buñuñā ala oğ toğınsa(10) DK 242

toķın- : dokunmak, değmek**+e**

kayaya toķındı(12) DK 240

ķulađına ses toķındı(1-2) DK 28

yumruk ķeñesine toķındı(3) DK 185

gözi ķapađına ķılıķ toķındı(4) DK 148

eñsesine yumruk toķınsa(9) DK 259

tol- : dolmak**+e**

'āleme toľmış-dur(37b-5) MN

bir niķenũñ goñline şeytānlar toľupdurur(4) YE 58

+den

ğazabdan toľdı(50a-14) MN

bir niķemũz Hāķdan toľdı(4) YE 118

+de

altı gũnde dũnyā toľdı(2) YE 85

+le

sinũñ nũrla toľıcak(7) YE 35

toľa- : dolamak, sarmak**birden fazla durum eki : +i, +e**

bir kepenegi kapağına toľadı(13) DK 184

saķını boynuña toľayasın(1877) YZ

toľan- : dolaşmak, etrafında dolaşmak**+i**

yidi ķat meydanı toľandı(10) DK 178

toľař- : dolaşmak, karışmak, ilişmek**+e**

anlara toľařdı(29b-7) MN

maña kimse toľařmaz(7) DK 112

+de

yorđan içinde ... toľařmadum(4-5) DK 198

toľdur- : doldurmak**+i**

ālemi toľdurayım(9) DK 147

göķlerũñ içini toľdurdı(1560) YZ

girķeklerũñ üç otuz on yaşını toľdursa(12) DK 4

+e

bu ĥavlıya toľdurup(5) DK 255

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

'āleme āvāzesin toľdurasın(4) YE 417

toľnan- : donanmak, sũslenmek**+n(yükleme)**

derviş toľnın toľandum(3) YE 225

ādem toľnın toľandum(7) YE 178

ādem toľnın toľanuban(7) YE 195

topla- : toplamak**+i**

ümmetini topladı(8) YE 134

tonat- : giydirip kuşatmak**+i**

oğlanı tonatdılar(8) DK 246

toy- : doymak**+e**

etine toyam(13) DK 232

biglige toymadın(7) DK 56

bu cihāna toymadın(166) YZ

yigitlige toymadum(10) DK 160

+de

cemāli hānında bin açlar toylar(2) YE 62

şüretinde toyar(1174) YZ

ol düğünde toydı(364) YZ

+den

dügünden yoğsul u bay toydı(2052) YZ

toyla- : ziyafet vermek, ağırlamak**+i**

anı toyladı(2033) YZ

ni'metile halkı kamu toyladı(372) YZ

Hağ bizi toylar iken(5) YE 243

+n(yükleme)

şehir halkın toyladı(398) YZ

oğuz biglerin toylayayım(6) DK 135

oğuz biglerin toylayayım(7-8) DK 23

+den

defterinden toyladı(1563) YZ

+le

nefsi haramla toylayan(4) YE 154

toyur- : doyurmak**+i**

bir açını toyurdum(8) YE 112

+n(yükleme)

Beyregün kāmın toyurdılar(11-12) DK 106

kāmın toyurdukdan(7) DK 111

+e

sākılığına toyurdılar(839) YZ

toz- : gezmek**+çe**

tenüm toprak yolca tozar(8) YE 222

tozar ol- : toz kaldırmak**+leyin**

topraklayın tozar oldum(7) YE 222

tök- : dökmek**+e**

yir yüzine tökeyin-mi(8) DK 196

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e

alça kānuñ yir yüzine tökmeyinçe(9) DK 232

tökil- : dökülmek**+e**

ordumuñ üzerine tökilür gördüm(2) DK 43

tuğlat- : kapattırmak, tıkatmak**+n(yükleme)**

tamarların tuğladayım(10) DK 138

tur- : durmak, kalkmak**+e**

halk kırılmağa turdı(1619) YZ

berü yaña turalum(50b-11) MN

buğa ayağ üstine turamadı(4) DK 17

iki ayağınuñ üzerine turdı(4-5) DK 99

iki yaña turdı(380) YZ

yolına turmadı(7) YE 92

+den (+dın)

yirümden turam(12) DK 139

yirinden turdı(455) YZ

baba men yirümden turmadın(1) DK 171

yirüñden turmaduñ-mı(6) DK 181

öndin ol oğnar turmışıdı(23a-12) MN

+de

ağ meydanuñ ortasında turdı(6) DK 16

hazretinde turdılar(1158) YZ

üzerinde kar turduran(1) DK 61

ata evinde turmak(17a-7) MN

er yolında er gibi turmak gerek(1542) YZ

hür u melek ileyüñde turmış durur(4) YE 144

degirmen kâpusında turur(2a-7) MN

+i

deveyi tururdu(47b-1) MN

turdur- : durdurmak**+n(yükleme)**

gök bidevisin turdurdı(8) DK 37

turgur- : durdurmak**+i**

yurduñı turgurmaya(10-11) DK 280

turı gel- : kalkmak, kalkıp gelmek**+den**

Kıan Turalı yirinden turı geldi(3-4) DK 179

yirinden turı geldi(13) DK 234

yirüñden turı geldüñ(9) DK 194

tuş eyle- : rastlamak, yönelmek**birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e**

her şahsun kendü tuşın kendüye tuş eyledi(8) 335 (2) 362 YE

tuş ol- : rastlamak, tesadüf etmek**+e**

gözleri saña tuş olan(3) YE 3

+de

hub yirde tuş oldı(1) DK 129

kurda tuş oldu(9-10) DK 45

tut- : tutmak, elde etmek, yakalamak, çevirmek

+i

'Azrâili ne tuta(2) YE 6

bu sırrı ger tutayidun(6) YE 28

acığı tütanda(11) DK 59

boz aygırı tütüdi(10) DK 72

emrini tütüdi(1886) YZ

bir atı tütmiş(1230) YZ

seni tutsun(2) DK 56

+n(yükleme)

'ışk etegin tuta gerek(5) YE 32

köñlin yüce tütan(4) DK 3

cihânuñ ni'metin tütüdi(1649) YZ

ol ikisin tütüdi(792) YZ

yirîn yurdın tütüdü(9) DK 170

mü'min cānların tütmağa(4) YE 1

țamarın tütmişdi(12b-2) MN

birden fazla durum eki : +i, eksiz yükleme, +e, +de, +den

göñlüñi benden yaña tüt(826) YZ

dirliği hemişe cāndan tütaram(6) YE 180

yüzini göge tütüdi(290) YZ

ķanadı üstinde anı tütüdi(158) YZ

Beyregi bileğinden tütüdi(7) DK 287

oğuz bigleri yüz göge tütüdi(8) DK 68

saña biz de yüzi tütüdü(5) YE 16

yüzüm senden yaña tütüdü(3) YE 8

şol yanından ... buğayı tütmişlar idi(1-2) DK 16

+e

şapan taşına tütüdi(2-3) DK 216

+de

başında yuva tütan(7-8) DK 188

enseñde yalıñ kılıç tutar(6) DK 187

ilinde yasum tutsun(12) DK 144

+den

boğazuñdan tütayın-mı(7) DK 196

yaķañ-ile boğazuñdan tütayidüm(8) DK 53

emçeginden tütüdi(12) DK 79

sügsüninden tütüdi(3-4) DK 185

şeytāndan tütmayalar(8) YE 57

tütür- : tutturmak, yakalatmak

+i

şavaşduğın vaktın kendüñi tütürasın(6-7) DK 143

İbrahimi tütürdüñ(7) DK 251

tütü- : tutulmak, yakalanmak

+de

hışarlarda tütülayidüñ(4) DK 165

tütüş- : tutuşmak

+e

'ışķa tütüşdi(322) YZ

tuşdur- : tutuşturmak

+n(yükleme)

cân deñizin tuşdur(3) YE 360

tutsak eyle- : esir etmek

+i

kimini tutsak eyledi(7) DK 34

tutsak ol- : esir olmak

+de

ķāfir elinde tutsak olayidūñ(5) DK 165

hişarda tutsak oldı(11-12) DK 203

tuy- : duymak, işitmek

+i

birliği tuyanlar(7) YE 62

nāmerdler bunı tuydılar(10) DK 29

seni tuymadı(9) DK 157

bu işi tuiysam(5) DK 297

bu cānum anı tuiyup(4) YE 72

+n(yükleme)

dört mezhep sırn tuiyan(3) YE 110

ķāfirūñ fi'lin tuiyum(7) DK 52

cān alduğın tuiymaz idüm(5) DK 160

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

irākdan ol eyitdūğūñ maķamuñ eşerin tuiyum(6a-5) MN

+den

bu ma'nīden tuiyan(7) YE 230

bu ma'nīden tuiyar(8) YE 28

bu sözden tuiyarsan(2) YE 163

tüt- : tütmek

+ilen

yūnus derdiyilen tüter(5) YE 108

uç- : uçmak

+e

Ĥaķdan yaña uçamadūñ(4) YE 130

Ĥaķdan yaña uçan(5) YE 4

+den

Tübā talından uçanlar(7) YE 345

derviş sırn 'Arşdan uçar(8) YE 54

menüm elümden ... uçdı(10) DK 159

+de

pāzişāhlık hevāsında...uçmak gerek(37a-6) MN

+le

keklik keklikle uçar(5) YE 335

uçā gör- : uçtuğunu görmek

+den

Paraşaruñ Bayburt Ĥişarından uçā görgil(13) DK 96

uçur- : uçurmak**+den**

Ala Tagdan bir oğul uçurduñ-ise(1-2) DK 25

şudan uçurduñ-ise(9) DK 139

Kayalardan Kazan oğlan uçurduñmı(8-9) DK 136 cānum Hazrete uçurdum(2) YE 413

eksiz yükleme

kara kazuñ uçurmaya(13) DK 280

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e**uğın- : ovalanmak, kıvranmak****+den**

ācısından uğınub(35b-10) MN

uğra- : uğramak, rastlamak**+e**

kāfirilere uğraduñ-mı(9-10) DK 241

anuñ hāzretine uğraduğ(1019) YZ

ne belāya uğradum(29b-3) MN

'āqibet gendüye uğramaya(33b-12) MN

'ışka rūzigār uğramaz(7) YE 32

Yolı Alınca Kal'asına uğramışidi(3) DK 255

bu 'ışkuñ eseri her kime uğransa(3) YE 96

ummaduğumuza uğrayavuz(43a-14) MN

birden fazla durum eki : +i, +e, +den

bu āfet saña ir turmağdan uğradı(23a-11) MN

ayruğa sanduğları gendülere uğraya(51a-4) MN

uğraş- : uğraşmak**+de**

anda uğraşırsavuz(19b-2) MN

uğrat- : karşılaşmak, yolu düşmek**+e**

kāfire uğratduñmı(9) DK 136

birden fazla durum eki : +i, +e

bāğubānı ilanūñ üstine uğratdı(22a-14) MN

ulal- : büyüme, gelişme, yetişme**+i**

memleketi ululmağa(31b-9) MN

ulaş- : ulaşmak, erişmek**+e**

dōst 'ışka ulaşalıdan(8) YE 7

yūnusuñ bu cānı şol dōsta ulaşalıdan(5) YE 43

aña ulaşasın(18b-7) MN

birden fazla durum eki : +e, +de

birkaç menzilde kuşlarıñ dirnegine ulaştı(36a-14) MN

ulaşdur- : ulaştırmak, eristirmek**birden fazla durum eki : +i, +le**

nefsūnūñ varlığını 'aql-ı külle ulaşdur(4) YE 119

ulıt- : ulutmak, bağtırmak
+n(yükleme)
 urduğın ulıtmayan(6) DK 210

ulş- : ilişmek
+e
 isine gövdesine ulşup(4) YE 22

um- : ummak, beklemek
+den
 andan şefâ'at umar(6) YE 81
 andan fâyda umar(42b-13) MN
 biz mürvetüñden umaruz(6) YE 89
 hūrīsinden ummaya(5) YE 142

birden fazla durum eki : +i, +den
 erligi bir kişiden um(4) YE 27
 yarı andan umalum(2) YE 71

umut üz- : ümidini kesmek
+den
 Oğuz bigleri Beyrekden umut üzdiler(9) DK 94

unıt- : unutmak
+i
 şekerini unıda(3) YE 3
 tesbîhini unıdup(2) YE 3
 tuzı unıtdı(47b-1) MN
 seni unıtdumsa(961) YZ
 yimek içmegi unıtdılar(1780) YZ
 yūsufı unıtmaduñ(1193) YZ
birden fazla durum eki : +i, +de
 sohbetlerde yūnusu ... unıtmayalar(9) YE 57

+n(yükleme)
 düşün girü unıtdı(54a-3) MN
 kendūzin unıtdı(6) DK 229
 kardaş hıağın unıtduñuz(150) YZ
 cümle kendōzin unıtdı(5) YE 8
+çe
 'ömrince hiç unıtmaya(1) YE 3

unıtdur- : unutturmak
+i
birden fazla durum eki : +i, +e
 dervişlerüñ mālını gencini unıtdurdum(8) YE 149 yūsufı tañrı aña unıtdurdı(947) YZ

ur- : vurmak
+i
 şeytānuñ boynını ur(2) YE 136
 yaşduğı urayın(919) YZ
birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz
yükleme, +e, +de, +le
 bunuñla yūsufa yüz ağaç ur(887) YZ
 elin anuñ keremi etegine ura(64b-8) MN
 herdem yüzüm yire uram(7) 4 (7) 51 YE
 mışr kapusın birbirine uram(1498) YZ
 südi oğlanuñ yarasına urdılar(3) 29 (9) 119 DK
 yüregine 'ışk okın urmayan(7) YE 36

+n(yükleme)
 İsrāfıl sūrın urıcak(2) YE 138
eksiz yüklem
+e
 bu 'ışka el uramaz(3) YE 110
 alnına bir yumruğ urdı(3-4) DK 182
 buğanuñ alnına yumruğıyle urdı(10) DK 16
 saña ursam(890) YZ

ķana'āt mührin aña urmuşam(17b-13) (22a-3) (28b-9) MN

oğlanı iki ƣalusınıñ arasında urub(13) DK 22

elin bögrine urur(1) 8 (9) 9 (2) 89 DK

gömlegüñi yüzine urur(1693) (2063) YZ

ol baltañı başuña ururın(35a-7) (49b-9) MN

beni ğengele ursunlar(12) DK 53

uşan- : usanmak, bıkmak

+e

yigittige uşanmadın(7) DK 56

+den

ķardaş ķardaşdan uşana(5) YE 138

erenlerden uşanmaduķ (2) YE 80

bu dünyādan uşanmaz(2) YE 76

usañ ol- : bırakmak, bezmek

+e

cege usañ olalar(46a-8) MN

+den

senden usanmış ola(14a-10) MN

+de

benüm işümde usañ olmayasın(34b-3) MN

uşat- : parçalamak, kırıp dökmek

+i

adı sañı uşatdum(8) YE 71

utan- : utanmak

+den

tañrıdan utan(636) YZ

andan utanmaķ(634) YZ

Habībūñden utanmazsın(6) YE 235

putından utanur(610) YZ

yārānlaruñdan utanup(5) YE 235

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +de

derviş fitne kabın bunda uşatdı(3) YE 156

+e

iş işlemege utanurdı(60a-9) MN

uvat- : ufaltmak, parçalamak

+i

gemiye uvatdı(8b-5) MN

şişei' uvatdı(20b-5) MN

ķapuyı uvatdılar(7-8) DK 284

+n(yükleme)

ağacıla başuñ ğanağın uvada(30a-6) MN

süñükin uvadup(51a-4) MN

ķorunuñ ķapusın uvatdılar(6) DK 255

uy- : uymak, itaat etmek

+e

'ışķ yolına uyagan(10) YE 26

niğe bir ben saña uyam(3) YE 161

nefsine uyanlaruñ(3) YE 375

'ālimlere zāhidlere uyarlardı(18b-14) MN

erenlere uydı(29b-10) MN

cāna uyğıl(1092) YZ

nefs-i hevāya uymışlardır(37b-14) MN

+den

umarumdan yaķşı uyar olayıdı(4) DK 8

+de

az zamān içinde uydılar(19a-4) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

bir gezden aña uya(19a-8) MN

eşekligüñden ğaķal sözine uyub(6a-4) MN

uyak- : batmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

cânın aña uyakdı(6) YE 363

uyan- : uyanmak

+den

uykudan uyandı(318) YZ

uyar- : uyarmak, uyandırmak

+i

anı uyarmış olam(18a-1) MN

birden fazla durum eki : +i, +den

cânuñı gafletden uyar(2) YE 343

gafletden özünü uyar(9) YE 88

nefs-i emmânı gafletden uyarmazsın(1) YE 235

+den

bu gafletden uyarmazsın(1) YE 235

eksiz yükleme

cânuñ uyar(8) YE 160

uydur- : uydurmak

birden fazla durum eki : +i, +e, +le

haram loğmayla seni gendüye uydurmuş(33b-3) MN

uyıd- : uyutmak

+i

beni uyıdub(59b-5) MN

uyıra ur- : uyur gibi yapmak

+n(yükleme)

gendüzin uyıra urdı(26b-2) MN

uyu- : uyumak

+de

uşda uyur(6) DK 266

uzan- : uzanmak

+e

döstdan yaña uzanuban(2) YE 28

göñül Hakkâ uzanuban(3) YE 21

uzat- : uzatmak

+i

bu halk işi uzatdı(2) YE 115

sözi uzatmayalar(2) YE 57

+de

inende uzatmayayım(5) YE 215

+n(yükleme)

şabr uyanın uzadub(51b-9) MN

şama' elin uzadub(49b-10) MN

zulm ayağın uzadub(48a-2) MN

sözin uzatdukça(40a-3) MN

üleş- : paylaşmak

+i

altunı ikisi üleşeler(18a-14) MN

+de

bir yerde akça üleşmekdeyidi(3-4) DK 72

üleşdür- : paylaştırmak

+e

yoğsullara tağyıl üleşdürdi(3b-13) MN

ün it- : seslenmek

birden fazla durum eki : +den, +n

bu cihān mülkinden ansuzın ün iderler(6) YE 18

ürk- : ürkme

+den

nagāhandan koyun ürkdi(1) DK 215

yırtıcılardan ürken(30b-6) MN

benden neye ürkersin(39b-8) MN

sizden ürkmezler(40a-12) MN

+de

dün içinde ürkdi(8) DK 213

ürkit- : ürkütmek

+i

yundları ürkitdi(12) DK 263

üş- : üşüşmek, toplanmak

+e

leşine kuzgun üşdi(13) DK 64

çevresine üşdiler(296) YZ

dilüm üstine üşe(4) YE 340

kurda üşerler(43b-7) MN

+den

çevreden halk üşdiler(29b-7) MN

çevreden cānavarlar üşüb(39a-10) MN

üşen- : usanmak, yılmak

+den

yimekten üşene(53a-14) MN

biz bu yoldan üşenmedük(2) YE 80

ögütten üşenmek(23a-8) MN

götürmekten üşenmezven(6a-1) MN

üşendür- : usandırmak, rahatsız etmek

+i

bizi üşendürdi(13) DK 225

üşür- : üzerine toplamak

+n(yükleme)

diş kılıcın üşürüb(61b-5) MN

+e

el topağa üşürdiler(9) YE 184

üşüt- : üşütmek

eksiz yükleme

etüm tenüm üşütmeye(4) YE 11

üt- : kazanmak, yenmek

+i

bu 'âlem mâlinı oynayuban ütdüñ(1) YE 18

+den

bizden nesne ütersin(10) YE 248

üz- : koparmak, kesmek, incitmek

+i

bilini üzdi(4) DK 185

Dede Korkut köstegi üzdi(2) DK 84

sevdüğünü üze durur(1) YE 72

'ışkuñ zencirini üzem(4) YE 381

bilini üzer(6) DK 275

+n(yükleme)

ipin üzdi(29b-5) MN

pā-bendin üzen(2) YE 365

sükūnet zencirin üzüb(48b-3) MN

birden fazla durum eki : +i, +den
yūsufi ken'ān ilinden üzdiler(300) YZ

üzil- : kopmak, kesilmek

+de

cānum gevedemde üzildi(3) YE 184

üzüş- : kesişmek, koparılmak

+den

ta'allıkdan üzüşdüm(7) YE 271

vācib gör- : yapılmasını gerekli görmek

birden fazla durum eki : +i, +e

ķullıgıñı gendüzüme vācib görem(10b-10) MN

va'deyle- : vaat etmek

+e

ķullarına va'deyledi(7) YE 7

vaḥy gel- : vahiy gelmek

+e

Şa'yāya vaḥy geldi(69a-9) MN

vāķı'a uğra- : başına bir şey gelmek

+e

saña vāķı'a uğrayası olursa(13b-3) MN

vāķi' ol- : vuku bulmak

+e

baña ḥacālet vāķi' ola(35a-11) MN

var- : varmak, ulaşmak, gitmek

+n(yükleme)

Ḥaķķuñ yolın varuñ(6) YE 63

+de

ķanda varacaķdur(25a-1) MN

+e

şudan yaña varaydum(445) YZ

ķāfire men varayın(2-3) DK 49

ot dirmege vardı(8a-3) MN

gāh cennetde varam(14) YE 201

altı ayda varur(349) YZ

anda varur idi(882) YZ

yūsufuñ 'ışkında varur(1939) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de, +den, +le, +n

dünyādan gür menziline vara(7a-10) MN

anda senden yaña varam(2) YE 8

şabr atıyla şükr iline varası(473) YZ

anda su içmege vardı(57a-4) MN

sabahın sinlere vardum(1) YE 74

divanına dünin varduñ(4) DK 239

yolum senden saña varur(4) YE 7

yūnus kabre varduñda(5) YE 15

pāzişāh ḥazretine varmağa(11b-12) MN

eve varmayınca(1278) YZ

Rum iline varuñ(10) DK 69

+n

yayan varasum gelür(9) YE 46

var eyle- : yapmak

+i

sensin beni var eyleyen(2) YE 14

birden fazla durum eki : +i, +e, +den

anı zindāna var eyledi(999) YZ

Ādem cismini toprağdan var eyledi(1) YE 356

cihānı yokdan vār eyledi(24b-13) MN

varıyoru- : gitmek

+de

anda varıyoruma(6b-6) MN

vasf eyle- : nitelikli hāle getirmek

birden fazla durum eki : +i, +de

Sūbhānı göñülde vasf eylegil(13) YE 301

vāşıl ol- : ulaşmak

+e

Hakka vāşıl oldı(8) DK 299

şāhına vāşıl olmaz(8) YE 110

vaşī kıl- : vasi yapmak

birden fazla durum eki : +i, +e

seni bir oğlançuğa vaşī kıluram(12a-11) MN

vaşiiyet eyle- : vasiyet etmek

+e

size vaşiiyet eylerem(1370) YZ

vasyet kıl- : vasiyet etmek

+e

'āşıklara vasyet kılam(4) YE 78

vaṭan dut- : yurt edinmek, yerleşmek

+de

bunda vaṭan duta(64a-1) MN

bir mişede vaṭan dutmuşdı(26a-9) MN

važ' eyle- : koymak

+i

anı važ' eylemiş(50a-5) MN

vāz gel- : vazgeçmek

+den

andan vāz geldi(35a-8) MN

kendözinden vāz gelür(7) YE 23

vefā kııl- : sözünde durmak

+e

Hakka vefā kııldı(7) YE 12

baña vefā kıılmadı(904) YZ

vir- : vermek

+i

cemā'il devesini virdiler(1706) YZ

begliğini vireyüm(1083) YZ

eksiz yükleme

kardeşuğumuz girü vir(1479) YZ

+e

Kazana vir(7) DK 59

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), eksiz yükleme, +e, +de, +den, +çe

oğlanuğunu dayalara virdi(5-6) 15 (2) 183 DK

kudretinden ağaçda yimiş virdi(1926) YZ

görmegi anlara virdi(20b-9) MN

kolça kapuzın eline virdiler(1) 32 (1) 49 DK

Kızıl altun cāmıla her birine virdiler(1250) YZ

'aqlumı saña virdüm(623) (1390) YZ

bize cennetde hūr virdüñ(1758) YZ

seni pāzişāhuñ oğlına virem(17a-9) (34a-8) MN

ben benligüm dōsta virem(7) YE 4

şadağında seksen oğuñ maña virgil(1-2) 49 (13) 105 DK

senüñ kapuñdan kâfirlere virmedüm(10) DK 48

gendüzün tabīb eline virmek(10b-12) (2b-12) MN

cānını 'ışk yolına virmeyen(1) 36 (5) 209 YE

bir gül dibinde arķasın güneşe virmiş(22a-10) (34a-8) MN

meni ol yigide virse(7) DK 180

bu ögüdi sen saña virsen(8) YE 6

'ışk erine Hamzaca kuvvet virür(5) YE 1

+n(yükleme)

bahasın virdi(29b-2) MN

iki cihān milkin virem(5) YE 3

+de

ağzında Kādir viren(10) DK 59

geldüğünde kiçit virsün(1) DK 35

virān eyle- : harab eylemek, yıkmak

eksiz yükleme

evüm virān eyleye(10b-14) MN

virbi / viribi- : göndermek

+i

hādimini viribidi(871) YZ

bizi viribidi(6) YE 7

Hak beni viribidi(6) YE 178

+den

ulu yirden viribimiş(14a-11) MN

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de, +den

bize 'ilimden viribimedi(24a-10) MN

yūsufa ol demde viribidi(1048) YZ

seni bunda viribidi(3) YE 30

ben kılı size da'vete viribidi(36b-4) (36b-12) MN

göercini kuşlara ilçi viribidiler(36a-13) (58a-6) MN

birin saña viribidüm(1362) YZ

bunlara şabrıla kanā'atı viribidüm(2) YE 185

+e

muştafāya viribidi(66) YZ

ilçi resmine dīndāra viribidi(23b-13) MN

yūsufa viribidi(1574) YZ

ta'am almağa viribidiler(18a-13) MN

saña viribidüm(90) YZ

vur- : vurmak, uygulamak, tatbik etmek

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),

+e

eksiz yükleme, +e, +de, +den

gendüzüm ölüye vuram(56a-3) (53b-2) MN

kılıcın kânlu boynına vuram(49b-5) (46b-3) MN

eşegi burnından vurdı(8a-4) MN

gemiye tasha vurdı(8b-5) (11b-12) MN

anuñ öfinde yüzlerin toprağa vurub(34b-12) (46b-3) (49b-4) MN

cihānuñ būnyādın bu cihānda vuruñ(8a-10) MN

ayağuna bālıle kaygana vur(21a-11) MN

kanad kanada vurub(39b-7) MN

kolına kanadına vurub(64a-6) MN

yüz yire vurub(2a-8) MN

yad- : uzaklaşmak

+den

ben gussadan yadaram(8) YE 220

yād eyle- : hatırlamak, anmak

+i

atasını yād eyledi(138) YZ

fırkatıla hasreti yād eyledüñ(1589) YZ

+n(yükleme)

uş çehārum meclisin yād eyledük(799) YZ

yad getür- : yād etmek, anmak

+i

Muhammedi yad getürdi(5) DK 132

adı görklü Muhammedi yad getürdiler(4-5) DK 120

yād id- : hatırlamak, anmak

+i

meclisi yād idelüm(271) YZ

+den

dīvān-ı 'ışkuñ defterinden yād ider(9) YE 67

yağ- : yağmak

+den

gökden yağardı(54b-3) MN

birden fazla durum eki : +e, +den

baña rahmet yirden yağar(5) YE 77

gökden yire yağdum(7) YE 178

yağdur- : yağdırmak

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

üstine belā yağmurın yağdura(42b-10) MN

yağla- : yağlamak

+i

mağarayı yağlasun(2-3) DK 228

yağma eyle- : yağmalamak

+i

göñlümi yağma eyleyen(450) YZ

yağma id- : yağma etmek

+den

andan yağma iderleridi(13) DK 291

yağmala- : yağma etmek

+i

döst göñlümi yağmaladı(1) YE 286

akçasını yağmaladılar(8) DK 38

ivi yağmaladı(10) DK 35

yağmalat- : yağma ettirmek

+i

ilini günini yağmalatdı(4-5) DK 303

gümüşi yağmalatdum(5) DK 280

+n(yükleme)

ivin yağmaladuridi(10) DK 291

yağmaya vir- : yağmalatmak

+i

cānı yağmaya virdük(1) YE 143

varını yağmaya virdük(5) YE 143

yak- : yakmak

+i

beni hırs odıla yakdı(2) 161

susamışları yakmağa(7) YE 1

eksiz yükleme

mekr ödiyila cigerüm yağa(64a-5) MN

+n(yükleme)

bünyādın yağa(19b-6) MN

+e

oda yakam(9) DK 176

'ışkile oda yakar(11-12) DK 181

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e kızıl kına ağ eline yakmaz oldu(11) DK 91
 şıdık odına gümānı yak(9) 54 (6) 130 YE
 göñlin aña yakmasun(597) YZ
 cānumı hasret odına yakmışam(1755) YZ

yakın- : yakınmak

birden fazla durum eki : +e, +den
 ben senden saña yakınam(1) YE 14

yakın gel- : ulaşmak

+e
 bakmağa yakın gelmedi(544) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de, +den
 altı ayda mışra yakın geldiler(341) YZ
 az zamāndan mışra yakın geldiler(1373) YZ

yakış- : yakışmak

+e
 bili biline kolu kolına yakışdı(2) DK 106

yalan yori- : yalan söylemek

+e
 aña yalan yonmaya(26b-10) MN

yalañuz kal- : yalnız kalmak

+de
 bunda yalañuz kaldı(1408) YZ

yalın eyle- : kınından sıyrılmak

+n(yükleme)
 kılıcın yalın eyler(8-9) DK 195

yalvar- : yalvarmak

+e
 ol Sübhāna yalvaralar(5) YE 138
 Teñriye yalvardı(12b-8) MN
 Allah Ta'ālaya yalvarup(4) DK 251
 aña yalvaruram(572) YZ
 maña ne yalvarursın(12) DK 160

birden fazla durum eki : +e, +de
 Allah Ta'ālaya burada yalvarmış(8) DK 168

yan- : yanmak

+e
 'ışk odına yan(3) YE 10
 firāk odına cānıla yanar(219) YZ
 firāk odına yanaram(1565) YZ
 ma'şūma cigerümüz yandı(12b-14) MN
 pervāne gibi oda yanmayan(5) YE 36

+de

yidi Tamu'da yana kala mı(1) YE 15
 ol cehennemde yananlar(6) YE 81
 ol arada yanar gider(56b-8) MN
 içinde yandı(19a-9) MN

birden fazla durum eki : +e, +de, +den, +le, +n +le

bu dünyede bir nesneye içüm yanar(4) YE 388 'ışk odiyyla yanaram(1034) YZ
bir gezin oda yandı(2001) YZ göynüklerümle yanayın(8) YE 129
anuñla derdinden yavlağ yandı(42a-6) MN

yandur- : yandırmak

+i

ķāfiri yandurayım(7-8) DK 147
bir kılını yandurmayan(4) YE 199

birden fazla durum eki : +i, +de

'āşıkları Tamuda yandurmaya(1) YE 326

yandurt- : yandırtmak

+e

oda yandurtduñ(10) YE 353

yañıl- : yanılmak, şaşırmak

+n(yükleme)

Hağ yolın yañılasın(25b-12) MN

yap- : yapmak ; kapamak, kapatmak

+i

ķapuñı yap(53b-7) MN
+n(yükleme)
ķapuların yapdılar(1) DK 284

+e

ibn-i yāmine oğrılığ yapduğı(1741) YZ
yirine mescid yapdılar(7) DK 212
yirine mescid yapdılar(1) DK 121

yapdur- : yaptırmak

+de

meydanda bir ķoşk yapdurmışidi(11) DK 178
orada bir ķoru yapdurmışidi(3-4) DK 255

+e

ķayuñ üzerine ķöpri yapdurmışidi(2-3) DK 155

yapıl- : yapılmak

+de

yirde yapılpdur(8) DK 6

yapış- : yapışmak, tutmak, yakalamak

+e

bu kefen tönümüza yapışalar(4) YE 311
balçağına yapışdı(13) DK 267
birine yapışduğ(12) DK 51
devenüñ burnına yapışıçak(1) DK 188
yūsuf aña yapışup(2085) YZ
ķanķıñuza yapışurlar-ise(8) DK 51

yar- : yarmak, ayırmak, uzaklaştırmak

+i

edüğini yardı(8) DK 226
bir kılı kırk yarıdılar(6) YE 181

+n(yükleme)

Beyrek kızıñ oğın yardı(3-4) DK 79
kiminüñ başın yardı(2) DK 112

oğumı kimse yarduğı yok(5) DK 79

birden fazla durum eki : +i, +de

oğ atanda senüñ oğunı yarmadummi(10) DK 116

ķursağın yarıdılar(28a-4) MN

birin yarmaz(6) DK 130

bulutlar ķalkānın yarub(44a-9) MN

yār kııl- : sevgili olmak

+e

bize yār kııldı(29a-6) MN

yār ol- : sevgili olmak

+e

baña yār ola(168) YZ

baña yār olasın(558) YZ

aña hiç yār olmaya(1956) YZ

yār ol- : yardım etmek, yararlı olmak

+e

devlet kişiyē yār olub(45b-6) MN

yara- : yaramak

+e

heremmete yaramaya(43a-8) MN

i'timād kıılmağa yaramaz(14b-11) MN

işe yarar(8) DK 202

maña yarar(5) DK 174

sen saña yararısın(2) YE 163

çün kim işe yararsın(2) YE 33

birden fazla durum eki : +e, +de

bir hoş yirde ki ekine bāğa bustāna yararadı(9b-5) MN

+de

pāzişāhlr şöhetinde yarar(11b-4) MN

yarağ eyle- : hazırlık yapmak

+de

bunda yarağ eylegil(3) YE 72

birden fazla durum eki : +i, +e

bu vücūduñ şārını dōsta yarağ eyle(3) YE 397

yarağ it- : sefer için gerekli hazırlığı yapmak

+de

bunda yarağ itmeyenler(4) YE 122

yarağ kııl- : hazırlık yapmak

+e

göndermege yarağ kııldı(386) YZ

toylamağa yarağ kııldılar(346) YZ

yarağla- : hazırlamak

+n(yükleme)

bişik tahtın yarağlayub(10a-1) MN

yaraqlan- : hazırlanmak

+den

andan yaraqlanavuz(47b-8) MN

yaralan- : yaralanmak

+de

üç yırdede yaralandum(11) DK 48

yarat- : yaratmak

+i

ins ü cini yaradan(1339) YZ

seni yaratdı(637) YZ

yiri gögi yaratduñ(1) YE 48

bu dünyâyı kahir için yaratmış(2) YE 141

anı kudretile yaratmış(160) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de, +den

Muhammedüñ cânını nûrdan yaratmış(1) YE 145

kimini dünyâda hayvân yaratur(11) 95 (7) 158 YE

yardum kııl- : yardım etmek

+e

vâkı'aya uğramışa yardum kıılmağa(49a-14) MN

yarı eyle- : yardım etmek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

göz yaşın derdine yarı eyledi(1845) YZ

yarı kııl- : yardım etmek

+e

kendünüñ derdine yarı kıılır(1963) YZ

yarıl- : yarılmak

+de

ol günde yirler yarıla(2)YE 272

+den

heybetinden gök yarıla(7)YE 9

yarlığa- : bağışlamak

+i

yünüsü sen yarlıgağıl(7)YE 186

+le

rahmetüñle yarlıgağıl(2125) YZ

yas eyle- : yas tutmak

+e

bize yas eylemez(2) YE 7

yaşlan- : dayanmak

+de

duzak altında yaşlandı(49a-7) MN

yaşar- : yaşarmak

+den

heybetinden şol gözüm yaşardı(7) DK 278

yaşur- : saklamak, gizlemek

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +den

Alp eren erden adın yaşurmak(12-13) DK 268

erden adın yaşurmak(9) DK 231

yat- : yatmak

+de

koynında yatan(11) DK 242

döst işiginde yatayın(6) YE 129

çevresinde yatduğı(7) DK 45

sinde yatduñ(10) YE 18

tağ eteginde yatur(24a-6) MN

kuyu dibinde yatur(170) YZ

toñuz tamında yaturmı olur(6) DK 267

+le

senüñle yatam(35b-8) MN

hürilerle bile yatan(6) YE 99

yatur- : yatırmak

+de

bin yıl toprakda yatarsam(7) YE 182

ikisinüñ arasında yaturur(418) YZ

yavı kıl- : kaybetmek

+i

gözüm gözini yavı kıldum(1352) YZ

ben beni yavı kıldum(1) YE 188

beni yavı kılduñ(1432) YZ

yūsufı yavı kılduñuz(912) YZ

kuzıcağımı yavı kılmışam(1362) YZ

Hak zihnini yavı kıılır(8) YE 49

birden fazla durum eki : +i, +de

dünyâda mañbūbumı yavı kıldum(1348) YZ

+n(yükleme)

ol birisin yavı kıldı(1489) YZ

eksiz yükleme

ben kendözüm yavı kıldum(6) YE 230

kendüzüñ yavı kıılma(1431) YZ

benüm kardaşum yavı kılmış(1430) YZ

+de

nirede yavı kıldı(1293) YZ

yavı ol- : düşman olmak

+e

saña yavı olalı(1292) YZ

yavu kıl- : kaybetmek

+i

nāzenin güheri yavu kıldum(27b-10) MN

+n(yükleme)

kim hikmetin yavu kılmaya(22a-5) MN

yavuz kasd eyle- : göz koymak

+e

kimse iline hiç yavuz kasd eylemedüm(47b-13) MN

bizüm yurdumuza yavuz kasd eyleyedün(50a-12) MN

yavuz kı- : kötülük yapmak

+e

bize yavuz kılmazlar(1427) YZ

yavuz ol- : fena, kötü olmak

+e

baña göñlüñ boşa yavuz olamasun(1448) YZ

aduña yavuz olur(684) YZ

yavuz san- : biri hakkında kötü düşünmek

+e

kişiye kim yavuz şansa(26a-4) MN

yay- : yaymak

birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +e

senüñ maksāduñ 'āleme yaydı(33a-10) MN

yayı- : yayılmak

+e

'āleme yayıla(28b-1) MN

'ālemlere yayıldı(26a-2) MN

bu haber mışr iklimine yayıldı(441) YZ

bütün orduya yayıldı(2) DK 243

şehir ile yayıla(21a-7) MN

yaykan- : çalkanmak, sallanmak

+de

kırdı yaykanur(13) DK 278

yayla- : yaylaya çıkmak , yazı yaylada geçirmek

+i

döst bağını yaylayayın(6) YE 283

+n(yükleme)

nūr tağın yaylar iken(8) YE 243

yaz- : yazmak

+i

kamusınuñ adını yaz(1125) YZ

Qur'ānı yazdı(6) DK 6

nāmeyi yazdı(1574) YZ

yūsufı yazdı(582) YZ

dört dīvānını yazdılar(581) YZ

+e

hayāl tahtasına yazamazdı(17a-2) MN

göñli levhına yazdı(39a-9) MN

ağ alnına kada yazmış(5) DK 83

babasına yazmışıdı(1204) YZ

nāmeye cevap yazuñ(357) YZ

kalem anı yazmadı(7) YE 106

+n(yükleme)

adın yazgıl(908) YZ

eksiz yükleme

vasf-ı hâlüm yazar oldum(11) YE 222

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

cemâl-i nağşın hayâl tahtasına yazamazdı(17a-2) MN

nâmede göz yaşını yazariken(1363) YZ

sen ezelde beni 'âsî yazasın(4) YE 417

+de

nâmesinde yazmışıdı(351) YZ

+den

ezelden yazılmasa(12) DK 2

ye- : yemek

+n(yükleme)

kiminüñ kulağın yemege başladı(7) DK 217

yed- : yedekte götürmek

+i

birisini yedem(8) DK 82

+n(yükleme)

kâhillerin yederem(12-13) DK 274

yen- : yenmek

+i

inildümi yenemez(1) YE 226

+n(yükleme)

at cılavısın yeñimedi(11-12) DK 240

uyğusın yeñimeyüp(7-8) DK 264

yer- : yermek, eleştirmek

+i

her kim bizi yererise(4) YE 376

yesir it- : esir etmek

+n(yükleme)

kızın gelinin yesir idüñ(7-8) DK 243

yet- : yetişmek, ulaşmak ; olgunlaşmak

+i

develerini yetdiler(7) DK 38

+n(yükleme)

birin yetdi(10) DK 82

eksiz yükleme

develerüñ kâfir yetmiş(2) DK 48

+e

Bayburd Hışarına çapar yetdiler(1-2) DK 120

kal'aya yetdüginleyin(2) DK 203

ol yigide yetdügüñde(7-8) DK 258

+de

bu mağalda ...yetdi(10) DK 56

bu mağalda ... yetdi(9) DK 59

+den

ardından yetdi(7) DK 49

nagâhandan yetdiler(2) DK 192

+çe

anuñ ardınça görelüm kimler yetdi(7) DK 151

bunuñ ardınça ... kimler yetdi(10) DK 60

yetiş- : yetişmek, ulaşmak, büyümek

+e

muraduña yetiş(11) DK 119

maña yetiŝsün(3) DK 245

yetür- : yetiştirmek, ulaştırmak, yerine getirmek

+i

+e

didügümi yetürüñ(1) DK 72

göge yetüren(7-8) DK 210

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +e, +de

ikisini bir yirde kâfire yetürelüm(9-10) 31 (3) 140 DK

götürdügin göge yetüren(7) DK 210

eri muradına yetürür(8-9) 99 (2) 298 DK

yığ- : yığmak

+i

+den

taşı niçün yığarsız(7) DK 101

leşinden ... yığdı(5) DK 42

+de

birden fazla durum eki : +i, +den

uç yirde ... taş yığdı(13) DK 39

ol seni Hakkdan yıgar(1) YE 35

yıgil- : yığılmak, toplanmak

+e

Kazanuñ üzerine yığıldı(9) DK 285

üzerüme yığılup(13) DK 232

yıgnağ it- : toplantı yapmak, davetle insan toplamak

+e

Oğuzuñ bigleri üstüne yıgnağ itgil(6) DK 14

yıgnağ ol- : toplanmak, bir araya gelmek

+e

üzerine yıgnağ oldı(13) DK 151

yañına yıgnağ oldı(12) DK 293

oğlan üstüne yıgnağ oldılar(6) DK 17

yık- : yıkmak, yere sermek

+i

+n(yükleme)

varlıguñ evini yık(6) YE 131

bir niçenüñ mülkin yıkar(3) YE 198

konşı hakkını nice yıkam(14a-6) MN

ikisin üçin yıkdı(9) DK 41

dükkānumuzı yıkdı(2) YE 416

yuvasın yıkmağ(18a-4) MN

anları yıkdı(1527) YZ

atası didesi dīnin yıkmaya(1773) YZ

ivlerini biz yıkmışuz(5) DK 40

kāfirüñ kilisesin yıkdılar(1) 121 (7) 212 DK

+den

atından yıkıçı(9) DK 61

birden fazla durum eki : +i, +de, +den

pehlivānı bir şavaşda üç kerre atından yıkan(6) 150 (5) 151 DK

yıkıl- : yıkılmak, düşmek

+e

+de

üstüne yıkıldı(4-5) DK 17

oğlan ol arada yıkılmışıdi(8) DK 26

yırt- : yırtmak**+i**

ilçıyı yırtmağa(48b-3) MN

birden fazla durum eki : +i, +de

mahşerde ben yakamı yırtam(5) YE 262

+n(yükleme)

al yañağın yırtı(6) DK 54

al yañağın yırtı(5) DK 94

yağasın yırtı(4) DK 94

yūsufuñ gömlegin yırtı(648) YZ

dilkü kürkin yırtmaya(40a-1) MN

yıyla- : koklamak**+i**

güllerini yıylayayın(4) YE 283

yi- : yemek**+i**

ta'āmı yidiler(20a-14) MN

yūsufı senmi yidüñ(204) YZ

balını yimege(1648) YZ

kızçuğazları çok yimişem(9) DK 233

ni'metini çok yimişem(8) DK 296

cihānı yir idi(2114) YZ

+n(yükleme)

açlık guşşasın yime(18b-4) MN

sarımsak otın yimedın(3) DK 137

hāz etin yimek(53a-1) MN

rızkın kimse yimez(1) YE 109

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme), +de

seni bunda kurtlar kuşlar yir(6-7) DK 50

hüsni bāğında ārzū yimişin yiye(60a-6) MN

+de

uçmağda buğday yidi(8) YE 57

bir yirde yidiler(1674) YZ

halk içinde ta'ām yidügün(1420) YZ

altun kabda yiyen(59b-14) MN

anuñ arķasında yiyesın(4) DK 171

içinde yiyüp içüp(7) DK 90

+den

etüñden oğul yiyeyinmi(3-4) DK 53

yidür- : yedirmek**+i**

ol anı yidürür(9) DK 7

+de

yañında yidürür(20a-13) MN

+e

kaplana bir oğul yidürdüñ-ise(3-4) DK 25

aşlanına yidürdüñmi(9) DK 136

yiğ ol- : daha iyi olmak**+e**

baña zindān yiğ ola(733) YZ

+den

ilerikiden yiğ oldı(2020) YZ

yigle- : tercih etmek**birden fazla durum eki : +i, +den**

yād kişileri anlardan yiglemeñ(8a-9) MN

yil- : koşmak**+i**

sizi yilüb(37b-13) MN

yilt- : iletmek
eksiz yükleme
 kullarūñ yiltedügūñ(4) YE 141

birden fazla durum eki : +i, +e
 beni zülme ve çevre yiltemeyesin(34b-4) MN
 anı hayırlara yilterler(3) YE 316

yîñ- : yenmek
+n(yükleme)
 gendüzin yîñemedi(26b-1) MN

yinile- : yinelemek, yenilemek
+n(yükleme)
 her dem cânın yiniler(3) YE 261

yire bırak- : yıkmak
+i
 kıfirūñ üç yüzini şapan taşıyile yire bıraktı(12) DK 41

yire çal- : yıkmak, devirmek
+i
 meni yire çaldı(4) DK 244

birden fazla durum eki : +i, +den
 altun ayağı elinden yire çaldı(13) DK 71

yire ur- : yıkmak, düşürmek
+i
 kıızı yire urmak(8) DK 79

yirindür- : kederlenmek, üzmek
+i
 ozan meni yirindürme(11) DK 106

yirine getür- : yapmak
+n(yükleme)
 hükmin yirine getürdi(52a-5) MN
 du'â resmin yirine getürdi(51b-7) MN
 du'â vazîfesin yirine getürdiler(40a-14) MN
 konuk hakkın yirine getürüb(36b-1) MN
 kardeşlik sevgüsün yerine getürdüñ(6b-13) MN

yit- : kaybolmak
+den
 hasedden baş yiter(38) YZ

yit- : yetişmek
+e
 Hakkâ yiten(1) YE 99
 aña yiter(55a-8) MN
 aña yitmedi(497) YZ

+de
 döst bahçesinde yiteyin(6) YE 269
birden fazla durum eki : +n(yükleme), +n
 bu gezin kendülerin yitmedi(1145) YZ

sūd emzürmege yitmedi(45) YZ
 baña yitmeye(1500) YZ
 birlige yitmiş idük(6) YE 33
 sizüñ hizmetüñüze yitüb(36b-2) MN

yitür- : kaybetmek

+i

meni yitür(3) DK 281

+e

'älemlere yitürür(3) YE 147

yitür- : yetiştirmek

+e

bu söze yitüre(2095) YZ
 kimse aña yitürmedi(500) YZ
 emrile yūsuf ƙatına yitürür(1985) YZ

birden fazla durum eki : +i, +de
 anda seni yitürür(3) YE 250

yiynil- : hafiflemek

+n(yükleme)

deveci yūkin yiynilde(47a-9) MN

yo- : yok etmek

birden fazla durum eki : +i, +den

kitābı cihāndan yoyub(7a-2) MN

yoğa say- : yok saymak, yok farz etmek

+i

varlığını yoğa sayan(9) YE 61

yoğur- : yağurmak (boğramak)

+i

buynuzı-ile bir mermer taşı yoğurdı(10) DK 180
 tuğulğasını yoğurdı(9-10) DK 250

yōƙ eyle- : yok etmek

+i

bunu yōƙ eyleye(60b-2) MN

yol- : yolmak

+i

ƙara saçını yoldı(7) DK 54
 saçını yoldı(8-9) DK 91

eksiz yükleme

ƙara saçuñ yolarmısın(11) DK 164
 ƙara saçuñ yolduñmı(9) DK 115

yoldaş eyle- : yol arkadaşı yapmak

birden fazla durum eki : +i, +e, +de

ol uçmakda hūrileri ben baña yoldaş eyleyem(2) YE 197

yoldaş ol- : yol arkadaşı olmak

+e

bize yoldaş olan kimdür(1) YE 30

yon- : yontmak

+e

hân kızına tımak yonuñ(2-3) DK 115

yor- : yormak, rüya tefsir etmek

+i

degme 'ârif bu düşi yoramaz(4) YE 164

birden fazla durum eki : +i, +e

bu düşümi baña yorgıl(7) DK 43

+n(yükleme)

kalânısın yora bilmen(9) DK 43

yord eyle- : yok etmek, kurutmak

+n(yükleme)

niçelerüñ aslın kökin yord eyleyüp(2) YE 72

yor- : yürümek

+e

ol tarafa yordı(7-8) DK 26

aña yorımaya(26b-10) MN

+çe

hâcib resmince ilerü yordı(65b-14) MN

kâfir yañınça yayağ yorır(10) DK 146

gendü dilegince yoriya(46b-9) MN

yoru- : yürümek

+de

ol arada yorurdu(63b-13) MN

yorilt- : yorultmak, yormak

eksiz yükleme

koñur aţum yoriltmışam(13) DK 145

yorit- : yürütmek

+i

babañı yayağ yorıtdılar(11) DK 30

adını yoritmayan(9) DK 4

+n(yükleme)

ata adın yordanda(10) DK 4

+çe

kâfir öniñçe yoritduñmı(10) DK 136

yoryış it- : hücum yürüyüşü yapmak, üzerine yürümek

+e

üstine yoryış itdi(4-5) DK 19

hışara yoryış itdiler(12) DK 120

birden fazla durum eki : +e, +den

bir uğurdan hışara yoryış itdiler(4) DK 212

yort- : at koşturmak, at sürmek

+çe

babasınuñ ardınça yortup(6) DK 31

yönel- : yönelmek**+e**

illerine yönelelüm(13) DK 29

+den

mekkeden yöneldiler(81) YZ

yören- : dolaşmak**+i**

yöreyi yörenem(30a-1) MN

yöri- : yürümek**+e**

hammāma yöridi(1053) YZ

ilerüye yöridi(1988) YZ

kapuya yöridi(647) YZ

koyun katına yöridük(194) YZ

+de

anda yöiridi(1215) YZ

+çe

öñince yöiridi(1829) YZ

yörüd- : yürütmek**+e**

kâğıd üstine raķam yörüdiser(1581) YZ

yu- : yıkamak**+i**

şaçını yudı(710) YZ

yūsufı biñ bir nāzıla yudılar(538) YZ

bu rengi yuyalar(5) YE 62

birden fazla durum eki : +i, +n(yükleme),**eksiz yükleme, +de, +den, +çe**

bir gezden anı yudılar(1228) YZ

kendözüñden elüñ yuğıl(9) YE 28

bu dünyede günāhını yuyamaz(1) YE 105

göñlüm evin ... ap-arıca yudı(3) YE 376

+n(yükleme)

elin yüzün yumadın(12) DK 7

göñül pāsın yumadınisa(3) YE 24

bizin yumağa(68b-10) MN

cümlesin yur(7) YE 83

ayağın yusun(69b-1) MN

yum- : kapamak, doldurmak**birden fazla durum eki : +e, +de**

bir köy ucında bir kaç oğlanlar bir kör kuyıya t̄aş yumarlar(13a-12) MN

yut- : yutmak, yemek**+i**

bu gevheri yudana(5) YE 232

anı yutdı(27b-9) MN

balığı yutdı(63b-4) MN

sen anı yutduñ(4) YE 18

gelenlerüñ kahrını yutmak gerek(2) YE 141

+çe

hakkınca su yutdı(47a-13) MN

yuvalan- : yuvarlanmak**+de**

erenler meydānında yuvalanur(2) YE 393

yücel- : yücelmek, yükselmek

+de

ķātuñda yücelmeye(34b-2) MN

yügürd- : koşturmak

+i

çobanları dün-ile yügürden(4-5) DK 46

+n(yükleme)

yügrük atın yügürdüp(7-8) DK 177

yükle- : yüklemek

+i

devemüzi yükledi(1305) YZ

birden fazla durum eki : +i, +e

her birini deveye yüklediler(1189) YZ

+e

arabaya yüklediler(11) DK 273

yüklen- : yüklenmek

+i

defter-i 'amâlümi yüklendüm(5) YE 228

yüklet- : yükletmek

+i

ķalanı yükletdi(1287) YZ

eksiz yükleme

semüz etüñ yükletdüñ(5-6) DK 136

birden fazla durum eki : +n(yükleme), +e

ķanadın kırķ ķānluya yükletdüm(4) YE 407

+n(yükleme)

cebeķanasın yükletdi(9) DK 283

bir serçenüñ ķanadın ... yükletdüm(4) YE 407

+e

ķañlılara yükletmiş(52a-14) MN

yüklü ķo- : gebe bırakmak

birden fazla durum eki : +i, +de

ķara ilde ķoyunuñı yüklü ķoduñ(1) DK 212

yüli- : tıraş etmek

+i

saķalını yülidiler(1) DK 266

yüri- : yürümek

+e

dōstuñ yolına yürisem(5) YE 123

+çe

yolca yüri(8) 56 (8) 403 (10) 113 YE

+de

seyrān içinde yüriyen(4) YE 332

ķanda yürüsem(1) YE 144

yüz- : yüzmek (derisini)

+i

derisini yüzdi(1) DK 183

derisini yüzdi(11) DK 227

yüz- : yüzmek**+de**

'ışk gönlünde yüze durur(5) YE 72

hakikat deryasında yüzerem(7) YE 171

birden fazla durum eki : +i, +e

cānuñı 'ışka yüzdür(3) YE 336

+leyin

bahrileyin yüzer oldum(1) YE 222

yüz bul- : yakınlık görmek**+den**

Delü Dumrul babasından yüz bulmayup(2-3) DK 164

yüz dönder- : yüz çevirmek, ilgisini kesmek**birden fazla durum eki : +de, +den**

döst döstdan bunıñ gibi demde yüz döndermekgey olmaya(16b-5) MN

yüz döndür- : yüz çevirmek, ilgisini kesmek**+den**

zaḥmetden yüz döndürmemek gerek(42b-3) MN

senden yüz döndürmezem(1) YE 219

yüz dut- : neredeyse olmak**+e**

ḥāşıl olmağa yüz dutduñ gerekdür(31b-6) MN

yüz dut- : yüz sürmek, gönül vermek**+e**

döst dergāhına yüz dutğıl(2) YE 88

dergahına yüz dutğıl(8) YE 9

yüz göster- : yüz vermek**+e**

saña yüz göstere(31b-7) MN

yüzdür- : yüzdürmek (suda)**+den**

Ayğır Gözler Suyından at yüzdüren(10) DK 205

şuyından at yüzdüren(8) DK 62

zafer bul- : muzaffer olmak**+e**

baña zafer buldılar(23a-12) MN

düşmene zafer bulursañ(42b-9) MN

zāhir kıl- : belli olmak**birden fazla durum eki : eksiz yükleme, +de**

cehlün ḥalk arasında zāhir kılam(24a-3) MN

zāhir ol- : görünmek

+de

pāzişāh ilinde zāhir ola(55a-4) MN

sende zāhir ola(31b-8) MN

halk arasında zāhir olub(28b-6) MN

cihānda zāhir olub(40a-2) MN

za'ife ol- : zayıflamak

+den

açlıktan za'ife olmuşdu(32a-7) MN

zār eyle- : ağlamak

+de

yūsufuñ derdinde çok zār eyledüñ(1589) YZ

zār it- : sızlamak, inlemek

+i

göñlini zāritse gerek(6) YE 139

zār ol- : ağlamak

+de

anda zār olur(1616) YZ

zār kı- : ağlayıp inlemek

+leyin

garīb bülbüleyin zārī kıuram(3) YE 262

zār u figān kı- : ağlayıp inlemek

+den

bunca yıldan zār u figān kılduğum(1772) YZ

zārb eyle- : zorlamak

birden fazla durum eki : +e, +de

üçincide kendüye zārb eyledi(2) DK 29

zārb ur- : darbe vurmak

+e

Kazana zārb urdı(7-8) DK 218

zārī kı- : ağlayıp sızlamak

+e

kendüzine zārī kıur(1693) YZ

+de

bir bucağda zārī kıur(1963) YZ

+den

ağlamakdan zārī kıldılar(1872) YZ

zaval getür- : dert, sıkıntı getirmek

+e

oğuzun başına zaval getürdün(8) DK 215

zāyî' ol- : kaybolmak

+de

anda zāyî' olur(9a-8) MN

zāyil kııl- : ortadan kaldırmak

+i

ulu belāyî zāyil kıılmağdadur(44b-5) MN

zebun id- : perişan etmek, mağlup etmek

+i

kimini zebun idüp(3) DK 222

zebün ol- : perişan olmak, mağlup olmak

+de

ağır yük altında zebün olasın(2b-9) MN

elinde zebün olasız(48a-4) MN

tekür elinde zebün oldı(10-11) DK 209

deve burnında zebün olur(10) DK 187

+den

bu 'ışkuñ elinden zebün olur(6) YE 92

+e

âdem oğlanı nefse zebün olmışdur(1) YE 76

zıkr id- : sürekli söylemek

+i

ma'sûkını zıkr iderse(6) YE 139

+n(yükleme)

Allah adın zıkr ideler(13) YE 152

zindân buyur- : zindana atmak

+e

anlara zindân buyurdı(1534) YZ

aña zindân buyurduğın(1749) YZ

zindân eyle- : zindan etmek

+e

şuçıyıla aña zindân eyledüm(1004) YZ

birden fazla durum eki : +e, +de

habs içinde aña zindân eylegil(668) YZ

zindân-bend çek- : sıkıntı çekmek

+den

ne sebebden zindân-bend çeker(998) YZ

ne sebebden zindân-bend çekmişem(1010) YZ

zireklen- : anlayışlı davranmak, akıllı hareket etmek

+den

kendözünden zireklenüp(6) YE 159

ziyān deg- : ziyana uğramak

+e

saña ziyān degmedi(41b-4) MN

ziyān eyle- : zarar vermek

+e

kimse kimseye güç ve ziyān eyleye(39b-13) MN

ziyāna gir- : zarar etmek

+den

senüñ ucuñdan ziyāna girem gerekdür(53a-12) MN

zuhūra gel- : ortaya çıkmak

+den

andan zuhūra geldüm(8) YE 178

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tezimizin “İnceleme” bölümünde, aldıkları durum ekli tamlayıcılar bakımından değerlendirdiğimiz Eski Anadolu Türkçesindeki fiillerin hemen hemen hepsi Türkiye Türkçesindeki durum ekli tamlayıcıların aynısını almaktadır. Bu arada az da olsa bir takım fiiller günümüzdeki kullanımlarına göre farklılık göstermektedir.

aru şudan abdest aldı. (DK)

temiz suyla abdest aldı.

hālını ağlar idi. (YZ)

hāline ağlardı.

Oğuzda kimüñ kızın alı vireyin. (DK)

Oğuza kimin kızını alıvereyim.

bāşına āzād eyledi. (DK)

başını azad etti.

atların kâfir binmiş. (DK)

atlarına kafir binmiş.

atlarını bindiler (DK)

atlarına bindiler.

bir birine bulışdılar. (DK)

birbirleriyle buluştular.

buğa dizin çökdi. (DK)

boğa dizinin üzerine çöktü.

‘āşıqlara da’vet it. (YE)

aşıkları davet etti.

halkı fetvâ virürsin. (YE)

halka fetva verirsin.

bu maħalda demür zencirile buğayı getürdiler. (DK)

buraya demir zincirle boğayı getirdiler.

yüreginde kân dökerdi. (YZ)

yüreğinden kan dökerdi.

yūsufuñ derdinde helāk oldum. (YZ)

yusufun derdiyle helāk oldum.

düşmānı elüñde kaça. (YE)

düşmanı elinden kaçsın.

canımı kıya bilmen. (DK)

canıma kıyama.

ol terāzū keffesinde yūsufı kodılar. (YZ)

o terazi kefesine yusufu koydular.

bir yasduķda baş koyduğum. (DK)

bir yastığa baş koyduğum.

ili gūni köçerek (DK)

memlekete göçerek

saña mahrum oldı. (YZ)

senden mahrum oldu.

ahiret işine meşğul ol. (MN)

ahiret işiyle meşgul ol.

oğlıyle ikisini bir yirden öldürüñ. (DK)

oğluyla ikisini bir yerde öldürün.

alnında bir öpdı. (DK)

alnından bir öptü.

birbirne yavuz şanur. (YE)

birbirini kötü sanır.

şah ileyinde buları sūrdiler. (YZ)

şahın huzurundan bunları sūrdüler.

ivi üzerine şehit oldı. (DK)

evi üzerinde şehit oldu.

oğuzdan şehit oldı. (DK)

oğuzda şehit oldu.

şapan taşına tutdı. (DK)

sapan taşını tuttu.

iki talusunuñ arkasında urup (DK)

kürek kemiğinin arkasından vurup

şadaguñda seksen oğuñ virgil. (DK)

okluğundan seksen tane okunu ver.

‘ışk odına yan. (YE)

aşk ateşinde (ateşiyle) yan.

oda yandurtduñ. (YE)

ateşte yandırdın.

üç yirde yaralandum. (DK)

üç yerden yaralandım.

kişiye kim yavuz şansa (MN)

kişiyi kim kötü sansa

Çalışmamızda, incelenen dört kitapta rastladığımız farklı fonksiyonda kullanılan tüm durum ekli tamlayıcılar, içinde geçtikleri cümle, ibare veya mısralarla birlikte yukarıda sıralanmıştır. Bu durumdan anlaşılıyor ki Eski Anadolu Türkçesindeki fiiller günümüzde, aldıkları durum ekli tamlayıcılar bakımından büyük bir farklılık göstermemektedir.

SÖZLÜK

Ağu : zehir

Ağayıl : koyun ağılı

Alkış : dua

'Amār : başlık veya şemsiye kenarındaki süs

Āreste : süslenmiş, bezenmiş

Arḫurı : çapraz, yanlamasına

Aşaqlık : kemlik, aşağılık

Āvāz : ses, seda

'Ayal : eş, karı, zevce

Ayruğ : ayrı, başka

'Ayş : yeme, içme

A'zā : uzuv

Baḥādur : yiğit, cesur

Bāb : fasıl, kısım

Balçak : kılıç sapı

Basīr : basīret sahibi, kalp gözüyle gören

Başmak : ayakkabı

Batman : ağırlık ölçüsü (6-8 okkalık)

Bazırgan : tacir, alış verişçi

Becid : acele, çabuk

Bend : bağ

Bidevi : bir cins at

Bidnūs : horoz

Bilū : bilgi

Biyābān : çöl

Buğra : erkek deve

Bünyāz : temel, esas

Cāh : makam, mevki

Cām : kadeh

Cebr : zor, zorlama
 Cerāḥat : yara
 Cıda : mızrak
 Cılavı : yular
 Cibillī : yaratılıştan gelen
 Cidd : gerçeklik
 Cūlāh : örümcek
 Çapar : haberci, postacı
 Çartak : çardak
 Çār : çarşaf
 Dārū's-sūrār : sevinç yeri
 Daya : dadı
 Def : yok etmek, uzaklaşmak
 Degme : herhangi, rastgele, herbir
 Delu : su kovası
 Dervend : dağ geçidi
 Dīdār : yüz, çehre
 Dulum : şakak
 Dūlbend : tūlbent, baş örtüsü
 Edük : çizme, mest
 Efgān : feryat, inleme
 Egin : sırt, arka
 Emçeg : göğüs
 Eşer : belirti, alāmet, nişan
 Esrüg : sarhoşluk
 Eyegü : kaburga
 Ferāget : vazgeçmek, el çekmek
 Fısk : hak yolundan çıkma, Allah'a isyan etme
 Fūrkat : ayrılık
 Gey : çok, pek
 Giñ : geniş

- Gömülgen : bataklık
 Gön : deri
 Gönder : mızrak, kargı
 Gulām : köle
 Guşsa : keder, tasa
 Gümān : şüphe
 Habbāz : ekmekçi
 Hacālet : utanç
 Hācib : vezir
 Hadd : şeriatçe verilen ceza
 Hādim : hizmetçi
 Hall : çözme, çözülme
 Hamākat : ahmaklık
 Haman : hemen
 Harābāt : meyhane, mürşidin gönlü
 Harīr : ipek
 Hasenāt : iyilikler, hayırlı işler
 Hāsıl : olay, meydana gelen
 Haṭar : tehlike
 Hayā : utanma
 Hazīne-dar : hazinenin idaresine bakan kişi
 Hazret : huzur, makam
 Heremmet : ihtiyarlama, kocama
 Hışm : öfke, kızgınlık
 Hilāf : karşı düşünceli
 Hil'at : elbise, üstlük
 Hod : esas, esasen
 Hōn : yemek sofrası
 Hōz : bizzat, kendi
 Hūb : güzel

Hulk : huy, tabiat

Humra : küçük küp

Hür : huri, cennet kızı

Huşûmet : hasımlık, düşmanlık, kıskançlık

İgar : baskın, hücum

İ'zâz : ağırlama

İhtiyâr : seçme

İley : ön, huzur

İleylileyi : taraf, yön, huzur

İmsâk-i buhl : cimriler perhizkârlığı

İmâret : hayır evi

İnayet : yardım

İntihâ : son, en son

İştîyâk : özlem, hasret

İti : keskin, sert, keskinlik

İzzet : değer, yücelik

Ka'r : dip, çukur

Qada : kaza, bela

Qadem : ayak

Kâhil : yetişkin

Kâl: söz

Qalı : halı

Qapurğa : kaburga

Qaravul : gözcü

Qaru : kol, pazu

Kârubân : kervan

Qaşid : haberci

Qatırak : daha kötü, daha sert

Qaygana : omlet, suda pişen yumurta

Qaytaban : deve sürüsü, deve cinsi

Ḳazavat : kutsal savaş, cihat

Ḳāzı : kadı

Ḳāziyye : iş, mesele, olay

Kethuzā : kahya

Ḳırılmak : telef olmak, ölmek

Ḳışaş : hikayeler

Ḳıynak : pençe

Kīse : kese, para torbası

Ḳurşaklu : kuşaklı

Lehu : oyun, eğlence

Mağrib : batı

Mahfil : oturulup görüşülecek yer, toplantı yeri

Mālik : Huzaa kabilesinde Mālik Bin Zar

Mansıb : makam

Mehār : yular

Mehleke : tehlikeli iş

Mekir : hile

Menzil : konak yeri, bir günlük yol, mesafe

Meşālik : tutulan yol

Meşhed : şehitlik

Mihnet : zahmet, eziyet

Minkār : kuş gagası

Mīşe : meşe, koru

Möhkem : sağlam, sıkı

Muḥāṭar : tehlike

Murdār : pis, kötü

Murdārılık : kirlilik, pislik

Muvāfık : uygun

Muẓmūn : muhteva

- Müfsîd** : bozan, fesatlık eden
Na'lin : nalin, ayağa giyilen basit giyecek
Nagāhan : ansızın, birdenbire
Naşayih : nasihātler, öğütler
Nāzenîn : narin
Ni'met : iyilik, rızık
Nifāk : iki yüzlülük, geçimsizlik
Nüvaht : çalgı çalma
Nüvā : nāme, sadā
Nüzul : inme
Ögeç : iki yaşına girmiş koyun
Palāni : semerci
Para : pare, parça
Pervaz : uçma, uçuş
Pişkeş : peşkeş
Raht : yol takımı, at levazımı
Ra'yyet : bir hükümdarın idaresindeki halk
Rāyigān : bedava, bol
Rāz : sır
Remz : gizli ve kapalı söyleme
Renc : hastalık, sızı, zahmet, eziyet
Revān : yürüyen, akan, hemen
Revāyic : sürüm, geçerlik
Rüz : gün
Şadağ : okluk
Şadr : mevki
Şağrı : atın kalçası, kalça
Şalāh : düzelme, iyileşme
Şavgan : armağan, ihsan
Sayru : hasta

Sebāk : ders

Sehv : yanlışlık

Semiz : semiz, şişman

Sergüzeşt : serüven, macera

Server : baş, başkan

Şınuk : kırık

Sibā' : yırtıcı hayvan, canavar

Siñer : uygun, denk

Sinle : mezarlık, mezar taşı

Sîret : ahlak, tavır, hal

Şun' : kudret, tesir

Sügsün : ense

Şüreyyā : ülker yıldızı

Şādmān : sevinçli

Şahna : emniyet memuru, zabıta

Şāz : sevinçli, memnun

Şefā'at : birinin affı veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık

Şefī' : şefaet eden

Şek : şüphe

Şermsār : utangaç

Şevket : büyüklük

Ta'alluk : ait olmak

Ṭa'ām : yemek

Ṭā'at : itaat etmek, ibadet etmek

Ṭāğarcuk : dağarcık

Tahkik : doğru olup olmadığını araştırma

Ṭālī' : talih

Ṭalu : sırtın bir yanı, sırt, arka

Tamu : cehennem

Ṭańla : tan vakti, sabahleyin

Tapu : hizmet, huzur

Tarab : şenlik

Taş-ı zerrīn : altından leğen

Tavk : گردانlık

Tavla : at ahır

Teferrüc : gezinti

Tefsīr : yorumlamak

Tekāzā : sıkıştırma

Tekebbūr : kibirli

Tekye : destek, dayanak

Terahhūm : acıma, esirgeme

Terki : eyerin arkası, eyerin arkasındaki kayış

Teşviş : kargaşalık, karışıklık

Tezvīr : müzevirleme

Timin : kile, ölçek

Ṭorum : deve yavrusu

Tuğulğa : çelik başlık

Uçmak : cennet

Ulalmağ : büyümek, gelişmek

‘Ulūm : ilimler

Umīz : umut, umma

Uyak : gurūb etmek, batmak

Uyan : düzgün yol

Uyan : gem

Uyluḡ : oyluk kemiği

Vaşl : kavuşma, birleşme

Vech : yüz

Yā : yay

Yalıncaḡ : çıplak

Yap : artık, yabancı maddeler, yükler

Yapuğ : at giyimi, at örtüsü

Yat : hüner, usul, tarz

Yatlu : kötü, fena

Yavlağ : pek, çok, gāyet, kötü

Yavuz : kötü, fenā, sert

Yay : yaz (mevsim)

Yazu : ova

Yumak : yıkamak

Yunt : kısarak

Zār : ağlama

Zebūn : zayıf

KAYNAKÇA

BANGUOĞLU , Tahsin

1998. Türkçenin Grameri , Ankara , TDK Yayınları

BURAN , Ahmet

1999. "Türkçede İsim Çekim Ekleri" Türk Gramerinin Sorunları II , Ankara , TDK Yayınları , s.263-277

CANPOLAT, Mustafa

1992. "Eski Anadolu Türkçesi' ndeki Belirtme Durumu Ekinin Kökeni Üzerine" Ankara ,Türkoloji Dergisi , DTCF Yayınları , c. 10 , s. 9-11

CEMİLOĞLU , İsmet

2000. 14.Yüzyıla Ait Bir Kıssas-ı Enbiya Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi , Ankara, TDK Yayını

CEMİLOĞLU , İsmet

2001. Dede Korkut Hikayeleri Üzerinde Söz Dizimi Bakımından Bir İnceleme, Ankara , TDK Yayınları

ÇAĞATAY , Saadet

1944. "Eski Osmanlıca Üzerine Bazı Notlar" DTCF Dergisi , c. 2 , s.306

ÇAĞATAY , Saadet

1978. "Eski Osmanlıcada Fiil Müştakları" Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler , Ankara , DTCF Yayınları , s.191-252

ÇAĞATAY , Saadet

1978. "Uygurca ve Eski Osmanlıca' da Instrumental -n" Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler , Ankara , DTCF Yayınları , s.66-80

DENY , Jean

2000. Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları , Çev.Oytun ŞAHİN , Ankara , TDK Yayınları

DENY , Jean

1941. Türk Dilinin Grameri , Çev. Ali Ulvi ELÖVE , İstanbul

ERGİN , Muharrem

1989. Dede Korkut Kitabı I, Giriş - Metin - Faksimile , Ankara , TDK Yayınları

ERGİN , Muharrem

1997. Dede Korkut Kitabı II, İndeks – Gramer , Ankara, TDK Yayınları

ERGİN , Muharrem

1993. Türk Dil Bilgisi , İstanbul , Bayrak Yayınları

GRÖNBECH K.

1995. Türkçenin Yapısı , Ankara , TDK Yayınları

GÜLENSOY , Tuncer

1994. "Eski Anadolu Türkçesi" Türkçe El Kitabı, Kayseri, Gençlik Yayını, s. 28-30

GÜLSEVİN , Gürer

1990. "Eski Anadolu Türkçesinde 3. Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı" Türk Dili , Ekim , c. 60 , s.187-190

GÜLSEVİN , Gürer

1997. Eski Anadolu Türkçesinde Ekler , Ankara , TDK Yayınları

HATİPOĞLU , Vecihe

1981. Türkçenin Ekleri , Ankara , TDK Yayınları

KAHRAMAN , Tahir

1996. Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Durum Ekli Tamlayıcıları , Ankara , TDK yayınları

KAHRAMAN , Tahir

1999. "Çağdaş Türkiye Türkçesinde Ad Çekimi Eklerinin Kullanım Özellikleri ve İşlevleri" Türk Gramerinin Sorunları II , Ankara , TDK Yayınları

KARAHAN , Leyla

1994. Kıssa – i Yūsuf (Yūsuf u Züleyhâ) , Ankara, TDK Yayınları

KARAHAN , Leyla

1996. "Yükleme İle İlgili Hâli Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler" Uluslararası Türk Dili Kurultayı , s. 605-611

KORKMAZ , Zeynep

1960. "Türk Dilinde –ça Eki ve Bu Ek İle Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme" DTCF Dergisi , c. XVII 3-4 , s. 275-358 , Ankara

KORKMAZ , Zeynep

1977. "Eski Anadolu Türkçesi Üzerindeki Çalışmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar" Türkoloji Dergisi , c. 7, s. 12-22 , Ankara

KORKMAZ , Zeynep

1973. Marzubân-nâme Tercümesi , Ankara , Ankara Üniversitesi Basımevi

KORKMAZ , Zeynep

2000. Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları , Ankara , TDK Yayınları

KORKMAZ , Zeynep

2003. Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Ankara , TDK Yayınları , s.266

MANSUROĞLU , Mecdut

1998. "Eski Osmanlıca" Tarihi Türk Şiveleri , Ankara , Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları , s.247-276

ÖZKAN , Mustafa

2000. Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi , İstanbul , Filiz Kitabevi

TATÇI , Mustafa

1997. Yünus Emre Dīvānı II , İstanbul , Milli Eğitim Yayınları

TEKİN , Şinasi

1976. "Eski Türkçe" Türk Dünyası El Kitabı , Ankara

TEKİN , Talat

1980. "Üçüncü Kişi İyelik Eki Üzerine" Genel Dilbilim Dergisi, c. 2 , s.7-8

TİMURTAŞ , Faruk Kadri

1994. Eski Türkiye Türkçesi , Gramer - Metin - Sözlük , İstanbul , Enderun Kitabevi

ÖZET

Tezimizde Eski Anadolu Türkçesine ait eserlerden Yünus Emre Divanı, Erzurumlu Darîr'in Kısâ-i Yûsufu, Sadru'd-dîn Şeyhoğlu'nun Marzubân-nâme Tercümesi ve Dede Korkut Kitabı'nda geçen fiiller ve fiilimsiler tespit edilmiş; bu fiil ve fiilimsiler, aldıkları durum ekli tamlayıcılar bakımından incelenmiştir. Bir cümledeki fiil, aynı cümlede birden fazla durum ekli tamlayıcı almışsa, o da "Birden fazla durum eki" başlığı altında belirtilmiştir.

Bu çalışmayla Eski Anadolu Türkçesindeki fiillerin hangi durum ekli tamlayıcıları aldıkları cümle örnekleriyle ortaya konmuştur. Türk dilinin gelişiminde çok önemli bir yere sahip olan fiillerin o dönemde hangi durum ekli tamlayıcılarla kullanıldığı, dört eserden yola çıkarak, tespit edilmiştir. Tespit edilen fiiller, aldıkları durum ekli tamlayıcılarla birlikte alfabetik sıraya konmuştur. Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılmış olup günümüzde kullanımdan düşmüş olan fiiller haricindeki tüm fiiller, Türkiye Türkçesindeki kullanılışlarıyla karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada fiillerin, aldıkları durum ekli tamlayıcılar bakımından çok büyük farklılıklar göstermediği sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

In this thesis, verbs and verbals has been determined in Old Anatolian Turkish works like that Divān of Yūnus Emre, Kıs̱sa-i Yūsuf of Erzurumlu Darīr, Marzubān-nāme Translation of Sadru'd-dīn Şeyhoğlu and Dede Qourkut Book and these verbs and verbals were examined according to components with case suffixes. If a verb in a sentence is used with more than one case suffix in the same sentence, it is also defined under the topic of "More that one case suffix".

In this study, what case suffixes Old Anatolian Turkish verbs take is shown with sample sentences. What case suffixes the verbs, which have an important role in the development of Turkish language, were used with at that time is found by analyzing four works. Verbs that were determined are ordered by alphabetically with case suffixes. All the verbs, except those used in Old Anatolian Turkish period but not in use today, are compared with their usage in Turkey Turkish. In conclusion verbs don't have great differences between Old Anatolian Turkish and Turkey Turkish according to their components with case suffixes by this comparison.